

Tuần Báo Xã Hội Văn Hóa Nghệ Thuật

ĐỜI MỚI

SỐ 74

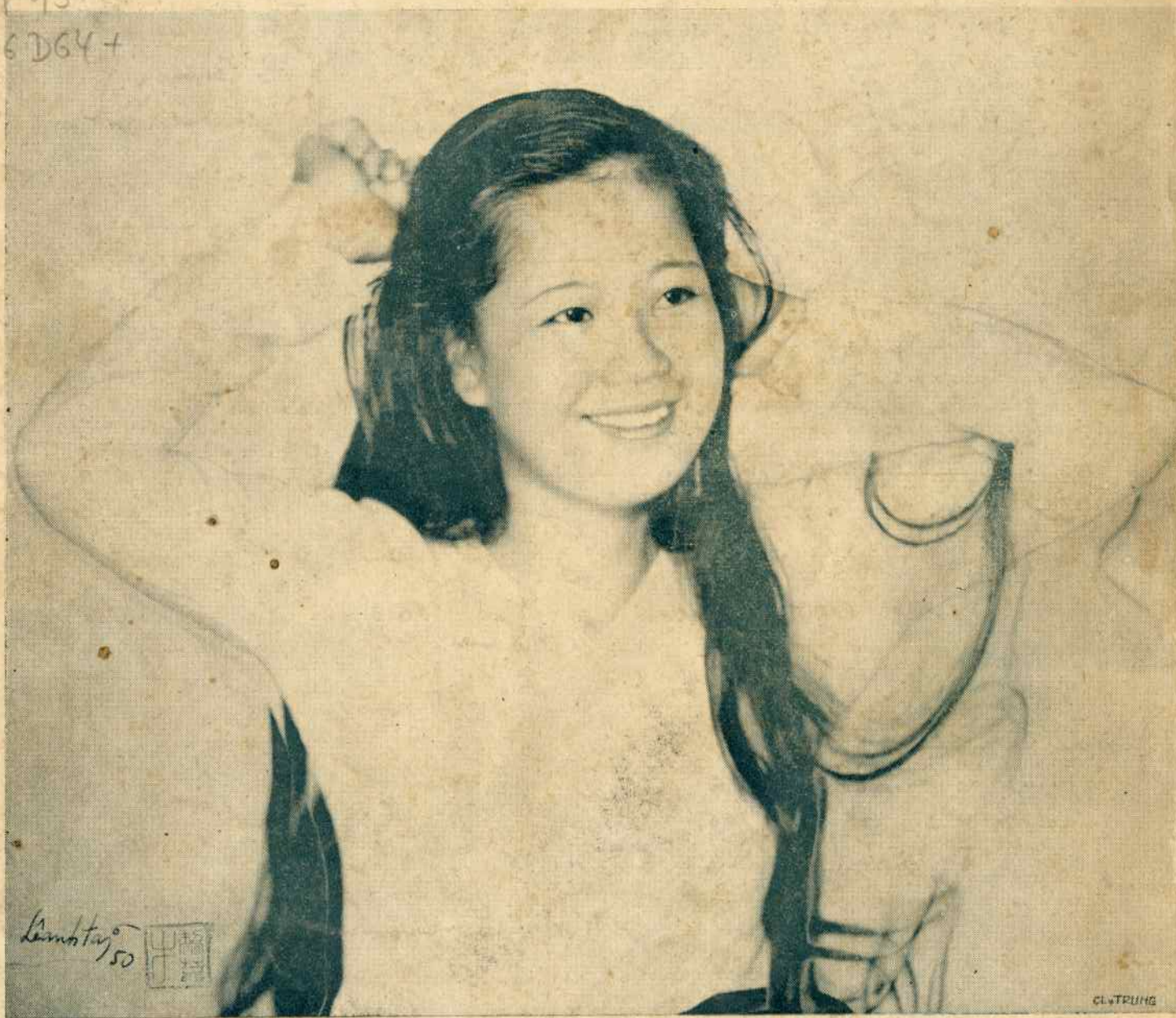
Từ 27-8 đến 3-9-53

NAM VIỆT . . . . . 5\$00

TRUNG BẮC MIỀN LÃO . . . 7\$00

Handwritten signature

Warm
AP 95
V6 D64+

CHẢI TÓC

Tác phẩm của Lê Anh Tài trưng bày trong cuộc triển lãm nhiếp ảnh tại Milan (Ý) 1953

Ý KIẾN BẠN ĐỌC

Việc vạch mặt nạ Ô. Văn Thuận trong « Đồi cỏ Nhung » là một nhai búa đập mạnh vào đầu bạn đi bắt, lúi sấp trong thời này. Việc làm này thêm một lần nữa đáng ca ngợi « Đồi cỏ Nhung ».

Những thư và chương khêu dâm, thổi nạt, ô trọc như « Đồi cỏ Nhung » hẳn còn lơ lửng giữa các rừng loạn buồn vẫn lúi sấp. Yêu cầu tha thiết « Đ. M. » vô trang thêm những ngòi bút lành mạnh bằng một nước thép mới để tẩy thanh những « Đồi cỏ Nhung » đang ẩn nấp trong kết hốc của nền văn nghệ lành mạnh. Việc tẩy thanh này cần phải tăng gia hơn nữa.

Làm được việc này, « Đ. M. » đã thành công một phần trong vấn đề « chống sản phẩm đầu độc tinh thần dân tộc », đồng thời phục vụ văn nghệ lành mạnh.

Không cần quảng cáo rùm beng, hương « Đ. M. » vẫn lan tỏa bốn phương.

K. MỸ NHÂN (Rạch giá)

HÀNG TUẦN, chúng tôi tuần luôn hoan hỉ theo dõi Đồi cỏ Nhung vì thấy Đồi cỏ Nhung là nơi diễn đàn chung cho mọi người và quả đã ngày một tiến bộ trông thấy. Chúng tôi không bao giờ quên hưởng ứng, cổ vũ Đồi cỏ Nhung bằng cách giới thiệu thêm bạn đọc và bình luận các bài đăng trong báo.

Chúng tôi càng trân trọng Đồi cỏ Nhung hơn vì thấy trong Đồi cỏ Nhung bài của bạn đọc cũng được ấn cần chú trọng không kém bài của biên tập viên.

KHÁNH HIỆP (Saigon)

TÔI là bạn thân mến của Đồi cỏ Nhung, tuần theo dõi những hành động ẩn hiện trong những bài « có, không, không, có » về đường lối chánh trị cũng như văn hóa của quý báo. Những mục « Tuần lễ trong nước, Bày ngày quốc tế », v.v... đã giúp ích rất nhiều cho tôi cũng như những ai không có thì giờ xem nhật báo.

Đây là những cảm nghĩ từ lâu mà vì quý mến tôn chỉ quý báo, đã có. Vậy xin gửi bày sự thực ra đây ông phân đoán.

Nhờ ông hiểu cho thành ý này.

THANH NGHĨA (Saigon)

HỢP THƯ TÒA SOẠN

Bạn Phương Thảo :

Cảm ơn. Đã nhận được mấy pellicule về nhĩ đồng. Đang xem. Nếu có thể cho phóng đại để làm hình bìa.

Bạn Hoàng quốc Phong (Đà Nẵng) :

Lên đường được nửa tháng nay rồi. Thay mặt bạn chủ nhiệm, Tòa soạn có lời cảm ơn bạn đã gửi lời thăm.

Bạn Lê Quân :

Bạn đợi cho.

Các bạn : Xuân Thảo, Huyền Giang, Băng Sơn, Huyền Lam, Long Tĩnh, Biển La, Lê Nhung, Thu Lan, Dương Quỳnh, Huyền Viem, Hoàng Minh Hoàng mặc Đạm

Đã nhận được bài của các bạn. Đa tạ.

Bạn Thanh nghĩa (Saigon)

Ý kiến bạn nêu ra xác đáng cả. Chúng tôi cố gắng để tờ báo của các bạn và của chúng tôi mỗi ngày mỗi tiến.

Bạn V. T. (Tourane) :

Thư trước không nhận được. Thư này không kèm địa chỉ vì vậy không trả lời riêng cho bạn được.

Hoàn nguyên về đề nghị bạn nêu trong thư. Có gửi về Tòa soạn cho.

Bạn Hoàng Phương :

Gần âm điệu này, nhưng chưa được còn mà phải bệnh lằng mạp như những khúc của thí sĩ N.B. một ngày nào.

Bạn Thái bình Minh (Sàigòn) :

Đã xem Không tiện đăng.

Bạn Hồ xuân Kỳ :

Các báo đã bàn nhiều nên không tiện nhắc lại.

« Nhóm học sinh Thần Kinh » :

Trước khi được thư các bạn, cái hương không thơm đó cũng đã bay vào Sài Gòn rồi, không nhiên thì ít, « không lửa sao có khói » Các bạn cũng phải chịu trách nhiệm đây. Muốn thức tỉnh họ cần có những ngôn ngữ rồi để loạn quát mạnh vào mặt họ mới được.

Bạn Tô Duyên :

« Chúng tôi đi » làm sao đăng được ? Sẽ đăng những bài kia. Trong bài « Lửa vàng giải sống » mấy « bông lửa thơm » đó bị cắt không phải do lỗi của chúng tôi. Mong bạn hiểu cho.

Bạn Nguyễn xuân Học (Saigon) :

Lần sau bạn nhớ gửi kèm cho những tấm pellicule để phóng đại hơn, cảm tạ.

Bạn Nguyễn Hữu Hanh.

Có nhận được B.D.C.H.Đ. của bạn.

Bạn Châu Phan :

Bài bạn viết công phu, tiếc rằng lại bàn đến một vấn đề cũ. Xem lại Đồi cỏ Nhung số 48. Gửi cho những bài khảo cứu khác.

Bạn Đặng minh Tâm :

Bạn Hoàng Minh không ở Tòa soạn nên không tiện chuyển giao thư đó.

Bạn Thanh Thuý :

Nhận những lời chỉ trích của bạn. Nhớ kỹ sau viết cho rõ một chút nhé ! Từ nay sẽ mãi mãi là THANH THUÝ nếu có những bài đăng được. Thời thế này cũng là cái chính rồi đây !

Bạn Thái Minh :

Đồi cỏ Nhung đăng những loại bài ấy. Bạn yên tâm.

TRONG TẬP NÀY

- Công dân một nước của Dương bá Dương
- Tổng định công hồi ký của kỹ sư hãng Renault (Paris) của Lê văn Ngộ
- Bạn muốn gì ngày độc lập thực sự ? phỏng vấn của Đại Hải
- Văn nghệ phụng sự của Tô Duyên
- Saigon tài hoa của Hà Việt Phương
- Đoàn văn đột tử của Song nhất Nữ
- Trang bạn gái
- Mầm xanh văn nghệ
- Trang sử đậm máu

Trần Doãn sưu tầm
— Trôi giạt truyện dài của Vĩnh Lộc
— Ngày mai đã muộn rồi
tiểu thuyết phóng tác của Giang Tân

NHỮNG KỂ SA ĐẠ

của Hoàng thu Đồng

TOA SOẠN — QUẢN LÝ — NHÀ IN
117 Đại-lộ Trần hưng Đạo — Chợ Quán
Điện thoại : 793—Chợ Lớn

Chủ nhiệm : TRẦN VĂN AN
Giám đốc : LÊ VĂN NGỘ
Chủ bút : HOÀNG THU ĐỒNG
Quản lý : TRẮC ANH

Văn phòng liên lạc: 96 Đại-tá Grimaud-Saigon
Điện thoại: 22.491 Saigon—Hộp thư 353 Saigon

ĐỒI MỚI đóng thành bộ

Bạn chờ bỏ qua mà không mua Đồi Mới đóng thành bộ (3 quyển hoặc 4 59 tập, thiếu số 1.

Có bán tại phòng liên lạc 96 đại tá Grimaud Saigon và tại 117 đại lộ Trần hưng Đạo Chợ quán.

3 quyển giá ... 341 đồng

4 quyển 376 đồng

Báo cũ, tính cho bạn đọc 4 đồng thay vì 5 đồng.

Bìa vải 35 đồng (công đóng)

Bìa da 45 đồng

Cùng bạn đọc

Ở gần muốn mua báo xin đến ngay Ty Quản-lý, 117 đại lộ Trần hưng Đạo (Chợ quán), hoặc gửi bằng ngân phiếu đề tên Trắc Anh. Bỏ tiền bạc kèm với thư gửi không báo đảm thường bị thất lạc, nhà báo hoàn toàn không chịu trách nhiệm.

Ty Quản lý Đồi Mới

Sau cuộc đảo chánh ở Maroc

TƯỚNG GUILLAUME TUYÊN BỐ :

Trong một buổi hội họp báo chí, tướng Guillaume, thống sứ Pháp ở Maroc có tuyên bố :

« Những biến cố hiện nay ở Maroc là kết quả một lịch sử mười năm và trong suốt thời gian đó, tất cả các vị thống sứ Pháp luân phiên nhau ở Maroc đã chứng tỏ rằng không thể thực hiện được một cuộc hợp tác thành thật và công hiệu với Sidi Mohammed Ben Youssef.

Tướng Guillaume tuyên bố từng thấy một thời kỳ, cũng vì quốc vương này nuôi dưỡng tình hữu nghị thật sự với nước Pháp nhưng quốc vương đã thay đổi sau năm 1941. Từ đó trở về sau, quốc vương đã liên kết vận mạng của ông với vận mạng các chánh trị gia quá khích trong đảng Istiqlal.

CỰU VƯƠNG MAROC CHỈ TẠM TRÚ Ở CORSE THÔI

Hôm 21-8 các giới thạo tin loan báo rằng có lẽ cuộc lưu trú của cựu vương Mohammed Ben Youssef ở đảo Corse chỉ có tính cách tạm bợ thôi.

Tuy nhiên người ta chưa cho biết rõ ông sẽ cư ngụ tại đâu.

Hồi 12 giờ (giờ quốc tế) hôm 21-8, tại hoàng cung ở Rabat, Sidi Ben Arafat El Glaoui (thần Pháp) đã được long trọng và chánh thức tuyên cáo làm quốc vương Maroc.

DỰ LUẬN CÁC BÁO PHÁP ĐỐI VỚI VẤN ĐỀ MAROC

Về vấn đề Maroc, cảm tưởng đại khái của các báo là chánh phủ Pháp phải đứng trước « một việc đã rồi » và phải đưa quốc vương ra khỏi xứ để tránh một cuộc nội chiến.

Báo « Libération »

— Với chánh kiến nghịch hẳn báo l'Aurore, Libération cho rằng vị quốc vương Glaoui sẽ được tôn vương ở Rabat chỉ một bà nhìn đáng khinh bỉ.

Báo « Fraace Tireur »

Báo này tự hỏi : « chánh phủ Pháp có tin chắc hay không rằng dự luận quốc tế sẽ nhìn nhận một cuộc bạo hành mà dân tộc Maroc sẽ cúi đầu vâng phục ? »

THẦN THỂ

MOHAMMED MOULAY ARAFA

Năm nay, tân quốc vương được 64 tuổi. Ông là thúc bá với Halife Tiouan.

Sản nghiệp của ông phần nhiều là đất cát, Luôn luôn ông rất thân Pháp.

VẤN ĐỀ MAROC TẠI LIÊN HIỆP QUỐC

Mặc dầu chánh phủ Anh chưa cho biết rõ thái độ chánh thức của phái đoàn Anh tại Liên hiệp quốc, các giới thạo tin ở London nghĩ rằng phái đoàn này sẽ ủng hộ đại biểu Pháp nếu nhóm Á-rập—Á châu phản đối về vấn đề Maroc tại đại hội Liên hiệp quốc. Bộ ngoại giao Anh vạch rõ rằng Anh không nhìn nhận rằng Liên hiệp quốc có thẩm quyền về các vấn đề liên hệ đến các xứ thuộc quyền trong xứ có chấn trong Liên hiệp quốc.

Vấn đề Đông Dương, theo ký giả Mỹ Steward Alsop

Trong báo « New York Herald Tribune » xuất bản tại Paris, ký giả Steward Alsop quả quyết rằng một cuộc xung đột ý kiến nghiêm trọng sẽ nổ bùng giữa Pháp và Mỹ về vấn đề độc lập.

Ký giả nhắc lại rằng những đại cương của kế hoạch Navarre giải bày trong hội nghị tam tướng ở Washington, đại khái gồm có việc gọi 9 tiểu đoàn Pháp còn khỏe mạnh sang Đông Dương, việc ban hành độc lập hoàn toàn cho ba quốc gia liên kết và việc Pháp cố gắng thêm để tổ chức quân đội quốc gia Việt Nam. Bù lại sự cố gắng đó, Pháp yêu cầu Mỹ viện trợ thêm từ 300 đến 400 triệu đô la.

Trong một đoạn sau, ký giả viết thêm :

« Có một sự kiện tàn nhẫn là bên Pháp có một phe càng ngày càng mạnh chủ trương bỏ rơi Đông Dương bằng bất cứ cuộc gián xếp nào có thể cứu vãn danh dự của Pháp, mà kế hoạch Laniel—Navarre lại đối chọi thẳng với phe ấy.

« Ở đây, nếu nói đối rằng chủ trương bỏ rơi Đông Dương không có, thì không ích lợi gì cả. Chủ trương ấy đã có vì chính Thủ tướng triệu chính « Mendès France », một người công khai hứa hẹn rút binh Pháp ra khỏi Đông Dương, mà cũng chỉ thiếu có một lá thăm là được tán phong. Ta có thể nói rằng chủ trương ấy càng thêm mạnh mẽ nữa sau khi đình chiến ở Cao-Lý.

« Có nhiều người Pháp tự bảo : Mỹ đã thanh toán Cao-Lý, tại sao chúng ta không nên thanh toán Đông Dương ? Họ lại còn tự bảo : Nếu các nước Đông Dương phải được độc lập và đầu thế nào Pháp cũng phải thất bại, tại sao chúng ta lại tiếp tục chiến đấu cho Đông Dương ?

« Cho đến trong nội các Laniel, cũng có nhiều kẻ lăm lăm vui thích nếu hoặc Pháp bỏ Đông Dương, nếu tìm được cách cứu vãn danh dự, hoặc nếu không tìm được cách cứu vãn danh dự, thì giao vấn đề Đông Dương lại cho Mỹ.

Sau cuộc đảo chánh ở Ba tư

MOSSADEGH BỊ BẮT

Mossadegh đã bị bắt một lượt với ba nhân vật khác tại nhà của viên kỹ sư Moazzini (tổng trưởng bưu chánh trong chánh phủ Mossadegh) ở Chemiran là một thị trấn ở ngoại ô Téhéran.

Ông liền bị giải về Téhéran và giam tại nhà hội các sĩ quan.

Cảnh binh bắt ông đã phải leo rào vào trong nhà và bắt gặp ông Mossadegh đang khóc ròng ròng.

QUỐC VƯƠNG SẼ TRỞ VỀ

Theo tin đài bá âm Téhéran nhận được Bagdad loan báo Quốc vương Ba Tư sẽ lưu lại Bagdad lỗi một tuần lễ.

PHẢN ĐỘNG LỰC Ở WASHINGTON ĐỐI VỚI TÌNH HÌNH Ở BA TƯ

Có 3 phương diện cốt yếu trong tình hình Ba Tư liên hệ đến chánh phủ Washington : vị trí chiến lược của xứ này là ngõ vào Ấn Độ dương, những mỏ dầu lửa lớn lao và chánh tình ổn định của xứ này.

Theo các nhà chuyên môn Mỹ, sự thất bại của Mossadegh làm cho sự nguy hiểm của ảnh hưởng Cộng Sản Tudeh bị khai trừ. Việc này làm cho Washington lo ngại. Các giới ở Washington đã ý rằng các phần tử cực tả không ủng hộ ông Mossadegh, nhưng đối với tân chánh phủ các phần tử ấy vẫn là vấn đề mà danh tiếng của quốc vương và sự trung thành của giới cận thần Ba Tư không thể một mình giải quyết nổi.

NGA ĐỐI VỚI TÌNH HÌNH BA TƯ

Các nhà quan sát ở Londres cho rằng Nga sẽ có thể gọi bộ đội tới Ba Tư nếu điện Kremlin muốn giải thích rằng cuộc cách mạng xảy ra ở Téhéran nguy hiểm đối với quyền lợi của nước Nga, chiến theo điều khoản thứ 6 của hiệp ước Nga-Ba Tư ký hồi năm 1929.

Hiệp ước ấy đề cho Nga sẽ được quyền gọi binh vào trong lãnh thổ với mục đích mở cuộc hành binh để bảo vệ xứ này trong những điều kiện như sau đây :

1.— Nếu có một xứ nào khác cố gắng thi hành một chánh sách chiếm quyền bằng sự vận dụng võ lực ở Ba Tư.

2.— Nếu có một cường quốc nào muốn xâu xé lãnh thổ Ba Tư làm căn cứ hành binh chống nước Nga.

3.— Nếu một cường quốc nào khác hăm dọa biên giới nước Nga hay của các nước đồng minh với Nga.

Đối với những biến cuộc vừa xảy ra ở Téhéran, Moscou chưa phát biểu một phản động lực nào, nhưng hôm nay, báo Pravda đã giải thích về sự thất bại của cuộc mạo hiểm của Mỹ ở Ba Tư và đã tiết lộ rằng sự bòn tầu của quốc vương đã chấm dứt những mưu mô được Mỹ giúp đỡ.

Nếu Moscou còn cương quyết duy trì tri thái độ của mình, sau khi tình hình đã bị đảo, thì việc hợp lý mà họ sẽ làm là áp dụng điều khoản thứ sáu của hiệp ước Nga Ba Tư.

Tuy nhiên, các giới ngoại giao ở Londres nói rằng không chắc Nga sẽ hành động như vậy trong lúc này.

HOSSEIN FATEMI ĐÃ BỊ XỬ

Đại bá âm Téhéran loan báo rằng Hossein Fatemi cựu ngoại trưởng của chánh phủ Mossadegh đã bị phe bảo hoàng xử ra từng miếng thịt.

(Xem tiếp trang 38)

TIN CHIẾN SỰ

BẮC VIỆT

— Trong đêm 16-8-53, Việt Minh đã tấn công kịch liệt một đồn binh do đội quân trú phòng V.N. đóng giữ, kết quả V.M. bị đẩy lui. Phía quân trong đồn bị tổn thất nặng nề về nhân mạng và dụng cụ.

— Đêm 20-8-53, một đội quân xung phong Pháp - Việt bị tấn công ở gần Kế Sặt và bị tổn thất ít nhiều.

— Một cuộc hành binh mệnh danh là: Tarentaise khai diễn trong nhiều ngày ở vùng phía tây Bùi Chu cách Đông Nam Hanoi 120 số.

NAM VIỆT

— Trong một cuộc hành binh mới rồi ở Bắc Tây Ninh, 2 toán sinh viên hạ sĩ quan Việt Nam ở trung tâm huấn luyện Quân tre đã phá hỏng một cuộc phục kích của hai đại đội của địch.

CAO MIÊN

Vừa rồi trong khu vực hành binh Pháp ở Cao Miên đã xảy ra 2 cuộc giao phong giữa những phần tử trình sát của đệ nhất tiểu đoàn khu trục Miên và những nhóm V.M. quan trọng ở gần Banheu, phía Đông nam tỉnh Takeo, kế cận biên giới Nam Việt.

Lại một lần nữa Pháp-Miên cách tỉnh Kompong-Speu 15 cây số đã đánh lui được một trận tấn công kịch liệt của Việt Minh.

Về vụ tấn công đồn ở Trapeang Kraleng, cũng xảy ra trong khu hành binh Pháp, đáng kể sự anh dũng của chi đội Cao Miên gồm 40 người đã chống cự với một đối phương 4 lần nhiều hơn khi họ nhiều lần toàn xung phong vào các rào kẽm gai sau khi nền lựu đạn vào đồn.

Sửa đổi thuế trước bạ con niêm và công ty

Chiến theo Dự số 31 ngày 30 Juillet 1953 của Đức Quốc trưởng, thi hành kể từ 1er Septembre 1953, các bộ luật Thuế bạ, con niêm và thuế công ty được sửa đổi:

Chúng tôi xin đăng sau đây về thuế con niêm:

- 1) Thuế nhất định 0\$10 lập riêng cho những thương phiếu có khai trừ cư nay bãi bỏ. Hết thấy các thương phiếu có khai trừ cư cùng không từ nay đều phải chịu thuế tỷ lệ 0,20%.
- 2) Cơ niêm biên lai và hóa đơn ấn định lại là 0\$20 mỗi trăm trên những số tiền kể từ 10\$ sắp lên. Khi nào số tiền lẻ trăm thì tính chẵn lên trăm trên.
- 3) Cơ niêm vận tải hải ngoại đem lên 60\$, con niêm vận tải theo miền duyên hải giữ giá cũ 20\$.

Văn phòng Đức Quốc trưởng Bảo Đại thông cáo:

« Trong khi phân tách tình hình nội bộ nước Việt Nam, mấy bài xã thuyết xuất hiện trong báo chí Pháp nói như đã khám phá ra được một vài nhược điểm về đời sống chánh trị của nước Việt Nam.

« Trái lại, sự thật không đúng như thế. Các cuộc thăm dò ý kiến của Đức Bảo Đại cạnh các đoàn thể chánh trị Việt Nam đã làm cho mọi người nhận thấy rõ rằng quốc dân hoàn toàn thống nhất và đoàn kết chung quanh Ngài, sau hôm nhận được bức thông điệp ngày 4 juillet của nước Pháp và trước khi có những cuộc đàm phán về nước Việt Nam tiến tới một nền độc lập hoàn toàn.

« Toàn thể quý vị Tổng trưởng và Bộ trưởng cũng đều thống nhất ý chí và đều siết chặt hàng ngũ sau Đức Quốc trưởng.

« Không đếm xỉa đến sự đoàn kết và thống nhất ý chí hiển nhiên đó, các bài xã thuyết của báo chí Pháp chỉ đạt tới kết quả là làm cho địa vị của nước Việt Nam suy nhược và làm tổn thương đến tình giao hảo Pháp Việt trong lúc mà hai nước đang sắp sửa quyết định cái thế thức cộng tác với nhau trên những căn bản mới.

« Vậy nên văn phòng Đức Quốc trưởng thấy cần phải cực lực đính chánh những thành kiến sai lầm của báo chí Pháp ».

Cuộc họp Hội - đồng nội các

Ngày 21 - 8 vào lúc 9 giờ sáng Hội - đồng nội các đã nhóm họp dưới quyền Chủ tọa của Thủ tướng Nguyễn - văn - Tâm.

Bắt đầu vào cuộc họp, bộ - trưởng Thông - tin Lê - văn - Hoạch cho biết về một bài đăng trong tạp chí « Paris Match » trong tuần nay nhan đề là: « Cuộc xung đột công khai giữa Bảo-Đại - Tâm » (Guerre ouverte Bảo-Đại - Tâm).

Hội - đồng nội các rất ngạc nhiên khi đọc bài đó mà hội - đồng cho hoàn toàn trái với sự thật.

Cách trả lương cho nhân công tư sở

Thanh tra Lao động và An Ninh Xã hội Nam Việt yêu cầu quý ông chủ nhơn các tư sở hãy chú ý đến điều 119 Bộ Luật Lao động và nghị định số 44-XL/LD ngày 2 tháng 7 năm 1953 bắt buộc phải trả lương mỗi tháng 2 lần cho:

1) Những công nhân muốn làm ngày hay làm tuần.

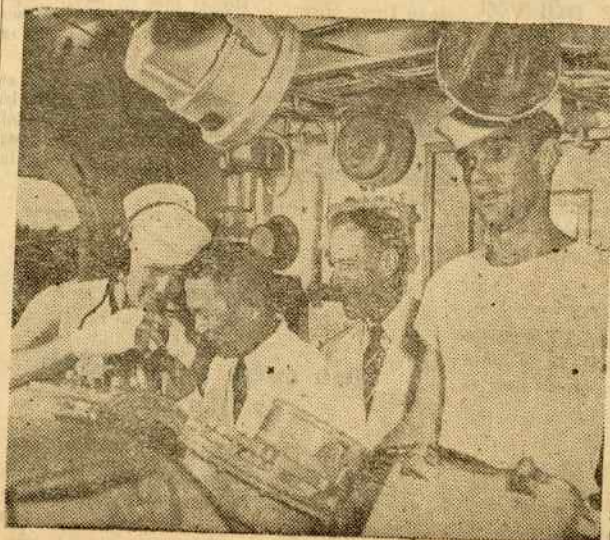
2) Những công nhân muốn làm tháng mà số lương tháng, không kể phụ cấp gia đình dưới 40% số lương tối thiểu nghĩa là dưới:

- 2.100\$ nếu công nhân là đàn ông.
- 1.800\$ nếu công nhân là đàn bà
- 1.500\$ nếu công nhân là con nít dưới 18 tuổi.

Hai kỳ trả lương này phải cách khoản nhau không quá mười sáu ngày.

Nghị định này không có dự định một khoản nào có thể xin thi hành cách trả lương khác được nên bất cứ sự thỏa thuận nào mặc dầu ký kết trên giấy tờ nếu trái với các điều dự định trên đây đều kể như vô hiệu lực.

Vậy yêu cầu quý ông chủ nhơn hãy tuân theo luật lệ mới này. (Thông cáo của Nha Lao động và An ninh Xã hội).

Nhân dịp bốn chiếc khu trục hạm trong thủy binh đoàn 241 của Mỹ rời bến Saigon, thiếu tá Farrow, chỉ huy binh đoàn này có mời Thủ-tướng Nguyễn-văn-Tâm cùng đi với các chiến hạm của ông một vòng ra Cap St Jacques. Đại sứ Mỹ Donald R. Heath cũng là một trong những thượng khách của thiếu tá Farrow trong chuyến đi này.

HÌNH BÊN: Thủ-tướng Nguyễn - văn - Tâm đang cùng Đại sứ Heath xem một thủy binh làm việc trên chiếc Picking.

Đừng lầy-lắt nữa !

SỨC-KHOẺ LÀ HẠNH-PHÚC TRÊN ĐỜI
VÀI BA ĐÊM ĐƯỢC UỐNG 1 HOÀN

CỬU-LONG

Ta sẽ thấy vui vẻ, hăng hái và thích
làm việc hơn trước

CỬU - LONG - HOÀN

CỦA NHÀ THUỐC

VÕ ĐÌNH DẪN (Chợ lớn)

Nước mắm PHAN THIẾT
MÀU-HƯƠNG

Đủ hạng : NHÍ—NHẤT—NGANG
214 DIXMUDE — SAIGON

Xã hội có nên kết tội người
đàn bà chữa hoang kỉnh?

Người con gái bị hiếp
dâm có đáng thương hại
không?

Các bạn sẽ thấy câu trả lời
trong

SAU CƠN BẢO TỐ

Loại chuyện « Đi và Sống »
của Lê Minh

Có bán khắp nơi, giá 23\$

MỖI TUẦN NHỚ ĐỌC

TIN MỚI

Thuốc ho trái nhơ
PECTO-CHERRY

DẠY KHOA THÔI MIÊN

Để chữa bệnh, nhiều phép bí truyền
hay lạ.

(Ở xa học bằng thư).

COI CHỮ KÝ. — Đoàn vận mạng. Coi rõ
thần thể, sự-nghiệp, tình duyên, tài vận.

Cho phép HỘ MẠNG, để làm ăn buôn
bán được phát tài, và giúp chị em đau
đớn về tình duyên được toại nguyện.

Do nơi

Mme Nguyễn thị Nghiên

120/5 Đại lộ Gallieni-Saigon

(đường hầm Nguyễn-văn-Dũng)

(ở xa viết thư hỏi, kèm có 2d.)

BỨC THƯ KHEN TẶNG

Saigon, ngày 14-6-1953.

Gửi ông chủ nhà thuốc La Vạn Linh
(Cholon)

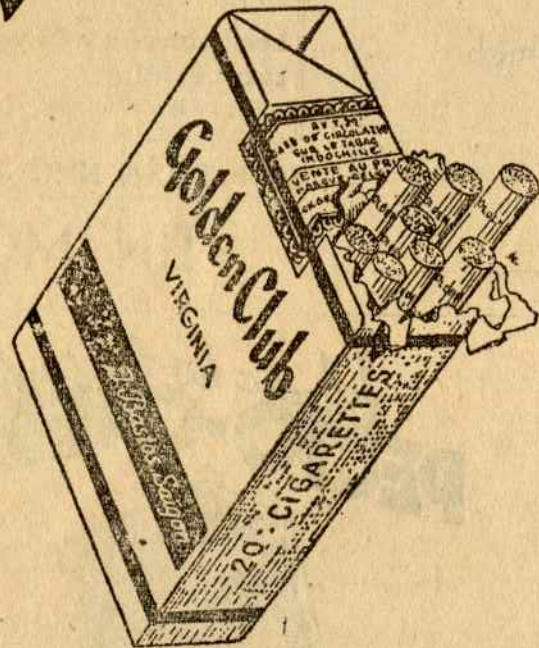
Thưa ông,

Xin ông đừng ngạc nhiên khi được thư tôi. Tôi đã uống thuốc Ngũ Tạng Tinh và tập thể dục nên không đầy 5 tháng đã thâu thập được nhiều kết quả ông chỉ xem bức ảnh gửi tặng ông đây thì rõ sự thay đổi. Tôi cũng nhận Ngũ Tạng Tinh là một thứ thuốc bổ quý giá để khuyến khích y học Việt Nam đang hồi phát triển và để cho người dùng nhận định thứ thiệt hư, tôi tặng ông bức ảnh này và cho phép ông đăng nó và bức thư tôi vào các quảng cáo để chứng minh thuốc ông. Hình có thể đăng trên tạp chí hoặc báo, thì khuyến các bạn thanh niên muốn bồi bổ sức khỏe và một thân hình đẹp thời cần nhất là thể dục, môn ăn trong sạch, và sau cùng một người bạn trung thành là Ngũ Tạng Tinh La Vạn Linh. Dùng nó anh em sẽ được toại ý. Sau hết xin chúc ông mạnh khỏe.

TRẦN HỮU TRÍ

Seconde moderne lycée Petrus Ký—Saigon

Golden Club

Công dân một nước

BẠN có nghe nói về nước Anh, một nước đầy màu thuẫn. Bạn có nghe cựu hoàng Farouk (Ai cập) cho rằng ở thế gian rồi đây chỉ còn « Vua chuồn, vua phích... và vua nước Anh ». Bạn biết rằng Anh quốc là nước quân chế mà dân chủ, và dân chủ mà thi hành chánh sách xã hội, cần lao, là nước cực kỳ thủ cựu mà thiệt tiến bộ; bạn nghe nói dân tộc Anh Cát Lợi (anglo Saxons) thông minh và thực tế hơn người, chịu đủ thử thách khó nhọc, siêng năng và tôn trọng kỷ luật.

Tôi muốn nói với bạn một chuyện Anh cát Lợi, để bạn thấy óc thực tế của họ trong chỗ xử trí quốc sự. Không phải trực tiếp thuật bạn nghe chuyện nữ hoàng Elisabeth, hay cuộc tình duyên giữa công chúa Margaret với vị thanh niên anh hùng Townsend, mà là chuyện một người ngoại quốc nhập tịch Anh, ra lệnh động viên chống lại tổ quốc khai sanh mình ra.

Bạn có biết ông Louis Mountbatten, công thần nước Anh trong trận đại chiến thế giới thứ hai, là gốc người nước nào chăng? Và ông là người gì của công tước Edimbourg, chồng nữ hoàng Elisabeth chăng?

Louis Mountbatten vốn là người Đức, thuộc giòng Battenberg cha của Louis nhập tịch Anh vào hạ bán thế kỷ 19. Và chồng của nữ Hoàng Elisabeth là của Louis Mountbatten, kêu ông bằng cậu. Philip vốn là người Hy Lạp, mẹ là người Đức. Mẹ mẹ là cháu 2 đời của Albert, và Albert là chồng của nữ Hoàng Victoria, nước Anh. Tựu trung giòng Albert đã hai phen cầm đầu Anh quốc.

Nhưng bao nhiêu chuyện kể trên không là điều Bá Đương muốn nhấn mạnh. Bá Đương muốn bạn để ý điều này: Năm 1914 Anh quốc khai chiến với Đức. Louis Battenberg (cha của Louis Mountbatten ngày nay) lúc bấy giờ là người cầm đầu hải quân Anh; Mặc dầu ông ra lệnh tổng động viên hải quân Anh chống Đức, nhưng người Anh không ưng cho ông giữ địa vị cầm đầu hải quân, vì ông mới nhập tịch Anh và lấy tên Mountbatten không bao lâu. Ông phải từ chức.

Vậy, khuyên ai đừng coi thường quốc tịch.

Đương Bá Đương

Nhà khiêu vũ

GRAND MONDE

Cuộc biểu diễn do cặp ngôi
sao màn ảnh Mỹ quốc
ST. CLAIR và DAY
trình bày

điệu múa tân thời! vũ khúc êm tai!

Bạn chải brillantine

BOBBI

Tức là bạn dùng thứ dầu thơm
quý nhất gần 1400đ 1 Kilo

PHƯƠNG MAI
485 P. Louis

ĐỌC

THẦN CHUNG

Nhật báo thông tin
4-6-8 đường d'Ormay — SAIGON

Xuất bản nhiều nhất ở
Việt-Nam

ĐỀ KIẾP CÁC BÁO NGOẠI QUỐC

Cá mập thay linh canh

Các lãnh tụ Mau Mau, bị quân đội Anh bắt được hiện bị giam trên một hòn đảo ở cách xa bờ Kenya. Linh canh xung quanh đảo là những đoàn cá mập có rất nhiều ở nơi này.

Một máy ép của Anh biến vụn bảo thành tấm ván

Một cái máy ép tài tình của Anh vừa mới được đem ra hoạt động. Máy có thể biến những vụn bảo thành những tấm ván rất đẹp, bề rộng ước chừng 1 thước 20.

Nếu cho máy hoạt động thường xuyên mỗi năm máy có thể sản xuất được 10.000 tấn ván. Giá ván lại rất rẻ. Mỗi thước vuông giá từ 150 đến 350 quan tiền Pháp.

Trung bình 40 phần trăm gỗ ở một thân cây được biến thành ván. Ở Anh, gỗ hiếm và đắt, việc chế tạo ra ván từ những vụn bảo đồ rất là quan hệ.

Máy này do một kỹ sư người Áo nhập quốc tịch Anh chế ra. Máy nặng 200 tấn và giá đến 200 triệu quan.

Vụn bảo ép trong một nhiệt độ cao. Một thứ nhựa đặc biệt có tính cách làm cho vụn bảo dính lại.

Những tấm ván do máy chế tạo không hề mốc meo hoặc bị sâu mọt làm hư hỏng.

(Journal de Genève)

Một hãng quay phim lớn ở Anh phải đóng cửa

Hãng quay phim Pinewood, gần Luân Đôn một hãng quan trọng nhất ở Âu châu sắp đóng cửa. 3000 nhân công đình công trong một thời gian không hạn định. Chưa có một sự thỏa thuận giữa Arthur Rank, nhà đại tư bản chiếu bóng và nghiệp đoàn về việc tăng lương. Thợ điện và thợ làm sườn nhà đã nghỉ việc và làm tê liệt 4 phim sắp quay.

Arthur Rank tính ra thiệt hại độ 250.000 quan tiền Pháp trong tuần lễ vừa qua.

Phi cơ phản lực không được bay qua các đồng cỏ

Các phi cơ phản lực không có quyền bay qua các đồng cỏ ở Hòa lan nữa. Những nhà chăn nuôi trong nước này đã đưa đơn lên tổng trưởng quốc phòng kêu nài là tiếng động cơ của máy bay đã làm cho bò sợ nên việc sản xuất sữa giảm đến 25 phần trăm so với trước.

Ý kiến của bạn gái Thụy Điển về người chồng lý tưởng như thế nào?

Một tờ báo Thụy Điển vừa mới trưng cầu ý kiến nữ độc giả về sự nhận định tình của người chồng lý tưởng của họ. Cuộc điều tra thu được thắng lợi mỹ mãn và đây là kết quả:

- 79% đòi hỏi ở người chồng lý tưởng phải trung thành.
- 74% muốn có người chồng ước ao có con.
- 73% Muốn có người chồng xứng đáng ca ngợi và phụ trách một công việc gì có hiệu nghiệm và đáng kính.
- 48% Lại cho rằng thân hình bề ngoài của người chồng lý tưởng là một vấn đề phụ. Một nữ độc giả viết: Người ấy soi trán hoặc bụng to không làm cho tôi khó chịu gì cả.
- 39% Muốn có một người chồng, luôn luôn đem sự vui vẻ cho mình.

Nhân dịp ngoại trưởng Foster Dulles viếng Nam Cao ly

Rất nhiều « khai hoàn môn » được dựng lên ở Hán thành do lệnh của chánh phủ Lý Thừa Vãn nhân dịp ngoại trưởng Foster Dulles qua viếng Nam Cao ly. Trong lúc bắt tay người đại diện của tổng thống Eisenhower, thủ tướng Nam hàn tuyên bố:

« Tôi ước ao sẽ được tiếp kiến ngài trên sông Áp lực và đưa ngài đi thăm các đập nước danh tiếng được sửa chữa lại do sự giúp đỡ của ngài. »

Họ Lý sau khi đã không phải nổi hiếp nước đình chiến nay lại muốn viếng Bắc Cao sao?

« Giải phóng ái tình » ở Nga

Một phong trào mới chớm nở ở Nga được điện Găm Lính cho phép, đó là việc giải phóng ái tình. Bản vấn đề này, tờ « Sovietskoje Jstjout-vao » viết: « Ái tình là căn bản của xã hội vì sự liên kết giữa người đàn ông và đàn bà sẽ đẻ thêm một sinh vật biểu hiệu cho tương lai. » Theo hướng mới nên đời sống tình cảm người công dân Nga cũng dự dần. Hiện nay ở công viên và ngay ở đường phố, nhiều cặp trai gái cầm tay âu yếm hôn nhau.

Thời Thống Chế S'aline, cảnh ấy không quen mắt lắm. Đàn bà có thể đánh phấn và thoa son đỏ ở môi. Một nghị định được thủ tướng Malenkov phê chuẩn là cho dựng một nhà máy quan trọng làm sắp xếp tóc. Tất thảy những tân thức đó được thi hành, theo các nhà quan sát ở Mạc tư khoa là do ở sự vận động của bà Eléna Khrouchtcheva chị của tổng thư ký đảng Cộng sản Nga, vợ của thủ tướng Malenkov. Malenkov; thủ tướng phụ nhân là một nữ ca sĩ trứ danh ở trường hát Bolshoi, đại nhạc viện ở Mạc tư khoa.

Dân Thái mới tìm ra một loài cá mới

Dân Thái mới tìm được lối giải quyết vấn đề tiếp tế: loài cá tilapia.

Giống tilapia nhỏ nhưng lớn rất mau và sinh sản cũng rất mau. Chỉ bắt hai con cá tilapia bỏ vào một cái ao, nội trong một năm sẽ có 10.000 con. Trong 4 tháng một con tilapia đã cân nặng lối chừng 1 lạng. Thịt rất ngon, hơn nữa có thể đóng hộp, phơi khô dễ dàng. Nuôi được 4 tháng là cá bắt đầu sinh sản.

Giống cá này gốc tích ở Phi châu đem về cách đây 3 năm.

(New York Times U.S.A.)

TRONG đầu tuần rồi, tình hình nội biến ở Ba Tư cho chúng ta nhận thấy rằng « bàn tay ngoại quốc » âm thầm và mạnh mẽ xen vào nội bộ Ba Tư, sau khi người Anh bị mời ra khỏi nước này. Phe bảo hoàng đảo chánh hất chánh phủ Mossadegh (người đã quốc hữu hóa các công ty dầu lửa Anh ở Abadan), khiến quốc vương phải bỏ nước chạy trốn ra ngoại quốc. Nhưng rồi chỉ trong vòng mấy hôm sau, phái quân nhân ủng hộ nhà vua lại đảo chánh một lần nữa, tóm bắt nhân viên nội các cùng cả thủ tướng Mossadegh. Máu đổ ở thủ đô Téhéran. Một chánh phủ thân quốc vương lên cầm quyền, đàn áp triệt để dân chúng chống lại nhà vua.

CUỘC nội tranh ở Maroc, sau những xung đột đẫm máu, đã đưa đến kết quả: Quốc vương Maroc bị truất ngôi, và bị mời đi an trí ở đảo Corse. Chính quốc vương Si

Mohammed Ben Youssef đã phản đối nước Pháp về những sự lạm quyền xen vào nội bộ Maroc để gây rối của vài nhà cầm quyền Pháp, và dùng túng cho phe phản đối quốc vương làm càn, trong khi Pháp lại hạn chế tự do của dân chúng Maroc. Tiểu vương Ben Meulay, đã được đưa lên thay thế, với sự ủng hộ của Pháp, do tướng Guillaume đại diện.

Dur luận chân chính cho rằng Pháp đã xen vào nội tình Maroc gây nên cuộc đảo chánh kia. Người ta còn nói rằng phe cầm quyền mới ở Maroc là những tay sai của Pháp.

Khởi Á rập Á đông đưa việc này ra tổ cáo cùng Liên hiệp Quốc.

CUỘC đình công lớn lao ở Pháp vẫn chưa ngừng, mặc dầu có những phần trở lại làm việc. Ngân hàng Pháp quốc cho biết những khó khăn gây nên cho tài chánh trong nước bởi phong trào đình công: lạm phát 49 tỷ quan trong tuần lễ 6-13 vừa rồi.

QUANH vấn đề Đông dương, báo Mỹ xuất bản tại Paris cho rằng Pháp và Mỹ khó tránh khỏi xung đột ý kiến nghiêm trọng về vấn đề độc lập của các quốc gia liên kết « Quyền lợi thuộc địa về kinh tế của Pháp đã chống lại một cách có hiệu quả với sự ban hành một nền độc lập thiết sự ở Đông dương. »

Trong khi « ở Pháp có một phe càng ngày càng mạnh chủ trương bỏ rơi Đông dương bằng bất cứ cuộc dàn xếp nào có thể cứu vãn danh dự của Pháp, mà kế hoạch Laniel-Navarre lại đối chọi với phe ấy », và chính trong nội các Laniel « có nhiều tổng trưởng muốn Pháp lia bỏ Đ.D. hoặc giao vấn đề này lại cho Mỹ ».

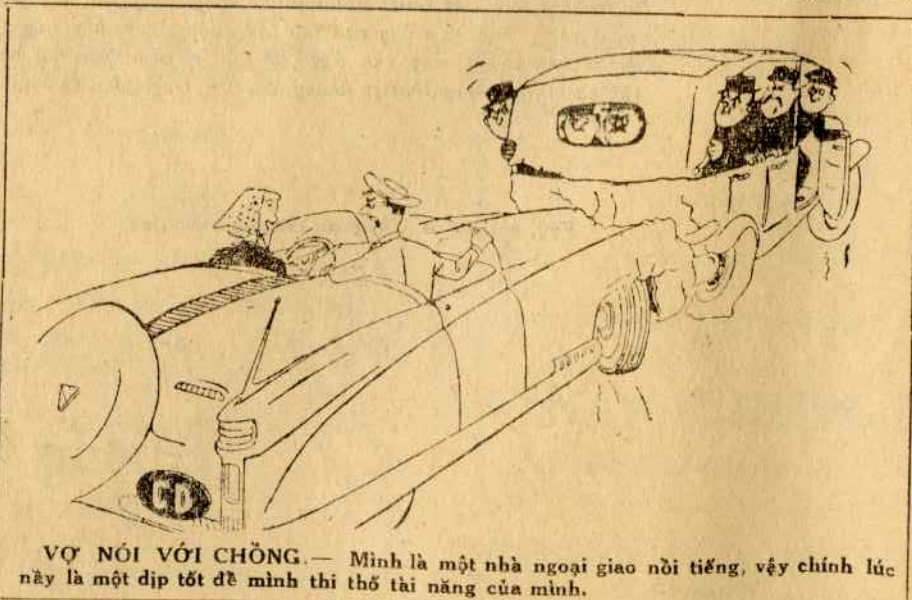
VỀ việc Pháp giao trả độc lập cho các quốc gia Đ. d., phần Cao Miên, quốc vương Shianouk tuyên bố: « Giữa Pháp với Miên vẫn còn vài điểm khó thỏa thuận được » và đợi cuộc thương thuyết đôi bên hoàn thành rồi mới xác định việc Cao Miên tự ý gia nhập Liên hiệp Pháp. Nhà vua chỉ trở về thủ đô Nam Vang lúc nào giải quyết xong vấn đề độc lập thực sự. Trong khi ấy việc củng cố và bành trướng lực lượng quân đội của Miên hoàng vẫn tiến hành để làm hậu thuẫn cho cuộc tranh đấu cương quyết giành độc lập.

Ở Việt Nam, văn phòng Quốc trưởng và hội đồng nội các chánh phủ đều đình chỉ tin của báo Pháp nói về « Trận giặc công khai Bảo Đại-Tâm », đưa ra « các nhược điểm về đời sống chánh trị của quốc gia V.N. ». Bên Pháp, Quốc trưởng Bảo Đại sắp gặp tổng thống Auriol để bàn về vấn đề độc lập V.N. Tại nước nhà, các đoàn thể quốc gia ngóng chờ kết quả.

Trên chiến trường Đ.D. các giới quân sự dự đoán rằng trong chiến dịch thu đông gần đây, V.M. sẽ nhắm vào trung châu Bắc Việt.

CUỘC thí nghiệm bom khinh khí H của Nga sẽ được xác nhận, đã khiến cho dư luận Anh Mỹ sôi nổi.

Chủ tịch ủy ban ngoại giao của Thượng nghị viện Mỹ cho rằng việc Nga có bom khinh khí khiến cần phải « có một cuộc thương thuyết trên một lập trường cao hơn giữa Mỹ và Nga, để kiểm soát quốc tế về nguyên tử lực và tài giảm binh bị ».

ĐỌC BÁO VIỆT

Cuộc tranh đấu của Cao miên sẽ đi đến đâu ?

Với sự thành tâm mong mỗi sự tranh đấu của quần chúng C. M. đi đến thắng lợi hoàn toàn chúng tôi thử đứng trên quan điểm cách mạng xét khách quan về tính chất và ý nghĩa cuộc hấn động của C.M. hiện nay và vạch ra những triển vọng cách mạng để cho quần chúng C. M. ý thức được cứu cánh tất yếu của cuộc tranh đấu của họ.

SHIANOUK

Cuộc tranh đấu của C. M. hiện nay, sở dĩ sôi nổi, là vì trên ấy Pháp không có thực hiện một cái cách gì quan trọng cả. Từ Miên triều đến tư bản và quần chúng đều công phần cực độ. Do đó mà khi Miên hoàng đứng ra lãnh đạo cuộc tranh thủ độc lập thì tất cả đều hưởng ứng mạnh mẽ. Nhưng cuộc tranh đấu ấy sẽ đi đến đâu ? Giai cấp lãnh đạo cuộc cách mạng Miên hiện nay là tư bản liên minh với Miên triều. Họ muốn gì ? Đa số tư bản Miên làm thương mại nên họ muốn được tự do giao dịch với ngoại quốc khác kiếm lợi nhiều hơn với Pháp. Trong chế độ ấy Miên triều cũng sẽ hưởng lợi nhiều vì được nhiều nước o bế. Tư bản Miên sẽ dựa vào uy tín của Miên hoàng để chặn đứng phong trào quần chúng khi họ đoạt được mục đích.

Không cần một cuộc cách mạng tư sản dân quyền vì không lợi cho họ bằng một cuộc liên minh với Miên Triều trong trạng thái xã hội hiện nay, nói riêng ở iên và nói chung ở các nước thuộc địa hậu tiến. Nhưng họ chống báng với Pháp lâu dài và mạnh mẽ mãi không ? Có thể lắm vì họ thiệt thòi quá nhưng cũng còn tùy ở sự tiến triển của cuộc tranh đấu của quần chúng C. M. Muốn cuộc tranh đấu ấy mạnh mẽ để đi đến thắng lợi hoàn toàn thì không gì khác hơn là phải

đưa ra những triển vọng cách mạng nghĩa là vạch cho quần chúng thấy rõ mục đích tranh đấu có lợi cho họ — cách mạng điền địa, giải quyết thất nghiệp, cách mạng xã hội — chứ không phải chỉ có lợi cho giai cấp thống trị không.

Nếu cuộc tranh đấu chuyển hướng như vậy, thì chắc rằng giai cấp chỉ đạo hiện nay sẽ tìm cách thỏa hiệp với đế quốc để chặn đứng phong trào quần chúng và bóp chết cũng nên.

Nhưng làm gì thì làm, nếu một khi họ phân bội lại quần chúng cách mạng, thì quần chúng sẽ bước qua họ mà đi không cần đến họ nữa. Nếu có vậy cũng là tại họ. Quần chúng thì không bao giờ phân bội lại đội tiền phong cách mạng xứng đáng của mình.

Cuộc tranh đấu của quần chúng C. M. còn ở giai đoạn đầu, và hứa hẹn rất nhiều triển vọng tương lai.

TIẾN (Táyninh, 9-8-53)

Quanh vấn đề đàm phán Việt nam tại Pháp

TRƯỚC tin chánh phủ Pháp mời chánh phủ V.N. sang Paris để đàm phán về việc hoàn thành nền độc lập của V.N. dân chúng ở đây vẫn tỏ ra một thái độ dè dặt, kém lạc quan và vẫn dựm một mối hoài nghi.

Chúng tôi hoài nghi không phải là không có lý, vì quá khứ đã cho chúng tôi nhận định xác đáng.

Từ tam ước 8-3-48 đến nay đã chẳng bao nhiêu lần nước Pháp long trọng tuyên bố quyền độc lập của nước chúng tôi sao. Hơn nữa nước Pháp đã cử động cho nước chúng tôi được bao nhiêu nước trong khối tự do dân chủ công nhận nền độc lập ấy. Nếu trong thời gian từ năm 1948 đến nay, nước V.N. đã được hoàn toàn độc lập như người ta thường tuyên bố, thường khoa trương, thì sao ngày nay còn có chuyện đàm phán. Để hoàn thành nền độc lập ấy.

Tuyên bố: Dân V.N. chúng tôi hẳn không ngại thơ gì mà chỉ thích và tin tưởng ngay những lời tuyên bố vô giá trị ấy mãi. Chúng tôi dám nói « lời tuyên bố vô giá trị » là bởi chỉ có những hành động thiết thực mới đủ đảm bảo cho những lời tuyên bố. Trong mấy năm trường, chiến tranh đã tàn phá, reo bao nhiêu thảm trạng trên đất nước này. Nước Pháp đã tuân luôn thay đổi chiến lược... nhưng thời cực vẫn không sáng sủa hơn chút nào. Các vị Đại diện của nước Pháp mỗi khi đặt chân lên nước này để thi hành nhiệm vụ, cũng có một luận điệu giống nhau: « Tôi đến đây để hoàn bị nền độc lập của các ông ». Thế rồi vị này đi, vị khác kế tiếp mà nền Độc lập Việt Nam vẫn không tiến thêm được bước nào. Nó chỉ như nước sơn bóng bẩy phủ trên nền độc lập giấy tờ.

BẠN DÂN (Hà Nội 16-8-53)

Các quốc gia liên kết với tuyên ngôn Laniel

MIÊN hoàng Norodom Sihanouk huy động tất cả lực lượng ái quốc, gây lên ở đất Miên một phong trào đoàn kết bằng bột và mìn liệt, không phải để lập thành một áp lực đối với Pháp, mà chính là để cho Pháp và thế giới nhận thấy rằng: Hoàng triều Cao miên, có toàn dân ủng hộ thật sự sẽ không bất lực trong việc điều khiển vận mạng nước nhà và sẽ bảo đảm được việc xử dụng những quyền lợi kinh tế đã hứa nhượng cho Pháp.

Đứng về phương diện này, thiết tưởng lập trường của Miên hoàng rất vững chắc, vì nó dựa vào dân chúng Cao miên và cũng rất hợp thời vì nó nhắm đúng vào nỗi ưu tư của dân Pháp. Nếu Miên hoàng với chính phủ Pháp thỏa thuận với nhau được, thì Pháp nắm phần chắc trong tay về hai điều Pháp mong mỏi: một quân đội Cao miên hùng mạnh đỡ gánh cho Pháp, và một quốc dân Cao miên sẵn lòng thừa nhận và bảo đảm quyền lợi kinh tế đặc biệt đã nhượng cho Pháp để thù công cho Pháp đã hy sinh bấy lâu nay.

Vì đã hiển nhiên là lời của quốc vương Norodom Sihanouk là lời của dân Cao-miên. Mà có dân đồng tâm cam kết mới có bộ đội hùng mạnh, mới có cơ hội cho quân đội Pháp triệt hốt, mới có bảo đảm chắc chắn cho quyền lợi chính đáng của Pháp ở Cao miên.

XÃ HỘI (Hà Nội, 15-8-53)

Con đường độc lập

CAO Miên không hoan nghênh bản tuyên ngôn 3-7 của Pháp. Thái độ ấy hợp lý, đáng được người Việt tán thành, vì bản tuyên ngôn 3-7 không có gì mới lạ. Pháp chỉ trả thêm ít quyền hành trong phạm vi các thỏa hiệp đã ký kết. Nghĩa là Việt-Miên và Lào sẽ không hoàn toàn độc lập như Pháp tuyên bố mà vẫn còn phụ thuộc Pháp như cũ. Pháp đã định như thế rồi.

người cách mạng quyết không thể nhận món quà độc lập hạn chế ấy. Người tranh đấu sáng suốt không bao giờ chờ một hành động thành thật của đối phương. Họ tìm cách làm cho tương quan lực lượng nghiêng về mình.

TIẾN (Táyninh, 9-8-53)

Tự do ngôn luận

« Phải có tự do ngôn luận ở Việt Nam trước khi có cuộc điều đình Việt Pháp... Bảo chỉ có tự do, Việt Nam mới có hậu thuẫn để điều đình. Bảo chỉ không tự do, người ta sẽ ngỡ rằng cuộc điều đình không đứng đắn... »

THANH NIÊN CHỦ NHẬT

(Hà Nội, 2-8-53)

ĐỜI MỚI số 74

Ý VÀ VIỆC

của HẬU NGHỆ

AI TÌNH LỘ THIÊN

THEO tin của báo Bắc hà thì trong một cuộc tào thanh ban đêm, nhân viên ty Công An có bắt được tại trận ở các khu vườn hoa Con Cóc, Bồ nân cùng trên nhiều bãi cỏ khác 40 chàng A Đông và 40 nàng E Và đang khiêu vũ lộ thiên.

Cả 80 chàng và nàng đều được mời mặc quần áo lại để đi về bộ. Xét hỏi ra thì 40 chàng kia phần lớn đều là công tử « cá lơ », còn đa số các nàng là « gái đèn đỏ » hoặc « ăn sương » không giấy.

Nạn khan nhà đã xô đẩy người ta ra cả ngoài trời để làm cái việc đáng lẽ chỉ diễn ra trong chỗ kín đáo, nhất là đối với người Á đông nữa. Sinh hoạt kinh tế khó khăn đưa con người đi tới chỗ ngang hàng với giống... bốn chân !

LẠI MA

Một tờ báo hàng ngày ở đây đã chiếm độc quyền về thi chuyện ngân ma, nay lại đặc biệt thuật chuyện ma hiện hồn, ma từ hỏa ngục hiện về, ma nói chuyện và ma đánh người sống v.v...

Có lẽ vì đến ngày cũng có hồn, báo ấy muốn được ma phù hộ, cho nên nhắc nhở đến ma liên tiếp đặt ngang hàng với những tin tức quan trọng mà không nhượng cho mặt báo ? Hay là tới lúc chuyện người sống của thời đại này không còn quan hệ bằng chuyện ma nữa ?

Kể ra thì cũng không phải một mình nhật báo ấy độc quyền về chuyện ma quái và dị đoan. Vì có tờ hàng ngày, thường tuyên bố ăm i chống những sản phẩm đầu độc tinh thần, lại lúc đăng truyện Liêu trai. Cũng như nhà xuất bản tự xưng là phục vụ văn chương lành mạnh đề in LIÊU TRAI CHỈ ĐỊ.

Ma muốn nằm vậy !

LỊCH SỬ LẬP LẠI

CUỘC đình công lôi cuốn hàng mấy triệu người ở Pháp (kể cả những công chức ngoan ngoãn nhứt), phong trào thợ thuyền tranh đấu sôi nổi, hai đảng Xã hội và Cộng sản hoạt động cương quyết đi cho tới cùng, trước chánh phủ không chịu nhượng bộ.

ĐỜI MỚI số 74

Các lực lượng cần lao Công giáo, cho đến các hữu đảng cũng hưởng ứng theo, làm cho đời sống cả nước Pháp tê liệt mấy chục bữa nay.

Không làm sao hòa giải cho xong, Quốc Hội phải nhóm để quyết định. Số phận của nội các Laniel bấp bênh...

1953 ở Pháp nhắc người ta nhớ đến hồi tiền chiến, phong trào đình công và thợ thuyền đã đưa chánh phủ binh dân lên nắm chánh quyền.

Lần này, đảng Xã hội mà thỏa hiệp với Cộng sản bắt tay nhau đi tới, thì tấn công lịch sử sẽ tái diễn nay mai.

Chưa rõ phe cực hữu của Pháp lần này dựa thế vào ngoại quốc có còn đủ sức để đi ngược lại trào lưu không.

MỘT ÔNG VUA KHÔNG BIẾT ĐIỀU

SAU vua Farouk bị dân chúng Ai cập xua đuổi khỏi ngai vàng, quốc vương Maroc bị mời ra khỏi nước, đi « nghỉ mát » ở đảo Corse.

Vua Ai cập vong quốc bởi dân chúng không nghe vua, còn vua Maroc thì lưu đây bởi đã không nghe « người ta » bảo sao phải làm vậy.

Làm vua một nước bảo hộ, quốc vương Maroc đã ít ngoan ngoãn vâng lời của mẫu quốc, lại còn yêu cầu này nọ cho dân chúng bản xứ đỡ khổ nữa, thật là không biết điều làm vua chứ nào cả.

Bởi sự không biết điều ấy, mà vua khác lên thay và « hộ tống » quốc vương Maroc đi hưởng gió biển ở một nơi xa vắng,

trên quê hương của vua Napoléon. Cựu Hoàng đế Maroc đã phải hát câu: « Một ra đi... »

LƯU BỊ BA TƯ LẠI KHỐC

THỦ tướng Mossadegh, tục danh là Lưu Bị Ba Tư, làm cho người Anh mất cả óc trào phúng sau vụ đầu lửa Abadan, vừa

ĐÓN ĐỌC

TAM QUỐC CHÍ
NGUYÊN TỬ

đăng trong

TIN MỚI
tuần báo trào phúng

8 TRANG - 2 ĐỒNG
In hai màu

bị cuộc đảo chánh thứ hai của phái quân nhĩa bảo hoàng lật đổ. Lưu Bị Ba Tư trốn được nhưng rồi hôm sau cũng bị tay chân Quốc Vương bắt đưa vào ngục. Lúc thấy đối phương đồ ập đến, Lưu Bị Ba Tư liền khóc.

Những giọt nước mắt của ông đã thành công bấy lâu nay mà có người cho đó là nước mắt chánh trị, lần này không còn có hiệu quả nữa.

Cái khóc trong sự thất bại của Lưu Bị Ba Tư, trước phe bảo hoàng chỉ là nước mắt... cá sấu.

MIÊN PHÊ BÌNH

CHARLIE CHAPLIN sẽ không tham dự các đại hội điện ảnh ở Locarno, Nice, Berlin và Venice. Vua hồ sơ gặp lại các bạn diễn viên và đạo diễn Mỹ. Không phải vì bất lợi cho nhà nghệ sĩ màn ảnh quốc tế, mà chính Charlot sợ liên lụy cho các bạn nghệ thuật của mình.

Chaplin vừa hay tin rằng những hãng phim ở Hồ lý út đã quyết định sẽ cho ra rìa tất cả những nhà điện ảnh nhà nghệ Mỹ muốn tiếp xic với mình.

Chỉ vì Chaplin sợ khi bị tình nghi là cảm tình với Cộng sản, rồi bị làm khó dễ trên đất Mỹ đã tự bỏ quốc tịch Mỹ, tuyên bố không trở lại đất này nữa, và đến sống ở một nước trung lập.

CÓ MẤY THỨ ĐỘC LẬP ?

PHÁP tuyên bố là Việt Nam được độc lập rồi, mà Việt Nam thì chưa thấy độc lập ở đâu cả. Như vậy thì có mấy thứ độc lập ?

Một thứ độc lập theo Pháp và một thứ độc lập theo Việt Nam, hoặc là một thứ độc lập không độc lập ?

Không hiểu người Pháp thời bị Đức chiếm đóng được bọn quốc xã cho độc lập đã nghĩ như thế nào về ý nghĩa của danh từ độc lập.

Tương trong khi Pháp đập thùng đập trống nói giao trả độc lập cho Việt Nam cũng cần định nghĩa cho nó rõ: độc lập là thế nào đã ?

Độc lập gì lại có: độc lập hạn chế? độc lập trong khuôn khổ? độc lập mà do ngoại quốc điều khiển? độc lập mà phải nhượng cán cứ cho nước ngoài?

Độc lập gì độc lập thế ?

CÒ KÈ BỐT MỘT THÊM HAI

PHÁP long trọng tuyên bố lần này sẽ giao trả độc lập thiết cho các quốc gia Liên kết. Và yêu cầu mở cuộc thương thuyết.

Nếu quả thiệt Pháp trả độc lập thiết thì cứ việc giao, còn phải bàn cãi chi cho lời thôi nữa.

Hãy trông gương nước Anh, đến lúc biết giữ thuộc địa không xuôi nữa, thì trả phước cho Ấn độ, Miên điện... là yên chuyện. Mà rồi còn được bốn bản, đi lại, cảm tình với dân tộc các nước bị trị cũ.

Độc lập (không giả hiệu) đầu phải là một món hàng để cò kè bớt một thêm hai mà bán đi, cái lại, tính tới, tính lui như trò bài tây ba lá vậy ?

TRONG lúc Pháp và Việt đang nói chuyện bàn giao độc lập, chúng tôi mở cuộc phỏng vấn chớp nhoáng này để biết qua ý kiến của một số người tiêu biểu của các tầng lớp nhân dân đối với ngày thực hiện độc lập thực sự. Dưới đây là những câu trả lời biểu lộ một phần nào nguyện vọng của dân chúng đối với nền độc lập ngày mai.

MỘT KÝ GIẢ

— Tự do ngôn luận là sự cần thiết nhất đối với một nước độc lập thật. Quyền tự do phải được kính trọng trong một nước dân chủ và tự do.

MỘT GIÁO SƯ

— Tiếng mẹ đẻ phải coi là chính trong chương trình học tập. Việt ngữ phải đặt lên trên Pháp ngữ.

MỘT HỌC SINH TRUNG HỌC

— Học bằng tiếng Việt, học sinh Việt Nam sẽ học mau gấp đôi chương trình Pháp hiện thời ở đây.

MỘT VĂN SĨ

— Tác phẩm cần được tự do xuất bản, cũng như nhà văn được tự do mua sách, báo ngoại quốc. Ngoài ra, học thừa bậc Trung Học phải là Việt ngữ. Có như thế, sách Việt mới phát triển mạnh được và con nhà văn không đi làm thuê khổ, hay bán nước mồm, chỉ viết văn cũng đủ sống.

MỘT THƯƠNG GIA

— Một nước độc lập phải được tự do mua bán với ngoại quốc. Dân Việt sẽ tiêu thụ được hàng hóa rẻ hơn, và nhà buôn cũng dễ thở hơn. Nguồn lợi thương mại quốc gia cũng như quan thuế sẽ không bị ngoại quốc giữ độc quyền nữa, đó là một viễn ảnh tốt đẹp cho kinh tế và tài chánh nước mình.

MỘT CẢNH SÁT VIÊN

— Chắc đến ngày đó không còn biện tây dân đầu cảnh sát Việt Nam trước mặt dân mình nữa.

MỘT CÔNG CHỨC

— Một viên chức Pháp, bằng cấp ngang với người Việt, chức vụ cũng vậy, không lý gì lại ăn lương gấp bội công chức Việt, trong khi cùng làm ở một công sở Việt Nam.

MỘT NGHỊ SĨ

— Phải lấy tên đường sá, công thự ở

BẠN MUỐN GÌ NGÀY ĐỘC LẬP THẬT SỰ PHONG TRÀO TỔNG ĐÌNH CÔNG

Sài Gòn bằng tên các danh nhân người Việt cả. Trong các buổi nhém họp chánh thức của người mình, phải nói bằng tiếng mẹ đẻ. Người Pháp muốn nghe thì học lấy tiếng Việt.

Một nước độc lập không lẽ lại phải dùng tiếng nước ngoài để nói chuyện với nhau? Còn gì nữa mai hơn nữa! Và người Pháp ở xứ này, họ là khách, người Việt là chủ!

MỘT TRẠNG SƯ

— Chỉ toà án Việt Nam mới có quyền xử người Việt Nam. Người Pháp ở xứ này cũng phải chịu chung một thể chế Pháp luật của toà án Việt, như người Việt ở trên đất Pháp vậy.

MỘT LINH MỤC CÔNG GIÁO

— Nước nhà độc lập thật sự thì giáo hội Việt Nam chắc cũng không còn bị các nhà truyền giáo Tây chi phối nữa. Người công giáo Việt bị mang tiếng nhiều rồi, đến lúc ấy phải xóa bỏ hẳn cái tiếng tăm không tốt rằng theo đạo là theo Tây.

MỘT NHÀ VĂN HÓA

— Tri thức Việt Nam (tôi nói những người chân chính) còn có thể có cảm tình

với người Pháp ở đây khi họ thấy họ Pháp bang giao với Việt Nam về mặt kinh tế, văn hóa... chứ không còn toàn tâm đặt lại ách nô lệ nữa.

MỘT SINH VIÊN

— Ngày ấy, thanh niên chắc là phải được tự do xuất ngoại du học.

MỘT CHÁNH KHÁCH

— Nước Việt có quyền đặt đại sứ khắp các nước trên thế giới cũng như người Việt nam có quyền đi lại tự trên các nước.

MỘT KỸ NGHỆ GIA

— Cần bãi bỏ những độc quyền lợi tay ngoại quốc, có hại cho nền kinh tế quốc gia và nền quốc hữu hóa khi cần thiết. Các nhà sản xuất và kỹ nghệ trong nước cần được nâng đỡ, khuyến khích để khuếch trương kinh tế của mình.

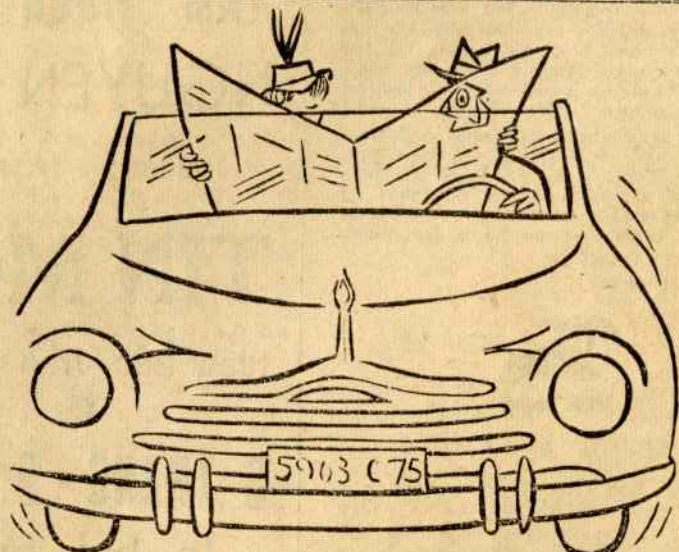
MỘT NHÀ CỤU CÁCH MẠNG

— Giành cho được độc lập rồi phải giữ cho khỏi mất, và làm sao cho xứng đáng là một nước độc lập về các phương diện nhất là cho dân đỡ khổ.

ĐẠI HẢI

Bán

Xe Scooter hiệu VESPA, máy PIAGGIO của Ý, chạy 2000 cây số thời NAF, vì ít đi, bán giá phải chăng. Địa chỉ: 96 đường Colonel Grimaud trước chợ Thái Bình Saigon.

Khi người chồng lái xe cùng vợ ham đọc tiểu thuyết nhật báo

THÂN TẶNG CÁC NGHIỆP ĐOÀN CẦN LAO VIỆT NAM

THỜI TIỀN CHIẾN Ở PHÁP

Hồi ký của kỹ sư LÊ VĂN NGỌ

I. — Nguyên nhân

VÀO thời tiền chiến thế giới thứ hai vừa qua, trọn nhiều năm liên tiếp, kinh tế không hoàng đã lan tràn các nước.

Đề đối phó thời cuộc và khôi phá giá hàng hóa mà người ta đã tự do sản xuất, người ta cũng tự do đem cả phê đồ xuống tiền, dùng lừa mị đốt thay cho than đá, hủ tiêu giá súc, hủy hoại bờ sửa v.v... vườn bỏ hoang, ruộng bỏ trống, nhà bỏ không v.v...

Trong khi, ở các cường quốc những hàng người có của, dư ăn, dư để, cho đến nỗi hàng hóa ứ đọng lại nhiều quá bán không được; « phải huộc lòng » công khai để chức phá hoại thực phẩm, thì đồng thời khắp cùng thế giới có không biết bao nhiêu triệu người phải đương đầu chịu đựng với cảnh sống lầm than, thiếu cơm ăn, thiếu áo mặc, thiếu thuốc uống, thiếu nhà ở...

Nói về trạng thái đau khổ này của loài người, một triết gia Pháp đã viết rằng: Văn minh ngày nay chỉ là một thứ đã man đã được tổ chức trong vòng trật tự.

Ngày mai sẽ ra sao? Ngày mai trời lại bình minh, tranh đấu của nhân loại sẽ thành công trong từng bừng sáng lạng.

Để tiếp tục giải quyết thêm vấn đề không hoàng, người ta đoàn kết nhiều nước lại, thành những phái cường quốc liên minh hầu âm mưu chiếm đoạt lẫn nhau những thị trường quốc tế để làm căn cứ xuất cảng riêng. Hoặc chiếm thêm thuộc địa để làm căn cứ tiêu thụ hàng hóa bị ứ lại ở chánh quốc.

Hai trận giặc khốc liệt Nhật-Hoa và Ý-Á (Abyssinie ở Phi châu) là những triệu chứng rất đau thương mà các nước nhược tiểu phải trả với giá thật đắt. Nhưng người ta cũng không giải quyết được chi cả.

Nội tình của mỗi quốc gia biến thiên theo chiều kinh tế không hoàng, làm cho thăng bằng xã hội đã bất ổn (1) thêm bất ổn, an ninh xã hội bất ổn. Nạn đói có thể đưa dân đến đến con đường bạo động, từ bạo động đến biến loạn và từ biến loạn đến cách mạng. « Cai trị là dự phòng » Muốn tránh nội biến, chính phủ mỗi nước phải xuất công quỹ ra

nuôi hằng triệu người không công ăn việc làm với số tiền tối thiểu hằng tuần gọi là phụ cấp thất nghiệp (Allocation de chômage).

Tuy nhiên khắp cả mọi nơi vẫn có phong trào xã hội nổi lên, do thợ thuyền chủ động, và được các giới công nhân khác hưởng ứng. Sự đại đoàn kết giữa cần lao tri thức và lao nông đã đem lại cho họ một tổ chức chặt chẽ, có kỹ thuật của phong trào tranh đấu, có kỷ luật để trừng trị bọn « cần lao vàng » (2). Rồi đồng lòng ngày N giờ G nhứt định Tổng đình công chiếm xưởng (Grève générale d'occupation d'usines) — mà kỹ giả đã tham gia lúc làm kỹ sư tập sự tại Hãng làm xe hơi Renault ở Billancourt (ngoại ô Paris) để viết thiên hồi ký này thân tặng anh em cần lao và như là các nghiệp đoàn ở Việt Nam.

Chẳng có vẻ bạo động, phong trào đình công rất êm thấm nhưng rất cương quyết với một tiềm lực khổng lồ. Giới chủ nhân khôn ngoan nhượng bộ. Hai bên nhờ chính phủ làm trọng tài để thương thuyết dưới sự lãnh đạo của Tổng Liên Đoàn Chủ Nhân và Tổng Liên Đoàn Cần Lao. Một « Hợp đồng công cộng giữa Chủ nhân và Công nhân » đã được ký kết với sự chuẩn duyệt của Tổng trưởng Xã-Lao thay mặt cho chánh phủ. Những yêu sách đòi tăng gia đời sống công nhân được thỏa mãn: Số giờ làm việc hằng tuần được bớt, số lương hằng tuần được lên hơn trước nhiều v.v... ngày lễ Quốc tế Cần lao (3) được kể như một ngày lễ hằng niên trong nước (4).

Tình hình chính trị của các cường quốc mỗi ngày mỗi trở nên khó khăn: tài chánh thiếu, ngân quỹ hết. Sự lạm phát giấy bạc làm cho tiền mất giá, hay nói một cách khác là đồng tiền mất sức mua (pouvoir d'achat). Đời sống cần lao bị ảnh hưởng lây: tiền lương thì lãnh được nhiều nhưng với số tiền ấy thì mua được ít vật dụng. Giá sinh hoạt mỗi ngày mỗi vọt lên cao, số tiền lương tuy nhiều nhưng không đủ sống.

Cần lao lại yêu sách đòi số lương phải được lên theo tỷ lệ của giá sinh hoạt (Echelle mobile). Vòng luân quần lại trở đi trở lại nhiều lần: Tổng đình công chiếm xưởng. Tăng lương theo hợp đồng

mới. Lạm phát giấy bạc. Tiền mất sức mua, giá sinh hoạt lên. Yêu sách lương theo tỷ phần sinh hoạt, và tổng đình công v.v...

Vòng luân quần này phát sinh ra vòng luân quần khác. Nhờ yêu sách có tổ chức giới cần lao được lên lương. Người ta lạm phát giấy bạc. Tiền sụt giá. Hàng hóa lên giá. Vì vậy sức tiêu thụ của nhân dân toàn quốc bị sụt. Hàng hóa bị ứ lại. Kinh tế

không hoàng thêm. Rồi trở lại cần lao tổng đình công yêu sách v.v...

Như vậy, mâu thuẫn kinh tế phát sinh ra sự mất thăng bằng xã hội, mâu thuẫn xã hội làm mất thăng bằng tài chính và ngân khố. Mâu thuẫn tài chính làm mất thăng bằng chính trị. Mâu thuẫn chính trị làm mất thăng bằng của chế độ. Mâu thuẫn chế độ làm mất thăng bằng an ninh quốc gia: dân chúng bạo động. Phe thống trị đàn áp, dân chúng vô trang bạo động thành nội loạn.

Từ quân chủ đến cộng hòa, từ chế độ dân chủ đến chế độ nhân dân, rồi cuộc độc tài phát xít thay thế cho chế độ xã hội trong xương máu.

Ở các nước bị trị, tùy theo trường hợp hoặc người ta dùng chính sách bừa bộn để trấn tĩnh nhân tâm như ở Phi châu, hoặc người ta dùng chính sách đàn áp để giết trong trứng những mầm cách mạng.

« Việt Nam », tác phẩm của Louis Roubaud « Ấn chống Anh » (L'Inde contre les Anglais) và « Đông Dương S. O. S. » (5) (Indochine. S. O. S.) 2 thiên phóng sự của Andrée Violis v.v... chứng minh rất rõ tình hình các nước bị trị ở Á châu.

(Còn tiếp)

(1) Tạm dịch «équilibre social instable» là thăng bằng xã hội bất ổn hay bất ổn.

(2) Travailleurs jaunes « cần lao phản bội » ta có thể tạm dịch là cần lao gian.

(3) Ngày 1 tháng 5 (tết mai) là ngày Lễ Quốc Tế chung cho tất cả các giới Cần Lao Hoàn cầu tri thức, lao động, nông dân) — kỹ giả viết (ngày LỄ QUỐC TẾ CẦN LAO (Fête Internationale du Travail) cho sát nghĩa.

(4) Ở Pháp, với chánh phủ Pétain ngày 1er Mai được kể như một ngày lễ quốc gia (1941)

(5) S.O.S. là chữ kêu cứu cứu này đã được quốc tế hóa như những chữ ampère, watt, kilo v.v... Kỹ giả viết « nguyên văn quốc tế » những chữ ấy để giữ tính cách bao la của nó. Không viết theo kiểu Việt Nam hóa những chữ đã được Quốc tế hóa rồi là không đem văn nghệ từ chỗ rộng sâu đến chỗ hẹp hòi.

BÊN LỀ ĐÌNH CHIẾN TRIỀU TIÊN MỘT NHÀ ĐỘC TÀI

NGUỜI ta nói năm nay ông 70 tuổi, nhưng thật ra có lẽ gần 80. Chiến tranh Nhật Nga năm 1905, Nhật chiếm Cao Ly, ông đã 30 tuổi rồi, một kiện tướng trong nhóm cách mạng. Lần đầu tiên ông ở tù cách mạng không phải ở khám Nhật, mà là ở khám của Hoàng Đế Cao Ly. Ông cũng như Trương giới Thạch hai người tuổi thanh niên bắt đầu từ thời đại Trung Cổ của Á Đông, và đã từng biết các vua chuyên chế của thời phong kiến. Thật là ông tự chỗ cùng sáu trong lịch sử mà nhẩy ra, bây giờ ta mới thấy. Người phương Tây thấy ông muộn quá, mà cũng chẳng hiểu làm sao cả: ông già mà lại không già, ông phá hoại đình chiến Cao Ly một cách thanh niên quá. Thả tù binh một cách bất ngờ và liêu lĩnh, phần đối đình chiến nhẩy lên đài diễn thuyết rất lạ, nói ở máy truyền thanh 45 phút tiếng sang sáng hăng hái và thống thiết. Ý tưởng ông theo khối tự do và dân chủ, nhưng khi ông chuyên quyền thì lại áp chế theo lối cũ.

Nhóm đồng chí của ông đã từng ly tán lạng lạng kỳ kỳ: kẻ sang Trung Quốc, người đi Mỹ, kẻ lánh qua Tây bá lợi Á. Chánh phủ lưu vong của nhóm ông họp ở Thượng Hải hồi xưa đã từng kêu nài ở Hòa Hội Versailles năm 1919 và đã từng bị mời ra khỏi cửa. Rồi ở Thượng Hải thì bị cảnh binh tô giới Pháp đuổi đi, ở Nam Kinh thì bị tân cư đi Trùng Khánh. 40 năm trường ông đã bốn ba hải ngoại đi cầu cứu các nơi: Washington, Londres, Paris, Genève.

Ở đâu đâu ai cũng chẳng dám bênh vực cái nước nhỏ của ông mà dựng tới nước lớn là nước Nhật Bản. Ông đi kêu nài mãi rồi già đi, mà có lẽ sắp chết không để lại thành tích gì trong lịch sử thì thành hình nền móng chiến tranh Thái Bình Dương, rồi Nhật thua; thế là 70 tuổi, ông lại bắt đầu ra đời một lần nữa. Ông theo quân đội Mỹ trở về nước. Khi đó Triều Tiên bị vĩ tuyến 38 rạch ra làm Nam với Bắc.

Ở Nam thì Độc lập bắt đầu trong những cuộc xung đột lớn của các phái cực tả và cực hữu; tổng tuyển cử năm 1948 đã thi hành sau những cuộc bắt bớ, đánh đập và ám sát nữa. Ông đã khôn khéo tài giỏi được cử làm Tổng thống Nam hàn.

Tức thì ông tự tay «chế ra» hiến pháp, bắt quốc hội phải chấp thuận trong 12 ngày. Theo hiến pháp của ông, thì Tổng thống (tức là ông) có quyền hành rất lớn, kiểm soát được cả quốc hội. Rồi ông lựa toàn những người phản động cực đoan vào nội các. Thủ tướng của ông thì là một người cầm đầu một đội quân Thanh niên quốc xã, sơ mi màu da trời.

Nam Bắc chiến tranh, ông thua, đem tàn quân chạy xuống tận Phú Sơn, tướng là Lết thời vận rồi. Đại Soái Mac Arthur cứu ông và đem ông trở lại thủ đô Hán Thành. Người Mỹ đã âm mưu sự tiếp tục chiến tranh, ông bên hoạt động bên lẽ ch i iến tranh. Người Mỹ chỉ biết lo về quân sự, chứ

LY THUÁ VĂN

không nhìn tới nội chính của ông và những sự ngoắt ngoéo trong chánh trị của ông. Ông được thế đó mà ngầm ngầm hành động để lo tái cử tổng thống cho mình. Thấy nhiều người muốn chống lại ông, ông bên lầy trừ triệt để trong nội các và trong các cơ quan hành chánh, kiểm cách loại hết cả những người nào không trung thành với mình. Ông kiểm cách được lòng thẳng tới dân chúng, không cần đến Quốc Hội, lập ra một đảng mới kêu là đảng Bình Dân. Đảng là Tổng thống phải ở trên các đảng phái, ông ra mặt chỉ huy đảng Bình Dân để thao nạp quần chúng.

Được lòng quần chúng rồi, ông bên bắt Quốc hội thay đổi Hiến pháp rằng từ nay Tổng thống không phải Quốc hội hội không chịu, ông lấn công Quốc hội bằng đủ cách: Thiết quân luật ở Phú Sơn là nơi Quốc hội nhóm, bắt giam những ông Nghị cứng đầu, đặt kiểm duyệt rất ngặt, luôn luôn kêu gọi thẳng tới quần chúng để chống lại Quốc hội, dùng các tờ chức Pháp xit, đồng ý với cảnh binh mà bày ra những cuộc biểu tình «tự nhiên» ủng hộ cho mình. Có một lần 45 ông Nghị đi nhóm dọc đường bị cảnh binh đón xe lại, bắt cầm trong 28 giờ. Lần khác, các ông Nghị bị đám biểu tình kéo tới vây hãm trong hai ngày. Lại bị hăm dọa giải tán. Quốc hội đánh

phải chấp thuận để cho dân bầu Tổng thống. Ngày 5-8 1952, ông tái cử được bầu bằng 86% vé bầu.

Thế là địa vị ông quá vững chãi. Ông trở nên một nhà chuyên chế in như trong lịch sử Á Đông vẫn có. Ông cai trị bằng cảnh binh, bằng nhiều thứ cảnh binh bừa bời khắp trong nước cho tới các làng, dọa dẫm, bắt bớ, tra khảo mà có khi thâu tiền nữa. Đầu đầu ông cũng kiểm soát tới, mà cái chi cũng đến tai ông cả. Ông thay đổi luôn những người cộng sự hoặc vì ông ngờ vực, hoặc vì ông thay đổi để quân binh bên nọ chọi bên kia. Trong 4 năm, ông đã «xài» tới 80 bộ trưởng và chánh văn phòng. Cảnh binh, thanh niên và Đảng, đó là ba cái cột trụ quyền hành của ông.

Các tổ chức thanh niên thì rũ rã các học sinh nam nữ nhập đoàn ngay ở các trường tiểu học và đại học. Đảng thì liên kết tất cả các đoàn thể quốc gia như đoàn thể Lao động, đoàn thể nông dân, đoàn thể Phụ nữ v.v... Ai nhập đoàn, được cấp giấy nhận là công dân ái quốc. Ai phản đối thì sẽ bị «dân chúng» xông vào nhà đánh đập, rồi được cảnh binh đem đi một nơi «để cho khỏi dân chúng đánh».

Thật ra thì dân chúng Nam hàn chạy loạn đã nhiều, ngheo khổ quá đi rồi, còn mắc lo kiếm cái ăn, chốn ở, chỉ biết vàng lời cho được yên ổn mà thôi. Sự phá hoại đình chiến của ông đã làm cho ông nổi tiếng, dám đương đầu với Mỹ và cả Liên Hiệp Quốc, dám đòi cả quân đội Mỹ cả quân đội Trung Cộng rút đi, để một mình ông kéo quân Nam hàn lên chinh phạt Bắc.

Về phần người Mỹ, thì trước tướng ông chỉ là một bù nhìn để giết giặc hay là một đồng minh để sai bảo. Sau này mới rõ: ông vẫn là một tay cách mạng bướng bỉnh gan góc và liêu mạng. Không phải là một ông lão suy nhược đâu, mà là một tay có thể đại tài. Nay ông chịu cho kỷ đình chiến rồi đấy, nhưng đã sắp đặt đầu vào đó cho Hội nghị Hoà Bình phải thất bại, bởi vì ông nhất quyết cho rằng có vô lực mới xong.

Nhưng mà còn trời, còn đất, ời nước, còn non. Còn chiến tranh thì bất cái chi dân cũng phải chịu, bảo cái chi dân cũng phải nghe, nay chiến tranh hết rồi thì nhà chuyên chế lão thành kia chắc cũng phải hết nghe chuyên chế.

Viết theo tài liệu của Robert Guillain trong Le Monde

BỨC HIỆU

ĐỜI MỚI số 74

Trước nội biến đồ máu ở Ba-Tu

THỰC TRẠNG u ần của Hoàng triều

SAU cuộc đảo chánh hụt đầu tuần rồi của phe bảo hoàng Ba tư để lại đổ chánh phủ Mossadegh, Quốc vương cùng Hoàng hậu đã phải trốn sang Ý. Trong vòng mấy hôm sau, phe Quốc vương đảo chánh trở lại, hân chiến giữa đám quân nhân bảo hoàng với phe chánh phủ. Giữa cảnh đồ máu hỗn loạn ở thủ đô Téhéran, ngoại tướng Ba Tư bị quân sĩ Quốc Vương chặt từng khúc, và thủ tướng Mossadegh bị bắt giam. Được sự ủng hộ ngầm ngấm của ngoại quốc, phái bảo hoàng thẳng thắn, thẳng tay đàn áp những người không ủng hộ Quốc Vương.

Bên cuộc nội biến của xứ sở thi sĩ Omar Khayam, chúng tôi kể lại đây cuộc tình duyên u ần của nữ sinh viên Soraya, đương kim hoàng hậu Ba Tư hiện thời, để bạn đọc biết thêm về nơi đã có danh tiếng về truyện cổ tích, thắm thêu, thuốc phiện, đầu lâu... — L. T. S.

TRONG một căn phòng lộng lẫy ở khách sạn «Grillon» tại Bá lá, công chúa Chams ôn tồn nói với một cô gái mười tám tuổi xinh đẹp lạ thường:

— Sao, Soraya không thấy rằng chỉ mình Soraya mới có thể làm cho cuộc đời của anh tôi đỡ lờ lờ và giúp anh tôi trong trọng trách lo đến vận mạng quốc gia chăng? Soraya nghĩ sao, sao lại không nói năng gì cả thế, quốc vương chỉ còn chờ Soraya ưng thuận là xong.

Công chúa Chams vừa ở Téhéran lại làm mới giới cuộc hôn nhân của anh trai nàng, Mohammed Réza Palhavi, quốc vương nước Ba Tư giàu có và đầy đầy bí mật. Nữ sinh viên Soraya vẫn không nói năng gì, đôi môi khẽ cười, mắt xanh, khuôn mặt đều đặn, đôi má hồng ửng hồng lên khi nghe công chúa nói.

Phải chăng đây là dấu hiệu của một nỗi băn khoăn trước trọng trách làm hoàng hậu sắp đến, hay là bằng hoàng với tin kỳ dị đó, Soraya sợ nhớ cách đây vài đêm, nàng có nằm mơ thấy:

« Công chúa đang đứng một mình trong một căn phòng tối om, bỗng nhiên có một ngôi mặt trời màu trắng từ xa lờ lờ tiến tới rồi dừng trước nàng vài bước. Một cánh tay thò ra từ vòng thái dương ầu yếm kéo nàng sát lại mặt trời, như muốn truyền hơi ấm áp cho nàng... » Một hôm, vào mùa hè năm 1930, quốc vương Ba Tư tay thì vuốt ve con chó thân yêu Sita, mà mắt không rời một chiếc ảnh trong tập « anbum » của gia đình. Người trong ảnh, quốc vương không quen biết nhưng ngắm say mê và đã nảy ra ý định phải lấy nàng về làm hoàng hậu cho kỳ được...

Tin truyền ra mau chóng khắp nước. Từ ngày ly dị với Fawzia, hoàng hậu trước, em gái của vua Farouk Ai cập, quốc vương dầm ra lạnh lùng, thờ ơ trước mọi sự săn đón của bao trang thiếu nữ yêu kiều. Bây giờ thì quốc vương lộ vẻ vui mừng, và may sao các giới chính trị cũng tỏ ý tán thành cuộc hôn nhân đó.

Ông thân ra nàng Soraya đã từng sống ở Âu châu nhiều năm, mẹ nàng người Đức, nàng theo học ở Thụy sĩ. Nàng vốn giỏi giang một bộ lạc hùng mạnh nhất trong các bộ lạc Bakthiary,

có nhiều uy tín ở phương Nam.

Xưa kia, tiên đế xứ Ba Tư có học đài bộ lạc này, giờ đây tình hình chính trị rối rắm, nhờ cuộc hôn nhân kia mà lấy được lòng và sự ủng hộ của bộ lạc, người ta đều cho là phải.

MỐI BẤT HÒA GIỮA

CÁC CÔNG CHÚA

CHỈ có công chúa Achraf, chị em sinh đôi với quốc vương, để trước quốc vương hai phút, là không bằng lòng. Xưa nay, ai cũng biết công chúa có ảnh hưởng rất nhiều đối với quốc vương.

Công chúa nhớ lại thuở nào, vua cha Réza Khan đã dùng võ lực mà làm bá chủ cả sơn hà, công chúa lo rằng em trai mình dần dần bớt nghe lời mình chăng. Công chúa không bằng lòng em vì đã mấy đám rồi, nàng làm môi giới mà quốc vương không không chịu. Giờ đây, cô công chúa thứ hai, nàng Chams mới giới thiệu một cô bạn ở đầu xa lạ, quốc vương đã ra về ưng thuận liền.

Nhưng có lẽ trời đã sinh ra hai ưng gần nhau thì đúng hơn, vì công chúa Achraf và cô Soraya cũng theo Âu học, người nào cũng thạo tiếng Anh, tiếng Pháp, và lại tâm đầu ý hợp ở chỗ cùng say mê văn chương cả... Hơn nữa, Soraya mới mười tám tuổi, còn non nớt lắm, công chúa còn có cơ cũng có địa vị và ảnh hưởng của mình đối với hai vợ chồng quốc vương.

Cho nên, vào ngày 12 tháng 2 sau, khi giáo sĩ làm lễ thành hôn cho quốc vương Soraya, công chúa Achraf nhìn hai em, một cách triu mến đầy tin tưởng và che chở: vai trò của công chúa còn lâu dài lắm...

Đời sống phóng lạng êm êm, hoàng hậu Soraya, hết chơi quần vợt, đến hơi lợi, đi ngựa, hết chơi dương cầm lại quay ra ngâm nga mấy áng văn Balzac, thơ Shakespeare. Công chúa Achraf lại quay về hàng bài hoạt động cho Hội Hồng thập tự Ba tư và luôn luôn theo dõi tình hình chính trị trong và ngoài nước. Công quốc vương thì mãi mê lái xe hơi, về chính trị thì quốc vương là người luôn luôn do dự.

Tuy nhiên, một vài giới am hiểu cho rằng trong nội bộ Hoàng cung đã có cái gì đổi khác. Lúc đầu, thì khó nhìn nhận cho ra. Vì hoàng hậu Soraya vẫn ít nói và tiếp xúc với ai. Đầu sau,

nàng vẫn là một người còn trẻ, đẹp, không am hiểu gì về chánh trị, nhưng vẫn dễ lung củng bên trong của mọi triều chính. Nàng chỉ mới bước chân vào cuộc đời làm mẹ quốc dân một nước. Nhưng chưa biết chừng sau đôi mắt hơi lạnh lùng, gương mặt hơi nghiêm nghị, còn chưa đựng một tham vọng gì bí ẩn chăng...

Nhưng trực giác của đàn bà tế nhị lắm, và công chúa Achraf đã cảm thấy một cái gì khan khác rồi. Trước kia, công chúa tin tưởng thì bây giờ có ý dè dặt về hoàng hậu. Một cuộc tranh giành ảnh hưởng âm thầm ở phương Đông.

Đầu tiên, công chúa Achraf thẳng thắn vì đánh trung sự mong mỏi của mọi người: hoàng hậu cũng chưa có dấu hiệu sinh nở gì, như thế mãi lấy ai truyền nối sau này, — hơn nữa trước kia cũng vì không con, mà cựu hoàng hậu Fawzia phải từ bỏ ngôi.

Nhưng tình hình chính trị lại làm cho sự xích mích giữa công chúa và hoàng hậu dự đi phần nào: việc công ty dầu hỏa Batur, đến các cuộc nổi loạn, kinh tế khủng hoảng rồi việc quốc vương buộc lòng triệu tập Mossadegh làm thủ tướng. Quốc vương Mohammed vẫn do dự như bao giờ, ngại phân vân không muốn trở thành

(xem tiếp trang 32)

TRONG mấy năm gần đây, không ai là không nhận thấy một cảnh tượng

khả ố ạt, khả sỏi nổi của văn nghệ giới nước nhà. Nhiều tác phẩm mới xuất hiện, với hình thức, nội dung cũng tương đối mới mẻ. Đồng thời, do sự đào luyện của tinh thể, do khả năng sáng tạo và do sự tiến triển của trào lưu chính trị, nhiều cây bút mới, trẻ trung, đầy nhiệt thành, giàu sinh lực đã mạnh bạo đặt bước vào địa hạt văn nghệ. Đoàn quân văn nghệ ngày một đông đảo thêm; song tại sao lại để phong trào văn nghệ hiện lâm vào một tình trạng bế tắc, khó bề tìm đường thoát?

Muốn trả lời, trước hết ta hãy thử duyệt lại đội ngũ văn nghệ sĩ, truy nguyên những căn trở của bước tiến văn nghệ đang tìm phương sách bỏ cứu.

Tán đồng ý kiến Nguyễn xuân Huy «*Tìm nghĩa Văn học*», không phân biệt cũ mới, ta có thể chia văn nghệ sĩ ra làm ba hạng:

— Hạng thứ nhất đeo đẳng cái nghề cầm bút chẳng qua là vì đồng tiền. Họ bất chấp văn thể, bất cần khuôn hướng. Họ không có lập trường nào cả, mà chỉ có duy... bạc!

Họ là những cái máy viết, xuất bản bừa bãi. Chỉ vì đồng tiền, họ phải cầm đầu chạy theo cái sở thích hạ cấp của thiểu số «no cơm, ấm cật» đòi hỏi những cuốn truyện bản nhạc, bức họa... kích thích cái thị hiếu không lành mạnh của một lớp người. Họ không bao giờ nghĩ và thực ra họ cũng chẳng cần biết tới cái hậu quả vô cùng tai hại là đầu độc lý trí, tinh cảm con người, dẫn dắt thanh niên vào phong trào tài hoa son trẻ, quên mình quên nhiệm vụ, ngụp lặn trong sa đọa tàn hư.

Đó là chưa kể tới những tên bồi bút, những loại văn sĩ vũ em, tán tận lương tâm, đi ngược lại cao trào đấu tranh của dân tộc, sản xuất những tác phẩm mà nội dung chứa đựng toàn ý thức phân biệt, hủ bại, hèn nhát.

— «Hạng thứ hai làm văn nghệ để lấy «tiếng». Họ là những chàng công tử tài hoa làm thơ dâng người đẹp hay là những phú ông «chơi» một chút văn chương. Họ là những công chức bị «ma chữ in ám ảnh». Họ cho in nhiều sách quý để đem khoe, để biểu hay để xếp vào tủ kinh lâm «gia bảo» (N. X. Huy) Hạng nhà văn này đã sử dụng cây bút một cách rất «tài tử» không ngoài cái sở thích «chơi» văn.

— Còn hạng thứ ba là bọn người vẫn còn ôm khư khư quan điểm lối thời «nghệ thuật vì nghệ thuật». Tác phẩm của họ vờ vờ văn vẻ rồi xa thực tế. Nó vừa cầu kỳ, vừa mơ hồ vì lập dị, vì viết

VĂN NGHỆ PHỤNG SỰ

«NGƯỜI VĂN NGHỆ ĐƯỢC CÔNG CHÚNG HOAN NGHÉN CHÍNH VÌ NGƯỜI VĂN NGHỆ SĨ PHÁT BIỂU LÊN VÌ CÔNG CHÚNG»

của TÔ DUYÊN

chỉ đề mà... viết thôi! Họ cố sao nặn ra những đoạn văn cân xứng, những bài thơ óng chuốt, những khúc ca huyền ảo mê ly, những bức vẽ khó hiểu hoặc nhiều chất mộng mơ cũ rích.

Họ «thần thánh hóa» con người nghệ sĩ. Hành diện với ý niệm «nghệ sĩ ở trên hẳn cuộc đời» họ tư tưởng, hành động theo kiểu «siêu nhân». Song họ vẫn bị lệ thuộc vào cuộc đời vì tác phẩm của họ đề làm môn tiêu khiển cho những phú ông, trưởng giả sau những giờ bóp trán tìm mưu chước bóp nặn dân đen.

Tuy nhiên, vẫn có một số văn nghệ sĩ chân chính đã nhận lấy sứ mạng, tận tâm tận lực góp phần xây dựng một nền văn hóa mới với quan điểm: ích nước, lợi dân. Tác phẩm của họ vì nhân sinh mà xây dựng nên nó chưa đựng cái sinh khí mãnh liệt của cả một dân tộc quyết tâm giành quyền sống.

Gác «bọn viết văn đầy tớ» ra ngoài, ta thấy có nhiều nhà văn đã chọn hướng đi cho mình rồi. Song mục đích, đối tượng hoặc phương pháp đôi khi cũng chưa được rõ rệt, dứt khoát hẳn. Cho nên vẫn còn một số hiện nay chưa nhận được đường đi. Các bạn đó chưa xử dụng được thật đúng chỗ cây bút của mình.

Tình trạng bán khoán, đầu xót hoặc lơ lửng không phải là không còn. Khi một nơi chẳng khác nào anh lính mới, cây súng cầm tay rồi mà còn bỡ ngỡ chưa biết đâu là địch bản. Do đó, cái việc chạy theo đuôi quần chúng, chiều theo thị hiếu của một thiểu số hay viết vô trách nhiệm hoặc bảo thủ ý niệm ru rả trong tháp Ngã đối với họ sẽ không lấy gì làm ngạc nhiên cả. Bởi vậy, vấn đề cần nêu lên này không phải là tất cả những tai hại do những cây bút vô tình hoặc hữu ý «thiếu ý thức» gây ra mà là cần phải đặt câu hỏi: viết để làm gì? Viết cho ai?

Giải đáp câu này là tìm ra con đường Văn nghệ Phụng sự. Song Phụng sự như thế nào? Gương cổ kim đã chứng minh rằng: một văn nghệ sĩ dù tài ba cá nhân lỗi lạc đến đâu mà không đem đường cho cuộc đấu tranh vì sinh tồn, vì tiến hóa thì cái tài ba đó cũng trở thành vô dụng. Đã biết bao nhiêu nhân tài xuất sắc mà dần dần bị mờ đi trước con mắt mọi người như bóng đêm lui lùi tắt. Tại sao vậy, nếu không phải vì tài năng đó vô ích với xã hội, nhân quần.

Sự nghiệp phấn đấu của nhân loại có nhiều phương diện song tựu trung đều qui tụ vào một đích căn bản là vì tiến hóa.

Chính vậy mà tất cả những văn nghệ phẩm nào ngược với trào lưu, chẳng chóng thì chầy nhất định bị đào thải hết. Nói đến tiến hóa tức là nói đến cuộc đời vì cuộc đời qua lịch sử là một quá trình tiến hóa không ngừng. Những nhà văn chân chính đều biết hòa mình vào triều đại đang lên. Thái độ lý khai cuộc sống dẫn dắt tới ma chiết tài năng. Nội dung tác phẩm thiếu sinh khí vì không có đất sống. Cuộc đời và văn nghệ chỉ là một. Văn là con đẻ của xã hội, hướng đường cho xã hội. Hoàn cảnh xã hội và đời sống vật chất thường ngày đã sản xuất ra đời sống tinh thần của con người. Bàn về điểm này, nhà văn P. Lafargue trong tập «*Critique littéraire*» chủ tri rằng: «Nhà văn bao giờ cũng bị đóng đinh vào hoàn cảnh xã hội của mình.»

Muốn làm cách nào bản cũng không thể tách khỏi hoặc trốn thoát được hoàn cảnh ấy, dù cho bản không ưa hay không biết đến nó, nó cũng vẫn ảnh hưởng đến bản.

Trên đây, ta đã nhận định nhiệm vụ của cây bút tiến bộ. Giờ ta thử bàn nhiệm vụ đó trong hoàn cảnh cụ thể của nước nhà. Ngót thế kỷ đắm chìm trong lầm than, cơ cực, tiến hóa của dân tộc ta lúc này là khao khát cuộc đời phóng khoáng, tươi vui của đất nước độc lập, nhân dân tự do và no ấm.

Nhắm vào đó, tác phẩm văn nghệ phải biểu hiện được nỗi gian lao trên ngọn lửa tươi vàng của anh nông dân tiếp sức sống cho dân tộc dẻo dai phấn đấu, phải mô tả được cái đức tính chịu thương chịu khó của người thợ suốt ngày mài mề tay búa đồn đe trong công xưởng, phải nói lên được tinh thần phấn khởi của người tri thức đang vất óc phụng sự đất nước, phải ca ngợi biểu dương được tinh thần quyết cường bất khuất, cái gương hy sinh cao cả của những người trai thời đại lấy máu xương xây nền độc lập.

Nếu ngày xưa, đề tài của văn gọi ghém trong câu thơ sau của cụ Tam Nguyên Yên đồ:

«*Văn phi sơn thủy vô kỳ-khí*»

«*Nhân bất phong sương vị lão tài*»...

thì văn của ta ngày nay cũng vẫn đề tài

ĐỜI MỚI số 74

«sơn, thủy» ấy. Song có chỗ khác là ngày xưa thì «sơn thủy» theo dệt thành văn thường là chỉ đề hành lạc, rung đùi ngâm vịnh chơi còn chất «sơn thủy» trong văn hiện đại nhằm ca tụng, kích thích lòng yêu nước, yêu dân quyết tâm bảo vệ quê hương, tiến hóa. Và cũng chính «sơn thủy» đó ngày nay đang ngằn ngát trong khói lửa, quân quai những thương đau, căm uất. Dù sao thì văn nghệ mới cũng còn phải thể hiện được những ý nghĩ, những thông cảm, những khát khao, những đam xối, những gian nguy, những anh dũng của con người thời đại.

Cùng ý tưởng đó, trước chúng ta Th. de Banville đã nêu lên: «Người nghệ sĩ phải thông cảm thấy mọi khổ đau của người khác.»

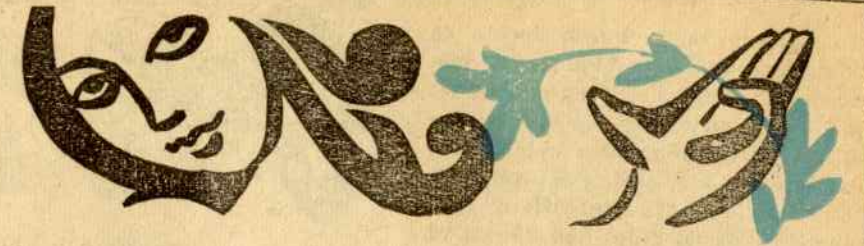
Qua các trào lưu văn học các nước, ta thấy văn nghệ thường đi tiên phong trong các cuộc biến đổi của lịch sử, trong các cuộc cách mạng. Sao những với trách nhiệm đó nhà văn sẽ mất chân giá trị và không xứng với danh hiệu «dẫn đạo tinh cảm» quần chúng nữa. Hơn lúc nào hết, văn nghệ sĩ chúng ta cần phải đi sâu vào sinh hoạt nhân dân, sống những giờ phút vui, buồn, khổ, giận, của nhân dân để rồi dùng văn nghệ kích động mạnh mẽ tinh cảm mọi người, hướng cho nhân dân biết yêu đến tận cùng độ và biết thù đến chẳng đội trời chung. Tiền phong dẫn đạo không có nghĩa là tách biệt, xa rời với nhân dân. Phải đi trước nhân dân, lôi cuốn cả khối người đồng đạo đó cùng đi với mình.

Hiện nay, toàn thể nhân loại cũng như toàn dân ta đều mong một nền dân chủ chân chính và một nền Hoà Bình lâu dài. Vậy văn nghệ phải thay mặt cho dân tộc phát biểu lên cái ý nguyện nồng nhiệt đó. Ngược dòng lịch sử ai là chẳng nhận rõ dân tộc ta thích sống an lành, không hiểu chiến. Song đôi khi có nạn binh đao cũng vì cần bảo vệ lấy sự tồn vong của đất nước mà thôi. Khác nào bây giờ, phải làm chiến tranh là một điều van bất đắc dĩ nhưng chẳng qua cũng chỉ vì dân ta hết lòng yêu chuộng Hoà Bình, Dân chủ.

Nói thế mới nghe tưởng ngược tai, song thực tế là như vậy. Tổ cho thế giới rõ cái dân tộc tinh quý hóa đó cũng tinh thần anh dũng của ta trong cuộc phấn đấu gian nguy này là nhiệm vụ của người văn nghệ Việt nam phần lớn.

Đã đến lúc, cần xác định đối tượng của nền văn nghệ mới là ai? như trên đã đề cập đến tới, là nhân dân. Hay nói một cách khác đi đối tượng văn nghệ của ta là tất cả những ai đã và đang góp mồ hôi nước mắt, góp trí óc tâm tư, góp máu xương vật lực, tài lực vào sự nghiệp vĩ đại nhất trong lịch sử nước nhà: «*Giành Hộc Lập Dân Tộc*».

(Xem tiếp trang 32)

Cây sương

Cây sương nào những trai làng
Cây trắng nào những cô nàng xứ quê...

THỜI bình cây cây ban ngày,
Còn thời ly loạn cây cây ban đêm.
Cầu hát ấy từ một thôn nữ,
Quyển nâng chiều thu củ gói đưa sang.
Nhớ người áo vải cây sương,
Giữa mùa khét lửa quê hương một mừng.
Đời đang oằn oại đứt lòng,
Đời mơ no ấm trên bóng lúa vàng.
Nhưng lúa vàng, Nhật cướp,
Đò tràn sân vựa lớn,
Chất đầy óc lăm cao;
Bao máu lệ tuôn trào.
Cứng vì gươm với súng,
Mà «*hạt ngọc*» thành than.
Gây nên đời sống lầm than,
Bao nhiêu người chết cơ hàn thảm thương.
Vì đời anh phải cây sương,
Cứu dân khỏi chết thảm thương cơ hàn.

Trăng ơi! trăng chóe vật tàn,
Sáng cho đến sáng cho tan buổi cày.
Trầu ơi! trầu bước cho hay,
Rơm vàng, rạ ngọt, mai này trầu ăn.
Người và vật âm thầm mà phấn khởi,
Đêm lạnh lùng mà lòng sưởi tinh thương.
Đất năm mở dạ thánh thang,
Cho tình nổi sóng theo đường cày sâu.
Cho trắng vàng ánh đất nâu,
Màu nâu đất béo lép màu cỏ hoang.

Khuya rồi! mà súng còn vang
Đường cày mới mở liền vương khói nồng.

Ái thao thức giữa sa trường,
Còn ta thao thức trên đường cày đêm.

Đất ơi! Chấn cứng đá mềm,
Đời ta gian khổ vẫn bền lòng tin.
Tin nơi đồng máu trong tim,
Cánh tay sản xuất xây nên công trình...
Đất nghiêng lấy lại thể bình,
Biển giồng tổ sẽ yên lành phong ba.

Từ đó mưa hòa rồi gió thuận,
Xanh xanh biển lúa sóng xanh tươi,
Vàng vàng biển lúa vàng bóng lúa,
Vun vút vươn lên ánh mặt trời.

Bóng lúa oằn sai,
Nồng mùi thuốc súng;
Mặn vị mồ hôi,
Thơm ngọt tình đời.
Đời người áo vải,
Lòng kẻ cây sương.

Rồi đây, kéo lúa về làng,
Người xay, kẻ giã, dầy sàng, đó giã
Tin mừng sao xuyên ngon tre,
Con trâu nổi ước no nê rạ vàng
Mấy cô thôn nữ trong làng,
Dưới trăng già gạo nếp nhàn chày ba
Đèn khêu sáng tỏ căn nhà
Bữa cơm thanh đạm nhưng mà vẫn ngon
Chẳng nhìn ở, mẹ nhìn con;
Nụ cười trong khế một còn long lanh.
Có người tóc bạc, lòng thành...
Ngập ngừng bụng chén, mắt nhìn hạt cơm,
Người suy ngâm lại nguồn cơn,
Hạt cơm càng dẻo, công ơn càng dài.
Giờ đây đời ấm no rồi,
Thương người áo vải, nhớ người cây

KIẾN GIANG

Chữ đây...

Thương nữ bất tri vong quốc hận,
Cách giang do xưởng hậu đình hea... — ĐỖ MỤC

ĐÂY

Một thành phố đang say hoan lạc,
Đêm đêm ánh đèn sao xác,
Rạt rạt sóng lụa...

Anh nhưng to.

Một trời mơ mộng đó!
Anh nghiêng đầu kẻ vai nàng thủ thi,
Giòng Hương giang gợn sóng ái ân xưa!
Nhẹ tuôn theo mưa.

Tinh vờn ánh nước,
Trăng nghiêng cả mối sầu vạn kỷ,
Đời vương theo điệu bước kiều sa!

Ha! Ha!
Nơi đây người ta vui âu ca,
Nhịp kèn phiêu diêu trong xa hoa,
Cuồng đam ứ động trong lòng mắt,
Đề tiện còn vương sắc phấn hoa,
Mấy chục hàng chân sống bước,
Chạy người lửa dục đốt môi!
Rượu bốc thành hơi,

Đàn tan tiếng máu,
Cười ròn rên,
Say ngà ngà.
Năm tháng lại. Đời qua!

Chữ đây...

Ái nghe vang vọng từ sông núi,
Tiếng súng căm hờn xé bóng đêm,
Tiếng lửa thôn trang tàn xóm lạnh,
Đọa đày đất củ núc từng đêm,

Chữ đây...

Hơi rượu là say mềm,
Hồn người thương nữ những đêm canh chầy
Trăm bàn tay, ngàn bàn tay,
Xây đời hoa mộng trên lũy Hư Vinh!

Chữ đây...

Mặt ai người khác hạnh,
Lòng ai lịm yêu đương.
Tình đã chết từ khi lửa ngút sa trường
Nơi làm chi nữa...
Có muốn chiều sống đây trăng dương!

NGUYỄN HUY PHƯỚC

Những tà áo bướm bướm sà xuống quanh cổ bàn thấp. Những mái tóc óng ả chụm lại. Những sợi tóc lất phất cánh quạt quay. Có nhiều tiếng xi xào. Có cả tiếng khúc khích. Đàng cuối gian phòng, vuông vắn và thơm phức như bánh đậu xanh Hàng Bạc, vẳng lên một vài nhịp điệu dân ca và đôi lời chì chèo...

— Hề đàn bà trẻ con đi đến đâu là chỉ chèo đấy...

— A, à? Anh này khinh người nhỏ? Anh bảo sao?

— Thôi, xin các bà đi... Anh ấy đến kia kia... Suyt?

— Chào các... đồng chí... Họp sớm thế... Nhớ thừa trường kỳ... hội nghị chẳng?

— Nhớ lắm? nhớ lắm... Xin đồng chí báo cáo tình hình thế giới... bên kia cho « anh, chị em đồng bào » nghe... à quên... học tập với.

— Thôi, để anh ấy nói chuyện phê bình cái ngành nhà mình...

— Phải đấy... Các đồng chí! Nghiêm...

Cả « đàn bướm » tung bay rồi bèn lên... xếp hàng hai « như dạo trước... ở đời Xuân Tiên của phía chun Trời miền Bắc đất Trung... Một nặng nề « mặc niệm ».

Khách cũng bèn lên ngó quanh rồi cười pha yên lặng:

— Lại vấn cậu?

Cái anh chàng « không biết nịnh đầm » lườm một cô bạn ca sĩ, rồi lấy giọng ôn ền:

— Dạ, thưa vẫn là em, à... Số là, chẳng trái đất nó tròn mà... Và Sài Gòn Chợ Lớn chu vi cũng chẳng ngoại sáu mươi lăm cây số vuông đâu à, nên khách giang hồ đi đâu mà chẳng chạm trán nhau, thành thử thật rất là dễ « từ hồi giai huynh đệ » lắm, à... Cho nên hôm nay lại được thừa tiếp quan bác đấy.

Nụ cười truyền nhiễm làm rần rần bầu không khí đang mang mang những nhớ cùng chung.

Chủ nhà thừa dịp, lẩn công liền:

— Cậu xưa cũng là tay phê bình, cứ phách sao bây giờ cứ tịt lín lín là nghĩa lý gì?

— Dạ, thưa với ông anh, trời ơi! quá nên cộc nhái còn mãi nghiêng rằng, thì còn kêu làm sao được nữa? (anh bạn lắc đầu) Cao minh Chiêm nó nói mà đúng. Thưa anh chị em đồng bào, nó bảo nó làm báo cốt để khỏi phải viết gì cả; nó đi dạy học để khỏi... phải dạy gì cả... Vì theo nó thì « viết cái gì bây giờ? » và « dạy cái gì bây giờ? » nên nó làm báo « để in thông cáo » và đi dạy học « để đọc

của Hà Việt Phương

thuộc lòng (hộ học trò, đấy à) những chương sách giáo khoa đã viết sẵn (theo đúng chương trình Nhà nước, đấy à), nghĩa là nó sống dằng hoàng, mà chẳng phải lo gì cả, vì được lòng cả rần lẩn ngợ. Thế nó có khôn không, các ngài? (anh bạn cười gằn, trong khi các ngài rũ rượi, rúc vào nách nhau hay quàng lấy ngang lưng nhau). Thế rồi, đình huỳnh nó thuởi môi ra để... chửi đồng những thằng nào, những (không xin lỗi các chị đấy nhé) những con nào... « hoạt động làm cái thá gì cho tồn hơi chứ? »

« Ấy đấy, nóng nổi nước này thì... em chỉ còn biết « làm báo miệng » thôi à... cho nó hả hơi và sưng cái lỗ miệng (một tí thôi cho miệng nó khỏi ngứa ngáy lên và đồng thời cho thiên hạ họ khỏi chê là vạ mồm vạ miệng) Nên hôm nay được thừa tiếp các quý ông, các quý bà, các quý thầy, các quý cô thì chúng tôi cũng rất lấy làm hân hạnh phát biểu một vài ý kiến của một kẻ chạy sầy vầy ra mới có đủ tiền mua một tấm vé « chạy hiệu » để chiêm ngưỡng (anh bạn say sưa ngắm những cánh bướm bướm đặng góc phòng) những quái kiệt thiên liêng và đồng thời để bắt mạch quần chúng, xem dân Sài thành mình bây giờ rung cảm như thế nào. Thì đây, phê bình thật là thẳng, thật là hết; đúng thì các ngài dễ, bằng có trật thì các ngài cũng coi như là chuyện nghe diển văn tuyên bố của chánh khách vậy. Đồng ý hả? Thế thì xin hải nội chư quân tử nghe cho... »

Anh Tư của chúng tôi chụm gót lại, nghiêng thân trên đúng kiểu nhà binh « dân chủ » rồi cao giọng danh thép:

— Trước hết, cần trình bày quan niệm phê bình ca kịch đã. Tôi phê bình là để góp vào việc kiến thiết văn nghệ: thế gọi là phê bình xây dựng (không phải cái lối phê bình « lấy được » nghĩa là phê bình... phá đám). Sau nữa là phê bình toàn diện, nghĩa là... xin theo rồi sẽ hiểu: Đầu tiên, tôi xem *Quảng cáo*, ở trên báo và ở ngoài phố, thì thấy sao mà nó cũ rích rích đến thế, chỉ toàn tuyên dương

công trạng nam, nữ diễn viên thôi, chứ không hề nói đến ý nghĩa của vở kịch của tích hát: đã vậy ít khi ghi rõ địa chỉ thành thử có vẻ là chỉ quảng cáo cho những kẻ « ngiệt nặng » đã biết sẵn số nhà tiệm hút (xin lỗi, tiệm hát) rồi ấy thôi; đến biên quảng cáo ở cửa rạp thì đặc biệt là quảng cáo... xiệc hay quỹ thuật (chao ôi; sao mà nó lẻo lét đến thế chứ).

Tuy vậy cũng đã thu hút nổi khán giả vì đã biết xử dụng đủ mảnh khoé nhà nghề và đủ mãnh lực của hội họa. Điều này nên khen các vị họa sĩ vô danh và các vị nhiếp ảnh hữu danh (vì có biên tên hiệu ở góc hình) đã có công « mặc áo đẹp » cho các tay « phò mã » (nam nữ diễn viên). Thứ nhì, đến việc bán vé thì cũng đã tổ chức, nhưng còn lướm thuộm lắm, nghĩa là mỗi khi có vở hay đem diễn thì túi tiền tài chủ chặt cứng bao nhiêu tất áo và da khán giả rách bướm bấy nhiêu: vào cửa mua nổi tấm vé thật khó hơn vào cửa công sở lấy giấy thông hành, và lọt được vào rạp thật khó hơn Quan Văn Trường quá ngữ quan... (đôi lúc cũng muốn có mã tấu hay thanh long đao bên mình). Soát vé và khám « lựu đạn » thì... biết sao? thời thì gặp thời thế thời phải thế: cũng cho là được đi. Xếp chỗ thì cứ hơn ở các nhà xi nê, vì không bên (ngoại nhân) trọng, bên (đồng bào với nhau) khinh, bởi lý do là đây ít khách Tây, khách Mỹ. Đó là phần phê bình... ngoài sân khấu. Bây giờ đến (anh bạn nghiêm sắc mặt) trên sân khấu...

Những tà áo bướm bướm lại... vô cánh phấp phới, bay đậu quanh cổ đi vàng... tre.

Bao hắc tử của chúng tôi trịnh trọng: — Hoang ánh sáng quá thành thử phòng lóp rất công phu, bài trí cực kỳ hoa lệ mà cũng cứ bị ánh sáng chói lóa « nuốt » mất hết: sân khấu hóa ra nông, ra bẹt, ra chỉ có bề ngang bề dọc không thôi, và cái mặt diễn viên sao mà nó « trơ » đến thế (phần sắp nào dịch nổi với các ngọn hải đăng cơ chứ) Rồi lại trò đèn xanh đèn đỏ, dùng không phải lúc, làm cho mặt diễn viên vừa thoát được nạn trơ,

đã làm ngay vào cảnh... chết trôi (ôi những cặp môi bạc phếch hay tìm bằm, như con mắt thâm quầng thao láo?) Bài trí thì thực tình là công phu, lộng lỉnh mặc dầu còn một vài điểm rần ông nọ cầm cầm bà kia, nhưng biết làm sao với cái cảnh « giang hồ chấp nối »?

Trước thái độ « khoan hồng » của... Bao công, những cặp mắt xinh tươi hau hau treo trên đôi môi chữ nhật, nửa phần mai mỉa nửa phần khuyến lơn:

— Đây, diễn viên. Trước hết, tôi gọi người kéo phông là « diễn viên chủ tịch » (vì ai khai mạc, ai bế mạc, nếu không phải cái chủ « chủ tịch » này? Nên vai trò thì quan trọng mà xưa rày vẫn bị khinh khi, ăn đấm ăn đá ăn cả bạt tai là chuyện cơm bữa). thì ở đây, các chủ này làm việc khá lắm, ít khi lơ lẩn (có lẽ đã bị đòn vọt nhiều quá rồi đã hóa thành máy kéo chẳng?). Thứ nhì đến diễn viên « tổ chức » (bầy phông cảnh) thì cũng chu đáo và nhanh nhẹn lắm. Thứ ba đến diễn viên phụ vai (thường được gọi là « cán bộ nút chai, nghĩa là để nút chỗ trống) thì quả là yêu nghề, vì phần lớn là thanh niên ham sống, soi gương các anh chị lớn, đang được hoan nghênh (và nhất là vì ở một vài đoàn họ được huấn luyện khá thận trọng). Thứ tư đến diễn viên chính thực thì đây xin vào chi tiết:

Những con bướm sầm gấn lại, đưa mắt nhìn nhau, mỗi rung rung: ai bảo họ không thêm, ai bảo họ không khát... phê bình? Anh Tư thủ thủ:

— Có ba điều cần bàn: Một là giọng, hai là bộ, ba là hóa trang. Về giọng thì, trừ các tay nhà nghề biết chăm chú tự luyện (mình làm gì có trường?) lấy hơi và thanh ra, thì đa số còn cầu thả, gập sao hay vậy, buồn trôi câu hát, nhất là lại « bắt cái điệu Đám vào thành thử nuốt lời đi nhiều quá » có biết đâu rằng: tiếng của mình lắm dấu, nghĩa là uyển chuyển vô cùng, hễ lơ lơ là khó hiểu ngay, mà ca sĩ nào không đạt tới độ mười tiếng rõ cả mười thì không tài nào thành công cho được (sở dĩ Ba Vân chiếm ngôi số Một là vì trầm tiếng hát của gã lọt tai ta cả trăm). Đến bộ thì, thời cổ điển đã tàn lụi mất rồi, khiến cho những bộ vào khuôn vào phép bây giờ họa hoàn mới thấy diển ra, còn thì toàn là một thứ lai căng « Tây không ra Tây, Tàu không ra Tàu », lố lố lằng lằng, trông thật chường mắt; hơn nữa cuộc đời tư sản cũng chưa ăn sâu hẳn vào nếp sống của các tầng lớp « mại bản nửa

(xem tiếp trang 31)

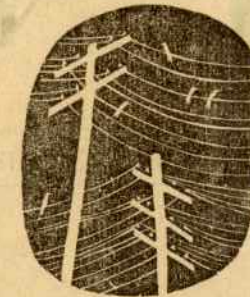
ĐỜI MỚI 74

Đoàn văn đội tả

THƯ VỀ!

Paris, le 20 Juillet 1953

Ngọc Hoàng yêu dấu,

giận lòng lên thì khổ. Chỉ biết rằng bên này ăn tiêu tốn lắm, chú lại hay yếu, Pénicilline 500.000 cứ như cơm bữa.

Học hành quái gì đâu hở cháu, sống mãi trong nước chán ngấy, muốn nhảy sang đây xem sao, ai ngờ cũng vẫn chỉ ăn, ngủ, chơi thôi thì cứ biết ngày nào hay ngày ấy, chủ nghĩa Epicure mà ily! Sinh tồn đã chứ! À, bên này nó mới chế ra thứ thuốc bôi vào nách hết lông, không hại da chú sẽ gửi cho cháu với cả một tá soutien gorge bằng nylon nữa! Cần nhất phải giữ corps cho đẹp. Bên này chúng nó có những phòng soins de beauté rất tối tân, làm massage cừ ỉm, biến Quý dạ xoa thành Tây Thi được cơ! Từ độ nọ đến nay có đi xem phim nào hay không? Rumba, đã khá chưa? Phải gửi thư luôn cho chú, chú mà chơi bời là tại cháu lười thư đấy!

À, hôm nọ đi coi horoscope cho cháu họ nói trúng quá, nhất là về đường tình duyên, đào hoa có một trên đời. Chỉ cuối năm nay là có chồng đấy thôi! Nhưng rồi đức lang quân này không chắc có đội mũ được không vì sừng mọc nhiều và cao lắm!

Hồn cháu, CHÚ

T.B. Lấy ai thì lấy, nhưng đợi chú về hãy cưới nhé! Tặng cháu tấm hình mới chụp.

NGỌC Hoàng đọc xong bức thư, cười ngặt nghẽo, rung cả đệm lò xo của chiếc giường Hương cảng. Trong căn phòng vắng lặng, tiếng cười càng thêm là lời tuy còn non nớt lắm. Nàng đưa luôn tấm ảnh lên môi, đưa mắt nhìn quanh. Rồi nàng rút ngăn kéo lấy giấy bút viết thư phúc đáp người chú họ đang du học tận bên trời Tây. Nàng không quên xoa nước hoa lên mảnh giấy hồng mòng dính. Ánh đèn xanh làm tăng thêm vẻ tĩnh mịch của căn góc đẹp... Chợt có tiếng còi xe hơi. Ngọc Hoàng buột miệng: « Lại lão Hùng sớm! Khiếp! Anh em gì mà!... » Nàng dấu vội lá thư xuống đệm và chạy nấp sau góc tủ. Tiếng người leo cầu thang gác, miệng huýt sáo. Tới cửa phòng Ngọc Hoàng, bước đi nhẹ hơn. Có tiếng gõ cửa khẽ, Ngọc Hoàng lặng thinh, tiếng gõ mạnh hơn, quả nắm cửa xoay một vòng rồi cửa hé mở. Một thanh niên đầu chải bóng mặc áo hình chim cò, quần bó ống bước vào ngơ ngác. Ngọc Hoàng nín thở...

— Oà! Ấp!
— Gớm! làm người ta hết cả hồn!
— Ba đi chơi à Hoàng?
— Ba em đánh mặt chược ở nhà bác Đốc.
— Thế thím đâu?
— Má ra Đồ sơn từ chiều hôm qua đã về đâu. Tài xế đánh xe nhà đi!
Gớm, mong mong là ấy.
— Bọn Ngà, Quý đâu cả?
— Chúng nó đi học đàn!
— Không có ai ở nhà à?
— Không?
Gió chiều sập mạnh cánh cửa...

SONG NHẤT NỮ

Sư cụ tự vai đệ tử vào phòng trai.

Cốt truyện của Đồ tôi Kỳ ★ Bản kịch Hoàng thu Đông ★ Hiếu Đệ minh họa

HỒI THỨ NHỨT

LỚP I

SƯ CỤ HUYỀN TĂNG, ĐẠT TÂM

(Khi mở màn lên, sân khấu trống. Trông thấy sư cụ Huyền Tăng hơi lom khom đi từ vườn vào, bước rất chậm chạp, khó nhọc, vịn vào vai Đạt Tâm. Hai người bước lên tầng cấp. Đến cấp cuối cùng, sư cụ đứng lại thở. Nghe văng vẳng tiếng tụng niệm xa xa)

ĐẠT TÂM (lắng tai nghe).— Bạch sư cụ, thiện nam tin nữ lòng tràn bối rối, đến nghe sư cụ thuyết pháp xong, ra và khoan khoái, nhẹ nhàng.

HUYỀN TĂNG.— Mô Phật! Kẻ phạm trần như ta mà còn giúp được chúng sinh, huống hồ là Đức Mẫu Ní!

ĐẠT TÂM.— Bạch sư cụ, sư cụ làm thế nào mà đạt đến lẽ nhiệm mầu được như vậy?

HUYỀN TĂNG.— Mọi sự đều tại tâm cả, con ạ. (Chống gậy đi vài bước về phòng trai rồi ngừng lại). Con đỡ ta có thấy mỗi lúc một thêm nặng không? Sức ta ngày càng sút kém, không biết sớm thì khi nào đây. (Đạt Tâm gục đầu buồn bã). Con đừng lấy thế làm buồn. Ta phải vui vẻ mà chờ cái chết

ĐẠT TÂM.— Sư cụ bỏ con ở lại một mình, tội nghiệp!

HUYỀN TĂNG.— Con đừng bận tâm về lẽ sống chết ở đời, tất cả đều là sắc sắc không không... Đã đến lúc con cần phải tìm hiểu sâu vào nguồn đạo lấy một mình. Chỉ cần có tâm thôi, con ạ...

(Hai người đi đến cửa phòng trai, Đạt Tâm ngẩng đầu lên)

ĐẠT TÂM.— Gặp sư cụ, con thấy mọi việc dễ dàng, còn không, con thấy băn khoăn, đầy dẫy bóng tối...

HUYỀN TĂNG (mỉm cười).— Thế thì sau khi ta tịch đi rồi con sẽ đi về với bóng tối... (Đạt Tâm đẩy cửa phòng cho sư cụ bước vào).

LỚP II

ĐẠT TÂM, ĐẠT MINH

(Đứng yên một mình trước cửa phòng trai, rồi thông thả trở lại bước xuống tầng cấp, vịn trở lại khi thấy Đạt Minh).

ĐẠT MINH.— Chú Tâm!

ĐẠT TÂM.— Anh Minh...

ĐẠT MINH (đến vỗ vai Tâm).— Em!

(Tiếng kinh tụng niệm lại văng lên, xa xa)

ĐẠT TÂM (hứng khởi).— Anh lắng nghe đấy... Thiện nam tin nữ ở khắp các nơi đến nghe sư cụ thuyết pháp, đang trở về. Anh mà nghe những lời của sư cụ, mới thấy sư cụ giác ngộ đến bậc nào...

ĐẠT MINH.— Giữa loài người, có biết bao nhiêu là kẻ mê tối. Ủ, trong sự mê tối, con người ở đời khổ khổ quá chừng. Anh thì anh chỉ nghĩ đến thế!

ĐẠT TÂM.— Tôi vẫn thương yêu người đời.

ĐẠT MINH.— Nhưng chú lại xa lánh họ!

ĐẠT TÂM.— Tôi xa lánh cảm dỗ và tội lỗi.

ĐẠT MINH.— Phải, nhưng tội lỗi của gia đình.

ĐẠT TÂM.— Anh đừng nói thế. Tôi cũng là một kẻ tội lỗi!

ĐẠT MINH (chua cay).— Nhưng chú chỉ lo tự giải thoát lấy một mình.

ĐẠT TÂM.— Phật tổ đã dạy: «Hãy dứt bỏ hết mọi trần duyên». Tôi muốn đạt tới cõi giác...

ĐẠT MINH.— Phải rồi! Cần có một vị bồ tát độ cho nhà họ Trần.

ĐẠT TÂM (cúi đầu).— Tôi cũng là người họ Trần như anh.

ĐẠT MINH.— Nhưng đến tuổi hai mươi, chú vẫn còn trong trắng! (Tâm quay mặt đi). Chú đừng quay mặt đi... Trên đời, chỉ có một mình chú là anh thật lòng yêu mà thôi. Anh yêu chú lão vì chú hoàn toàn trong sạch, bao giờ chú cũng nói thật... Ngày nay chú là kẻ tu hành, chú là người cả nhà ai cũng yêu, chú có biết rằng cả nhà đều cần đến chú không?

ĐẠT TÂM.— Anh Văn thì anh ấy chẳng cần đến ai cả. Anh đang tìm kiếm những gì gì... Còn anh thì tôi cho là đã ổn định rồi, khi hay tin anh sắp cưới chị Kiều Loan...

ĐẠT MINH.— Phải, ở trường ra, anh tính trở về nhà, lập gia đình, sống gần gũi với cha... nhưng anh thấy không thể nào chịu nổi được...

ĐẠT TÂM.— Anh Minh... đâu sao thì cũng là cha chúng ta!

ĐẠT TÂM.— Một người cha đã làm chết mẹ anh, rồi đến mẹ chú cũng chết vì tội nhục, đau đớn. Một người như thế, chỉ biết có rượu, có gái...

ĐẠT MINH.— Chúng ta chỉ nên lấy thế làm xót thương, và tha thứ.

ĐẠT TÂM.— Không thể nào được. Chính Văn cũng đã nói với anh là không thể được.

ĐẠT MINH.— Anh đừng nghe lời anh Văn.

ĐẠT TÂM.— Sao thế?

ĐẠT MINH.— Anh Văn là một thứ người bị hiềm.

ĐẠT TÂM.— Bị hiềm, ừ...

ĐẠT MINH.— Tâm trí anh ấy luôn luôn bận rộn những ý nghĩ gay go, chẳng biết là thế nào nữa...

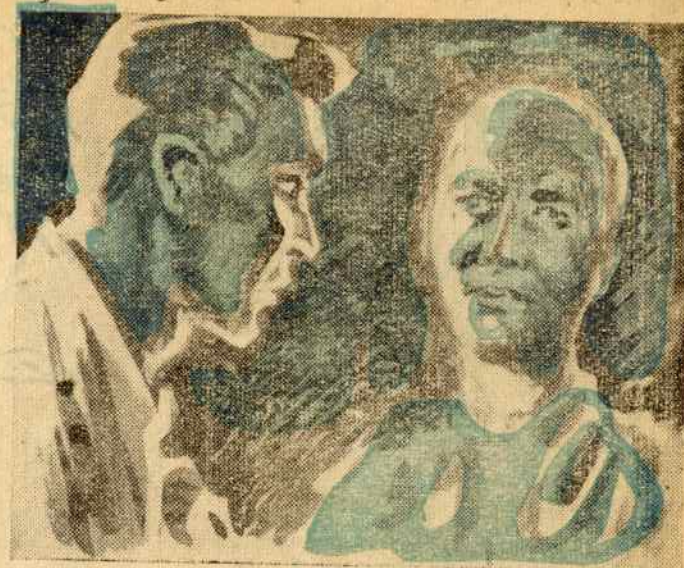
ĐẠT TÂM.— Đáng lẽ hẳn phải làm cho anh êm thấm với thầy. Nhưng bây giờ hẳn lại xúi anh ghét thầy, mà bản thì vẫn làm lạnh với thầy.

ĐẠT TÂM.— Thế thì lạ lùng thật!

ĐẠT MINH.— Anh thấy cái gì cũng đen tối, khủng khiếp, khó hiểu. Anh muốn nói thật với chú. Sao chú lại nhìn mặt anh có vẻ lạ lùng thế kia?

ĐẠT TÂM.— Không, tôi thấy vẻ mặt anh vừa hoảng hốt lẫn vui mừng.

(xem tiếp trang 32)

— Để anh kể cho chú nghe...

...Minh đã nổi tiếng là công tử...

...Trước vẽ hiệu kỳ của Loan, Minh tính chuyện trả thù...

— Ta phải vui vẻ mà chờ cái chết.

Minh chạy đến chùa tìm em...

TẠI SAO TÔI HỌC SINH NGŨ?

Khôn lớn theo thời gian, càng ngày tôi càng yêu chuộng văn chương và đã nhiều lần miệt mài tâm trí trong một vài văn phẩm trữ danh hay cảm rung theo những điệu thơ du dương êm ái. Nhờ sinh ngữ tôi có thể hiểu được văn hóa nước ngoài.

Là người đã từng yêu văn hóa Việt nam, tôi muốn vượt qua phạm vi quốc gia để học văn hóa các nước khác.

Cứ xem công trình của những nhà triết học, y học, toán học... của các cường quốc Tây Âu, ta đủ biết văn hóa Việt nam đối với đại gia đình quốc tế chưa thấm vào đâu.

Văn biết muốn hiểu các công trình đó không phải chỉ cần biết sinh ngữ là đủ nhưng sinh ngữ cũng giúp ta một phần lớn trong công cuộc nghiên cứu văn hóa ngoại quốc. Biết bao ý tưởng thâm thúy cao xa ta có thể tìm thấy trong các áng văn của tác giả ngoại quốc. Đọc sách ngoại quốc ta có thể nhận thấy văn chương họ có nhiều độc đáo mà văn nước mình không có. Chỉ biết văn chương Việt nam tức là chưa hiểu thấu văn chương, càng đọc ta càng thấy cần phải học hỏi thêm nhiều văn chương nước ngoài.

Khi tâm tình ta mở rộng đón những luồng gió mới từ nước ngoài thì phạm vi tư tưởng và tình cảm càng được mở rộng. Các ảnh hưởng đó không phải là sự bắt chước mà là sự thấm nhuần sâu xa có thể làm mất hết vẻ ngoại lai và đem đầy tinh thần cố hữu của dân tộc.

Descartes đã bảo rằng: « Đọc sách là một công việc nói chuyện với người xưa, trong cuộc chuyện văn đó, người xưa chỉ đem những ý nghĩ cao thượng nhất của mình mà bày tỏ với ta ». Tôi có thể nói rằng, học sinh ngữ tức là một cuộc nói chuyện với người ngoại quốc, trong đó những đối trá bề ngoài không còn nữa và ai cũng muốn đem những ý tưởng thâm trầm tư tưởng cao đẹp của dân tộc mình mà bày tỏ cùng nhau.

Vì thế, tôi cố gắng vượt mọi trở ngại khó khăn để đạt mục đích ấy, để tìm hiểu các dân tộc trên thế giới, mà ngày nay đối với con người tiến bộ, thì bờ cõi, màu da không còn là những sự cách biệt giữa con người nước này với nước nọ.

THU LAN
nữ sinh Huế

BẠN GÁI BIẾT CHỌN NGHỀ ĐỂ LẤY CHỒNG

BÂY giờ bạn gái đi làm công, trí óc hay tay chân, lại dễ kiếm chồng hơn mấy cô ăn không ngồi rồi. Sở dĩ như vậy, một phần vì quan niệm hôn nhân ái tình hiện nay, trai và gái cần tiếp xúc tìm hiểu nhau trước khi định đoạt duyên phận, cái chế độ « đặt đầu ngồi đấy, mãi đến đêm tân hôn mới biết mặt chủ rể » đã lỗi thời rồi.

Ở đây, chúng tôi gom góp ít nhận xét về những nghề nghiệp thuận tiện cho bạn gái để lấy chồng.

Bạn gái ngày nay tham gia các nghề nghiệp nhiều, ra xã hội nhiều nên có thể và biết lựa chọn « tấm chồng » xứng đáng hơn nhiều.

Nếu bạn gái biết tìm người đàn ông có tài năng, đứng vững trong xã hội và bảo đảm được đời sống của gia đình, thì bạn trai phần đông cũng sợ các cô « ăn no lại nằm, loay quay lại đến giờ ăn », sợ một khi đã lấy làm vợ, mấy đấng « nội trợ » này quen cách sống lười biếng rồi tìm thú giải khuây trong con bài lá bạc, đồng bóng, rồi dần dần đi xa hơn nữa...

Cho nên đàn ông chú ý nhiều, so sánh các cô mà họ gặp nhận nhận trong xã hội, trong các công sở, xí nghiệp, trên đường đi v. v...

Chúng ta hãy xem qua các nghề nghiệp của các cô chọn.

Bây giờ chúng ta thấy nhan nhản phụ nữ tham gia quân đội làm nữ y tá phụ tá, phòng văn v. v...

Theo một vài tài liệu, thì các cô này lại khó lấy chồng, tỷ số lấy chồng không quá 10%, mà ít người lấy được sĩ quan cao cấp. Khi họ muốn kết duyên, họ phải thôi làm việc, hoặc phải nghỉ một thời gian.

Bây giờ nói đến các nữ tài tử, các cô ca nhạc, diễn kịch các vũ nữ...

Ở Âu Mỹ, các cô này dễ lấy chồng lắm, các cô được đàn ông chú ý, hâm mộ nhiều. Ở nước ta, số nữ tài tử như đào cải lương, nữ ca sĩ, nữ kịch sĩ, các cô « họa mi », vẫn còn ít, nhưng nói chung, các cô cũng dễ lấy chồng, đàn ông chắc là sẵn sàng quý mến tài, sắc của các cô này.

Nói đến các cô tri thức như nữ giáo sư, nữ văn sĩ, các cô làm ở Tòa án hoặc có địa vị trong hàng ngũ trí thức, đàn ông vẫn ưa thích các cô này, nhưng về đường chồng con thì loại này lại lo lắng. Không biết có phải đàn ông sợ các bà vợ tài giỏi quá chăng, về rồi vợ lại « đóng cửa dạy chồng » thì nguy chăng?

Hiện giờ, có một số phụ nữ thích làm nữ chiêu đãi viên trên các chuyến máy bay, các cô này dễ lấy chồng lắm, các cô này thường lại duyên dáng, biết cách ăn mặc, biết cách ăn nói v. v...

Số phụ nữ làm nữ khách hộ, nữ y tá ở các bệnh viện cũng dễ kết hôn. Nghề này hợp với bạn gái. Sự dịu dàng của bạn gái, với tâm hồn nhân ái sẵn có, bệnh nhân tìm được một nguồn an ủi, và một số dễ cảm và ưa thích các cô này.

Các cô làm nữ thư ký các công tư sở, các hãng buôn, các nữ nghiệp đều dễ kết hôn, — các cô này có thể là nữ thư ký đánh máy, coi việc điện thoại, giấy tờ sổ sách... và các cô nữ thư ký riêng nữa.

Thường thường các cô nữ thư ký riêng hay được « chiều chuộng » lắm. Các cô này cần phải có duyên dáng, tháo vát và đứng đắn, mà thường thường, bạn gái họ đều biết lợi dụng mọi khả năng về nhan sắc và tính tình của họ rất nhiều.

(Xem tiếp trang 24)

ĐỜI MỚI 574

DÂN MỸ đang chờ đón cuốn sách « Văn đề sinh lý của phụ nữ », kết quả của năm năm tìm tòi nhận xét của bác sĩ Alfred Kinsey.

Cuốn sách này sẽ ra mắt bạn đọc vào ngày 20-8-1953.

Người ta tin rằng cuốn sách này không đến nỗi làm chấn động dư luận như cuốn « Văn đề sinh lý của người đàn ông » cũng một tác giả trước kia.

Bác sĩ Albert Deutstch có giới thiệu qua trong tạp chí phụ nữ « Người chồng » rằng chúng ta đừng lo, cuốn sách đó không động chạm đến uy tín của phụ nữ đâu.

Nhưng giới tôn giáo thì khác, tuy là chừa đọc, mới nghe nhan đề như vậy, « Hội các Nhà Thờ ở Canada » đã đề nghị các nhà cầm quyền đừng cho xuất bản cuốn sách khảo cứu đó.

Hiện giờ, chưa ai được hiểu nội dung cuốn sách đó ra sao. Tuy nhiên tác giả có mời 47 nhà báo lại nhà riêng của ông ở Bloomington (Indiana) để trình bày qua về quan điểm của ông và nội dung của cuốn sách đó. Ông có yêu cầu 47 nhà báo hãy giữ kín tiếng cho đến khi cuốn sách ra đời, tức là ngày 20-8-53.

Các nhà báo đều y lời, nhưng trong một câu chuyện thân mật, một nhà báo có nói:

— Không khéo lại có bạn đồng nghiệp phồng tay trên, tôi phải lo viết một bài mới được — cái cảnh chờ hôm nọ nó hồi hộp quá, ngồi không yên!

THOÁNG NGHE ĐÓI CHỨT

KỂ cả tác giả, 48 người đều giữ bí mật nhưng không sao tránh khỏi lúc vui câu chuyện. Cho nên chúng ta mới biết được chút ít như sau, theo lời của bác sĩ Kinsey:

« Sau khi phỏng vấn, 50% thuộc nam giới đều thú nhận rằng mỗi người ít nhất họ đã đi lại với người đàn bà khác một lần. Đàn bà « khá » hơn, 80% trong số 5.940 phụ nữ cho biết họ rất « chung tình ». Nhưng thời gian cũng có đôi khác, vào thời trước năm 1890, 87% phụ nữ lúc lấy chồng vẫn còn trinh tiết, thì từ năm 1910 trở đi, chỉ còn có 32% là còn trinh.

Có một điều nhận xét nữa là phần đông phụ nữ đã trải qua vài cuộc tình duyên, lúc lấy chồng, lại ít gặp nhiều nỗi khó khăn hơn các cô gái khác, và lại dễ xây dựng hạnh phúc gia đình hơn ».

ĐỜI MỚI 574

VẤN ĐỀ SINH LÝ CỦA PHỤ NỮ

PHỤ NỮ LẤY CHỒNG SỚM QUÁ

CÓ người nói « Như vậy, phụ nữ « đứng đắn » hơn đàn ông chăng? »

Bác sĩ Kinsey bảo rằng không phải như vậy, chẳng qua là về thể chất, phụ nữ không bị các chất các chất kích thích (rượu, thịt cà phê...) thúc dục bằng nam giới và về tinh thần, họ ít bị luật thu hút giữa nam nữ với nhau bằng nam giới.

Đây là bài của cô Monique Williams nói về công trình của bác sĩ Kinsey, tác giả một quyển sách mà mọi người dân Mỹ đang hồi hộp chờ đợi, dưới nhan đề « Văn đề sinh lý của phụ nữ ». Bác sĩ Kinsey đã phỏng vấn 8.000 phụ nữ Mỹ, và sau khi viết xong quyển sách này, đã phải đi dưỡng bệnh trong một thời gian khá lâu để lấy lại sức.

Đồng thời đàn bà có thiên hướng thờ một người đàn ông duy nhất thì ngược lại, đàn ông lại muốn có nhiều vợ. Rồi đàn bà thì về thể chất lẫn tinh thần đến năm 26 tuổi mới phát triển đầy đủ, trái lại đàn ông mới 16 tuổi đã phát triển về sinh lý.

Bác sĩ Kinsey lại kết luận rằng đàn bà lấy chồng quá sớm.

Muốn tìm hiểu các điều trên đây, bác sĩ đã thăm dò ý kiến của 8000 phụ nữ tất cả. Công việc khó khăn lắm, nhất là hỏi các bà, các cô về các vấn đề đó.

Bác sĩ nói chuyện với mỗi người trong khoảng một tiếng rưỡi đồng hồ, phải xếp đặt câu hỏi trước, lựa người mà hỏi, có nhiều câu hỏi khác nhau nhưng cùng một vấn đề.

Bác sĩ đã khéo khơi các câu chuyện tâm tình, có khi bác sĩ đặt những câu hỏi rất là sống sượng, lạ kỳ, dăm ra phụ nữ thấy mình « khá hơn thể nhiều » và ngỏ tâm sự rồi kể các mẫu tâm tình tội lỗi trong thời gian qua.

TÀI LIỆU TOÀN VIẾT BẰNG MẶT HIỆU

BAO nhiêu tài liệu thu thập được bác sĩ giữ kín vô cùng. Bản nào cũng viết bằng mặt hiệu cả, có thấy cũng không đọc ra. Ngoài bác sĩ, vợ bác sĩ và hai người phụ tá là Wardell E. Pomeroy và Clyde E. Martin, không

ai biết cách đọc mặt hiệu đó ra sao. Có một nhà chuyên môn về mặt hiệu cũng không tài nào đọc nổi một mẫu giấy đó, lúc bác sĩ đưa ra cho họ đọc

thứ. Bốn người trên đây phải mất một năm trường mới thuộc lòng được bộ mặt hiệu đó. Hơn nữa, bao nhiêu tài liệu đều được cất kín, khóa trái ba lần, bác sĩ có đi đâu cũng không quên mang theo chùm chìa khóa như chiếc bùa hộ mạng.

Ngoài hàng ngàn bản tài liệu về « vấn đề sinh lý của phụ nữ » viết bằng mặt hiệu, bác sĩ lại còn một đồng tài liệu về luyện ái và dâm dục, lượm lặt khắp năm châu, bác sĩ cũng cất kín vô cùng. Năm vừa rồi, nhà soạn có tịch thâu của bác sĩ một thùng sách đủ các loại nghiên cứu về vấn đề tình dục, bác sĩ giải thích mãi, nhà soạn cũng chẳng hiểu.

Bác sĩ tuyên bố rằng các công trình của ông đều chỉ để phục vụ khoa học và ông không thu về cho ông một đô la nào cả. Như đạo xuất bản cuốn « Văn đề sinh lý của đàn ông » chỉ trong vài tháng đã bán được 275.000 cuốn, số tiền thu vào, bác sĩ cho Hội Khảo cứu của Đại học đường Indiana cả.

Công ty Rockefeller có trợ cấp trong các công trình khảo cứu của bác sĩ. Bác sĩ hoạt động cho Đại học đường Indiana đã 33 năm nay, hồi 1920, lúc bác sĩ còn là một giáo sư tầm thường về sinh vật học. Đạo đó bác sĩ chỉ mới được chú ý sau khi xuất bản một cuốn sách khảo cứu công phu về loại ong về vè.

KHI TRỜI MƯA, CHIM CHÓC LUYẾN AI RA SAO?

NGAY từ thời kỳ còn là thiếu niên, cậu Kinsey đã viết một quyển sách nhận xét về chim chóc luyến ái dưới trời mưa.

Lớn lên, năm 1930, có mười hai vị giáo sư định mở những lớp huấn luyện dạy về hôn nhân. Bác sĩ thấy sao người ta am hiểu về vấn đề này lơ mơ quá, nên nảy ra quyết định nghiên cứu vấn đề trên thật kỹ lưỡng.

Đàn thành Bloomington, nhất là trong những cuộc hội họp quý phái, phần đông các bà các cô, đều quay mặt tránh xa bác sĩ, họ cho bác sĩ đang tìm tòi một vấn đề không xứng đáng chú ý. Mặc dù lạnh nhạt chế riếu, bác sĩ cứ ngang nhiên theo đuổi mục đích mình một cách gan dạ.

Say sưa, bác sĩ cho rằng tìm tòi sự luyện ái giữa loài vật và loài người có gì là khác nhau.

Trái lại ở gia đình nhất là bà Kinsey, bà là một cánh tay phải của bác sĩ, bà luôn luôn khuyến khích, ghi chép, đánh máy, giúp bác sĩ tìm tòi cũng như đạo nào hai vợ chồng đã say mê đi tìm hiểu vấn đề luyện ái của loài ong về về.

PHÔNG VẤN CẢ CON MÌNH

Vợ bác sĩ nghe chồng định phỏng vấn mấy đứa con (hai trai, hai gái) cũng gật đầu ưng thuận. Đây là hai nhận xét của:

Joan Kinsey.—Ba tôi thật là một người hoạt động quá. Trước khi vào câu hỏi, ba tôi hỏi cả tên, tuổi của tôi rồi ghi vào.

Anne Kinsey.—Đến bây giờ chác ba tôi mới hết thắc mắc trong vấn đề tìm hiểu sự khủng hoảng về sinh lý. Không biết ba tôi đã chịu trở về với loài chim. loài ong chưa!

Hiện giờ, ở Bloomington người ta đã hiểu công trình và đức tánh của bác sĩ rồi.

Trong hai năm sau cùng này, trừ ngày lễ Thiên chúa giáng sinh ra, còn bác sĩ cấm cụ làm việc không ngớt, cho nên lúc viết xong, bác sĩ phải đi dưỡng bệnh một thời gian để lấy sức.

TRÚC SƠN dịch

Bạn gái biết chọn nghề để lấy chồng

(Tiếp theo trang 22)

Theo một vài bản thống kê, thì trong số các chị em làm thợ, số chị em làm thợ hồ, cắt nhà phụ với, lợp nhà, làm chén bát... đầu đầu. Rồi đến nữ công nhân các ngành dệt, các cô gái quay tơ kéo chỉ, các ngành sản xuất tiểu công nghệ, kỹ nghệ v. v... Sau đó, đến các cô ở ngành sản xuất giấy, ấn loát, ngành điện, thợ kim hoàn...

Có một sự nhậ xét là các cô thuộc về ngành sản xuất ra dầu, rượu, ngành chế tạo đồ ăn lại khó lấy chồng hơn mấy ngành trên.

Ngoài ra các cô nữ thợ kỹ tập sự, các cô đi đan khăn các cô đứng bán ở các hàng ăn, hàng giải khát đều may mắn hơn chị em thường.

Theo một bản thống kê, thì thanh niên thành thị ít để ý đến các cô gái ở thôn quê, và ít cô gái thôn quê lấy chồng thành thị. Người ta lại có nhận xét thêm là các cô gái đồng quê cũng nhiều cảm tình lắm, tình yêu của họ kém phần phức tạp nhưng lòng họ cũng rung động nhiều trước các chàng trai trắng mà họ đã để ý đến.

Viết theo tài liệu của tạp chí phụ nữ

« BẠN GÁI VÀ ĐỜI SỐNG »

MÀM XANH VĂN NGHỆ

Y sống

NẮNG lên rừng rực

Trần ruộng cần khô

Ta đi vớ đất gieo mùa

Sá gì thời tiết nắng mưa.

Em tôi bé nhỏ

Mắt sáng men đời

Triều tin gần ngát

Em vui gieo rắc nguồn vui.

Ngàn bông sao sáng

Lơ dất đỏ mầu

Ngàn mầm sinh lực

Bừng bùng mai sau.

Đồng say khúc hát

Êm êm ấm dịu muôn lòng

Mở hội nước mắt

Lại vui vì đến chờ mong;

Ngày mai rung rinh lúa ngà

Thắm vàng rạt tới mây xanh

Náo nức

Nào ta vớ đất

Nào ta gieo mùa

Cho ta say vì màu đất đỏ

Cho ta yêu vì màu đất đỏ

Sá gì chua chát nắng mưa.

HUYỀN GIANG

Mùa nắng quê

...NẮNG về,

Người nông phu hã hã

Nhìn đồng lên bát ngát

Lúa chín chạy ven đê

— Bữa tẻ khó nhọc

— Bữa nỉ vui mừng...

Mắt nhìn ngọn nắng rừng rực

Ướt tràn sông lúa cuộn vàng rung rinh

Mây o thôn nữ cười tình

Nhìn đồng lúa chín vàng xinh thì thắm

... « Công mình bấy lâu »

Cây cày cuốc cuốc tát nước, vun đê

Chức đây nắng mới đã về

Nhuộm vàng cả một vùng quê

Hương đưa ngát lộng đê mê hai già

Ngày qua búp tơ chưa trở

Ngọn đồng chưa khai

Mở hội họ đờ

— Ướt ướt đắp khô

Mịn màng đôi má son tơ

Môi soan thắm nụ — duyên thơ lúa hiền

Lúa thơm thơm ngát khắp miền

Thơm màu dân tộc, thơm thiên sử hồng

... Cô gái đồng

— Vun lúa trở bông

Đất khô có đập nước đồng

Tình cô cô cấy giữa lòng lúa thơm

Tuổi cô chưa chín, xanh ròn

Công cô đã chín nhuộm vàng nắng quê

***

Cô hồ...

— Với giọng hồ hồ

« Sức ta đem đồ xuống bờ

Tình ta gieo xuống đất khô »

Đời Mùa...

QUÊ VIỆT

KHI các bạn đã đến đông đủ, Thanh hỏi họ:

— Nào các anh định làm gì?

Chín người bạn nối nhau trả lời:

— Học ôn bài vở.

— Đọc sách ngoại quốc.

— Học đánh máy chữ.

— Học kế toán, tốc ký, thương mại.

— Xem tiểu thuyết.

— Đánh bóng bàn.

— Bơi lội.

— Đi bán chim, câu cá.

— Ngủ.

Thanh cười, tỏ ý không tán thành. Lặng im một lát, chờ các bạn hỏi nhau, Thanh mới đáp:

— Được; nhưng sẽ bàn lại, và vạch chương trình sau. Bây giờ, tôi muốn các anh vui lòng cùng tôi dành riêng mười ngày để làm việc này trước đã.

— Việc gì?

Các bạn nhao nhao hỏi:

— Việc ích chung.

— ...

Các anh có nhận thấy cạnh nhà chúng ta có gì là chướng ngại không? Này nhé: mười anh em mình đều ở chung một xóm; nhà cửa sạch sẽ, vườn nương quang đãng cả.

« Duy chỉ đám đất hoang của nhà thờ trước mặt là cây cỏ mọc um tùm, rác rến từng đống; rần rít ăn núp rất lắm; mà chồn và chuột đào hang làm tổ cũng khá nhiều; xâm phạm đến quyền lợi của chúng ta luôn luôn: nào chuột lên vào nhà bếp ăn vụng đồ ăn, lên vào tủ áo cắn rách áo quần; nào chồn lên vào vườn bắt gà, tha vịt, vằn vằn. Còn về phương diện mỹ quan và vệ sinh, thì hẳn là có hại lớn.

« Vậy anh em có bằng lòng cùng tôi ra sức khai phá khoảng vườn hoang ấy không? »

— Bằng lòng.

Một người lưỡng lự:

— Nhưng đã có lão Từ phụ trách việc ấy rồi.

Các bạn đều cãi lại:

— Lão ấy bận đi làm công suốt ngày để nuôi cả bảy con nheo nhóc; sức đâu và thời giờ đâu mà đương lỗi

ĐỜI MỚI số 74

MỘNG NGÀY HÈ

Của KIỀU NGỌC

— Nào, chúng ta về mang xẻo cuốc đến khởi công ngay đi!

***

VIỆC làm ấy đem đến cho Thanh và các bạn một kết quả không ngờ. Thanh còn nhớ rõ mỗi ngày nào, bọn mình bỏ bớt mười hôm vào công tác hữu ích này. Mình ở trần, đầu đội nón, chân đi guốc, mười người học sinh háng hái phát dọn cỏ cây, thiêu đốt rác rưởi, cuốc xáo đất đai, biến khoảnh vườn hoang thành đầm đất màu mỡ, vun xới nên từng luống, từng vòng.

Khi lão Từ mừng rỡ rí rít cảm ơn anh em Thanh, rồi nhìn vạt đất mới khai với đôi mắt thèm thuồng, chép miệng:

— Giá có khoai sắn mà trồng!

Thì bọn Thanh không nên nổi thương xót, bèn bảo nhau góp mỗi người ít tiền tặng cho lão để mua giống về trồng.

Thế rồi, ngày tháng trôi qua, bọn Thanh mãi lo học tập, không để ý gì đến khoảnh vườn xanh rợp từng hàng cây sắn tốt cao kia nữa.

Hôm nay, buổi lợc đầu ngày khai giảng, anh em Thanh gặp đầu đề một bài luận có hỏi đến việc làm hữu ích trong ba tháng nghỉ hè.

Tình cờ, những người bạn kia ghé đến chỗ cũ, vào thăm lại nương sắn, thì vừa gặp lúc gia đình lão Từ vui sướng đào củ lên nấu ăn. Đàn trẻ nhỏ trần truồng gầy nheo, hình như phải nhịn đói lâu ngày, tranh nhau

nhét từng khúc sắn nóng hổi vào miệng nhai ngon lành.

Cầm động và thỏa mãn thấy mình đã làm được việc ích chung, các bạn liền kéo nhau đến tìm Thanh để hoan hô người đầu tiên đã nghĩ đến việc này.

Chín bộ mặt vui tươi vây quanh lấy Thanh, chia cặp môi hồng thắm mở rộng hát những bài xuân trẻ hân hoan.

Sung sướng quá, Thanh muốn cất tiếng hòa theo các bạn nhưng hát không nên câu nào. Thanh nghĩ người đề mặc các bạn vịn vai, choàng cổ kéo bừa mình đi.

***

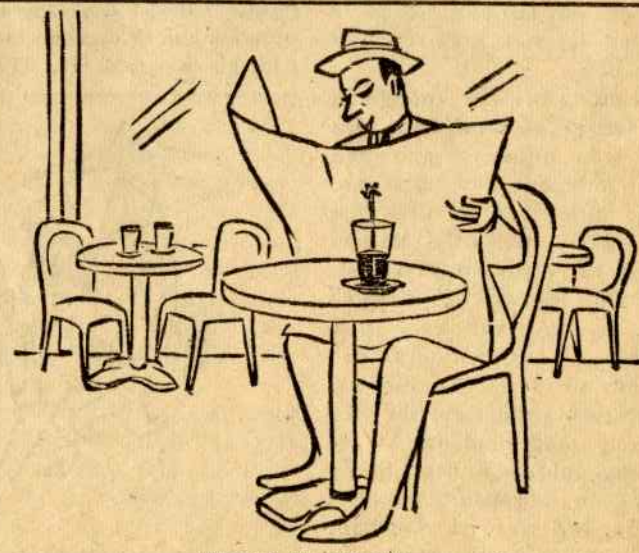
Bưng mở mắt, Thanh đã bị những bàn tay bạn nắm chặt lôi dậy:

— Dậy! Dậy! Trễ mất buổi chiều này rồi!

Đào, rửa, xẻo, cuốc và chạm nhau loảng xoảng, các bạn đã sẵn sàng, đang đứng đợi Thanh.

Trong trí còn chưa phai giấc mộng vừa rồi, giấc mộng đã diễn đúng những điều Thanh mong ước mà Thanh tin chắc là sẽ thành sự thật, Thanh vùng mạnh nhồm dậy, nhảy phắt xuống đất, quên hết những mệt mỏi do mấy buổi làm việc bằng tay chân gây nên trong người, vội vàng uống cạn một ly nước, lấy nón đội lên đầu, xách xẻo cuốc theo các bạn sang vườn bên kia.

Giọng Thanh cất cao, hòa cùng các bạn những khúc hát đồng thanh...

TRANH KHÔNG LỜI

Truyện ngắn của VIÊN LĂNG

Đã hai năm, trời hạn hán. Lại thêm đến hai trận lụt liên tiếp. Mùa màng mất hết. Gia đình lão Vạn đã nghèo lại càng nghèo thêm. Trừ giống, trừ nợ, trong bồ lão không còn lấy một hạt thóc để nhét kê rỗng.

Túp lều tranh của lão vợ đi sau trận bão, lão cũng không buồn sửa lại. Mà biết lấy gì để sửa. Tiền bói không ra một đồng bạc ken. Lão lại phải chạy ngược, chạy xuôi suốt ngày khắp làng trên xóm dưới để phụ vãi «đội» lúa về lót lòng cho bảy con nheo nhóc. Vợ lão, nhờ «chạy chợ cỏi, lỏi chợ dưới», mới bòn một được hai con heo giống để dành làm vốn thì đã chết toi đi theo giòng nước bạc.

Đến bữa ăn, lão Vạn nhìn đàn con, mắt rơm rớm. Rồi lão cố gượng nuốt qua loa vài củ khoai, dành đôi bát cơm lại cho chúng. Một luồng gió lạnh thoáng qua, lão nhìn vợ, nhìn con thương xót. Mỗi người chỉ còn lại vài mảnh áo tả tơi. Rồi đây lần lần nó sẽ rách hết, lão biết lấy gì để may sấm, nhất là vào mùa rét như cắt ruột sắp đến.

Nghèo rớt mồng tơi, lão không còn biết xoay cách gì để sống. Đêm nằm gác tay lên trán nhìn nóc nhà rách tả tơi, để lọt ánh sao đêm, nghe đàn một nghìn, muôn vạn kẻ sinh nhai quay lộn trong đầu óc của lão. Mà nào lão có nghĩ ra được một kế gì. Quanh vùng lão, bà con chỉ sống về nghề nông, và một vài nghề phụ như chằm nón, đi củi, làm nứa. Bác xã Tèo, bác xã Ích và một vài người nữa mọi năm gọi là vào hạn khá trong làng, năm nay vì lụt lội, mùa màng mất, nên các nhà ấy cũng không cần đến bác nữa. Nói không thì cũng hơi vô lý vì đầu sao, của chim của nôi của họ cũng vẫn

còn, ruộng vườn cũng phải có người làm nhưng những người được may mắn làm cho họ là vì hai lẽ, một là có thể có thần thần thích, hai là đã mang công nợ trước mùa lụt, nay phải trả.

Lão Vạn nhắm chỉ còn một phương thế khả dĩ kiếm lấy bát cơm độ nhật là cái nghề đồn nứa, trên rừng. Lão không quen cái nghề này lắm, vì từ thuở cha sinh mẹ đẻ đến giờ, lão đã mò đến gốc cây nứa đâu. Nhưng mà kệ, lão cũng liều một phen xem sao. Ngặt vì rừng nứa lại xa, phải đi mất năm ba ngày đường cho thật nhanh mới đến trại.

Rồi phải đến mất năm ba hôm, rồi ngày về, rồi ngày bán. Lão tính nhắm trong bụng nếu may ra rừng lạng (không có mưa ngàn) thì độ trong 6 ngày, cả đi lẫn về, lão có thể kiếm được ít nhất là vài mảnh nứa đem về chợ có thể bán được độ 100\$, đủ nuôi vợ con lão trong đám bảy ngày. Nửa mùa này lại đất, vì sau lụt, ai cũng cần dùng. Rồi lần lượt quen với nghề, thành thạo, lão có thể khá lên như lão cụ Mạn bên cạnh, nhờ nứa nhờ gỗ mà phát tài. Trong bụng lão

TRANH KHÔNG LỜI

mừng lên như vớ được của. Nhưng khổ nỗi, đi xa nhà lâu như thế thì lão phải nào là kiếm cơm, gạo đem đi, mới thì để lại nhà cho vợ con ăn trong lúc chờ đợi lão đem được nứa về đổi lấy đồng tiền. Đến cả cây dao nghề để làm nứa lão cũng chưa sắm được, vài chục đồng chứ không phải ít. Mà vài chục đồng đối với lão cũng là một ngày cơm kham khổ của gia đình lão chứ không phải chơi.

Lão quay lại nhìn xem nhà coi còn có món gì đem cầm bán nứa không, nhưng lão thất vọng khi thấy cảnh nghèo nàn diễn ra trước mắt.

Có được cặp nôi đồng, lão cũng đã bán đi từ hồi nào rồi. Nhà lão chỉ còn lại chơ vơ cái giường tre, bộ ván, nôi niêu đất... Lão thở dài.

Vợ lão thấy thế, khuyên lão:

— Thi «bọ» hần nhắm lên bác Xã Tèo nấn nỉ vay mượn dăm lường «lô» hay ít khoai khô đem đi mà ăn đường, còn mẹ con ở nhà rau cải gì cho qua ngày cũng được. Lão tròn xoe hai mắt nhìn vợ:

— Rồi để cho cả nhà chết đói à. Mà má hần tưởng vay mượn dễ lắm ư! Xem bác Bờm bên kia thì rõ. Con đau «cận tử nhất sinh» mà chạy lên van vãi từ mai đến chiều mới vay được có 20 đồng bạc về đủ cắt chén thuốc, hướng hồ chi mình đòi vay dăm bảy lường lúa thì có mà nghe chửi cho sướng tại ư.

— Thi xuống ông Lý cả. Độ trước mình có giúp giúp công việc cây cấy cho ông ta, may gì ông ta mở lòng nhân đức...

Lão ngẫm nghĩ một lúc rồi bảo: «Ừ, thi xem sao, nước đến trôn cũng phải nhảy chứ không lẽ ngồi i ra mà chờ chết cả đám.»

Tuy ghét cay, ghét đắng cái hạng người bóp dôi mình, nhưng lão cũng gắng gượng nghe lời vợ và xuống Lý cả để van vãi một bận xem sao.

Vừa mới bước chân vào cổng nhà họ Lý, đàn chó đã nhảy ra chồm lên làm lão thất kinh tuy lão đã thủ thế trước trong tay vài cục đất. Chúng nó hình như thấy Lão xờ xạc trong bộ đồ nâu cộc đã mòn sương nắng nên cứ chạy quanh sủa mãi. Chập lều, mới có tiếng trong nhà nói ra:

— Nhà tôi không có gì đâu.

Lão Vạn đau đớn và uất lên khi thấy trong nhà trống trơn là một trong số người hành khất thường ngày lảng vảng đến. Nhưng lão cố nén lòng, tăng háng và trả lời gấp:

— Không ạ, con đây ạ.

Đưa đây tờ giấy chạy ra thấy lão nguyệt dài một cái rồi bảo:

— Bác Vạn đi đâu mà không chịu lên tiếng để chó sủa mãi.

Lão không thêm trả lời, nhìn chăm chăm con bé ở mà cũng khinh lão ra mặt.

Khúm núm vào nhà, lão chưa kịp mở miệng, bà Lý Cả đã nói ngay:

— Cả Vạn đi đâu mà sớm thế, nhà tôi nay cũng hết công việc rồi.

Lão lúng túng:

— Dạ, làm không, con...

Lão chưa dứt lời thì bà Lý Cả đã tiếp theo:

— Vay chớ còn gì nữa, hay lại đi vay lán đấy. Tôi không có đâu, được bao nhiêu đủ ăn đến mùa thôi.

Nói xong, bà nguyệt lão Vạn một cái dài rồi trở vô nhà trong.

Lão Vạn đắng cả cổ họng. Lão nghĩ làm sao mà con mẹ này biết lão đến vay lúa nhỉ, rồi lão chắc lưỡi, gắng ngồi xuống bên ngạch cửa.

Có tiếng guốc đi lẹp lẹp. Ông Lý bước ra nhìn lão, rồi hỏi:

— Có việc gì thế cả Vạn?

Lão như trút được một gánh nặng. Lần này lão không dám ấp úng nữa. Sự bức tức thúc đẩy lão mạnh dạn hơn:

— Dạ, con định thưa với ông bà nhờ ông bà giúp đỡ cho.

Ông Lý nhỏ toét bãi trâu hỏi:

— Giúp đỡ cái gì anh cứ nói gấp đi coi nào:

— Dạ, con định đi ngàn kiếm ít tre nứa, nhờ ông bà giúp con ít lương thóc để nhà độ nhật cho cháu.

Ông Lý chắc lưỡi:

— Thóc với ư. Có bao nhiêu trời cướp hết cả rồi, còn được chút ít thì vừa để đến mùa.

Lão thấy ông Lý có vẻ hiền hòa hơn, không để lỡ cơ hội, lão gắng:

— Dạ không lúa thì khoai cũng được ạ, nhờ ông lấy lòng phúc đức giúp cho chúng cháu. Nhờ trời nứa tre bán đắt, con không dám quên ơn.

Nói xong, lão nhìn chăm chăm ông Lý, hồi hộp chờ câu trả lời.

Có tiếng bà Lý vọng ra chan chát:

— Khoai đầu mà khoai, ông thì lần lần thôi mãi.

Giới thiệu nhạc

Chúng tôi vừa mới nhận được:

Bình minh ca khúc nhạc và lời của

Vô đức Thu

Chiều chia ly nhạc của Trần Ích,

lời của Hoàng Hôn

Một chiều thu nhạc và lời của

Trần nhật Bằng

Bài ca tuổi trẻ nhạc và lời của

Phạm đình Chương

Chiều đô thị nhạc và lời của

Phạm duy Nhượng

do nhà xuất bản Tinh Hoa gửi tặng. Vậy

án cần giới thiệu cùng bạn đọc.

Đời Mới

Ông Lý:

— Thôi bớt ra chút ít giúp lão. Lão cũng giúp đỡ mình nhiều. Rồi quay lại phía lão Vạn, ông Lý đánh thép (cái giọng đánh thép hào lý):

— Nhưng mà phải cố mà trả đó, không thì tao lại tịch biên nhà như lão cả Bồng cho mà xem.

Cả Vạn mừng quýnh lên:

— Dạ con đâu dám.

***

GÀ chưa gáy sáng, Lão Vạn đã lên đường. Hành lý lão chỉ đơn độc có cây củi ngắn thế đòn gánh, treo lưng lửng bị gạo trộn khoai khô và gói quần áo rách. Lão đi suốt một ngày tròn, lội qua bao nhiêu suối. Lão cũng không còn nhớ rõ, rồi chợt vọng tới mới đến trại.

Lão nghĩ lại, thôi cơm ăn rồi nghỉ nhờ với một ít người bạn đồng nghề. Đàn «mần hần» và muối vì vo suốt đêm làm lão không tài nào ngủ được khác với những người miền ngược họ đã quen cho muối đốt và mặc kệ ngày i i bên lão.

Nhìn trăng ngàn, nghe suối vang vang, lẫn tiếng cộp bém bép, lão ngao ngán. Nhưng khi nghĩ đến ngày mai, nứa nhiều, bán được, có tiền cơm áo cho đàn con, trả được nợ, lão mừng nao nao. Lão cố ngủ chút đỉnh để lấy sức, nhưng nào lão có nhắm mắt được. Lão ngồi dậy, mò lại bếp lửa dưới chân, rít luôn lại điệu thuốc Lào. Thuốc ngấm vào phổi, vào ruột, lão thấy mê man rồi thiếp đi.

Sau ba ngày liên tiếp, cực nhọc lắm, lão mới lết được chừng hai trăm cây nứa. Mà nứa đâu có ở gần bên trại để cho lão dễ chặt. Đi theo với mấy người bạn rừng miền ngược, lão phải vào tận trong rừng nứa, xa trại

độ 3 cây số mới có nứa tó.

Từng đàn muối vàng ập đến bu lấy lão. Có hàng chục con vắt đeo lấy chân lão để hút máu. Lúc đầu, lão gờm gờm nhưng dần dần quen đi, lão mặc kệ chúng nó chia xẻ máu mủ như là chia xẻ hạnh phúc ngày mai trong gia đình của lão. Nứa nhon hoắt, lão lại không quen chặt, nên thỉnh thoảng lão lại bị thương cả tay, cả chân.

Cứ về trưa là lão đã mệt nhoài. Có mấy thức ăn đem đi, lão chia ra cho đủ năm ngày, nghĩa là mỗi ngày lão chỉ ăn có hai bận, trong lúc người ta xực đến ba. Phần mệt, phần đói, phần bị ngâm nước có bữa kéo được bẻ nửa ra trại là chân lão đã rạn lên cầm cập, mắt lão hoa lên, không bước thêm được nữa.

Một ít người đồng nghiệp, tuy lạ, nhưng thấy lão hiền lành và tội nghiệp, nên giúp lão chén cơm, hay phụ lực cột cho lão bè nứa. Họ cho lão cả thuốc hút rồi chuyện trò ăn cần với lão. Đôi khi thấy lòng tử tế của họ, lão rơm rớm nước mắt. Tẻ ra sống gần kẻ nghèo, chung cảnh ngộ với nhau nơi xa nhà, lão thấy đời lão được an ủi nhiều hơn là ở làng lão, lão uất ức đau đớn bên cạnh họ có máu mặt luôn luôn chực để bắt nạt.

Nhờ vậy lão vui với bạn bè, với nghề nghiệp, quên tất cả khó nhọc để lên đầu lão.

Khoai tất là những ngày về xuôi, sau khi cực khổ với vài ngọn thác cay nghiệt, lão rít ít thuốc cho đã rồi thả mình trên bè nứa xuôi giòng. Lão đắc chí, vui vui, không phải vì sông đẹp, vì núi non, phong cảnh hùng vĩ, nhưng lão mừng vì sắp bán được nứa. Có gạo và sấm cho thằng Cu tèo của lão cái quần chúc bầu, cho vợ lão bộ áo cánh.

***

SAU hai năm ly loạn, người ta không còn gặp lão Vạn nữa. Không biết lão còn hay mất, hay đã đi đâu, về đâu.

Nhà lão cũng biến đi. Chỉ còn lại đôi bụi chuối xơ xác, và một ít cây cau đã còi. Năng mùa xuân và lên cái vườn nghèo nàn của lão ít tơ vàng như đang hứa hẹn với lão ngày về...

VIÊN LĂNG

Giới thiệu sách mới

Chúng tôi vừa nhận được vở kịch thơ Quán bên sông của Nguyệt Cẩm do tác giả gửi tặng, đây ấn cần giới thiệu cùng bạn đọc.

Đời Mới

MỘT TRANG

Mặc dầu ở thành phố cũ không còn một bóng quân đội dân chúng nhưng quân Đức cũng mất đến một tuần lễ để chiếm đóng từng ngôi nhà một, từng con đường một, đuổi tất thảy dân chúng ra khỏi hầm chứa rượu và những hầm trú ẩn của họ. Sau khi đã cần cầu cả khu vực, địch bên đem toàn lực tấn công Powisle, một khu phố ăn về tả ngạn sông Vistule.

Rõ ràng là ý muốn của địch là đuổi hết quân đội Ba Lan ra khỏi hai bờ sông. Luôn trong hai ngày, không quân thả bom, pháo

từng hầm chứa rượu, từng cầu thang gác.

Ở Powisle xảy việc tàn sát từng đám tù binh. Trong một vài bệnh viện không kịp tản cư, các y sĩ và y tá bắt buộc phải đợi những người bệnh và bị thương quanh những lỗ do bom đào lên. Bọn Đức xả từng tràng liên thanh vào đồng người không chống cự đó. Thấy người ngã xuống như lá rụng.

Powisle thất thủ làm cho các vị trí khác của quân đội dân chúng cũng nao núng. Mọi người đã bắt đầu thất vọng và tưởng tượng cuộc chém giết rồi đây chưa biết sẽ đến như thế nào nữa. Từ ngày 2 tháng 9 đến nay không có bánh mì để ăn nữa. Các nhà nấu bánh mì hoàn toàn bị phá sạch. Tình trạng về đạn được mới thảm hơn. Mỗi đội viên chỉ còn lại chừng 12 viên.

Bệnh viện đặt dưới hầm chứa rượu đen ngất bệnh nhân. Đây mới thật là một hỏa ngục. Con số người bị thương tính đến hàng ngàn. Nhà máy điện thành phố Varsovie bị phá tan tành trong ngày 4 tháng 9. Việc phá hoại có ý nghĩa từ nay bóng tối sẽ ngự trên thành phố.

Hình như sự đau khổ của dân chúng đã đến mức độ cao nhất rồi! Từ 3 tuần lễ nay, dân bà, trẻ con, người già cả sống vui lấp trong những hầm chứa rượu ẩm thấp và ướt át. Họ cũng không thể tắm rửa hoặc thay được quần áo. Mặt họ bám đầy đất bụi, má họ lõm sâu, mắt họ thâm quầng.

Nhìn những gương mặt đó cũng đủ biết rằng họ chịu đựng gian khổ đến một mức độ nào rồi! Người mắc bệnh kiết lỵ là nhiều nhất, nhiều đến nỗi một lúc bệnh đó thành một bệnh dịch gây thiệt hại không biết bao nhiêu sinh mạng.

Những dân tị nạn ở những ngôi nhà bị dội bom, mình mẩy còn dính đầy chất plâtre, trông họ mới thảm thương làm sao! Đói khát, hỗn loạn, bóng tối ẩm ướt, làm cho giây thần kinh của mọi người cứ như kéo giãn ra.

Nhưng tinh thần quân đội rất cao, tướng Bor Komorowski cảm thấy trong những ngày bại trận như thế vinh hạnh hơn là những ngày thắng lợi lúc bắt đầu cuộc chiến.

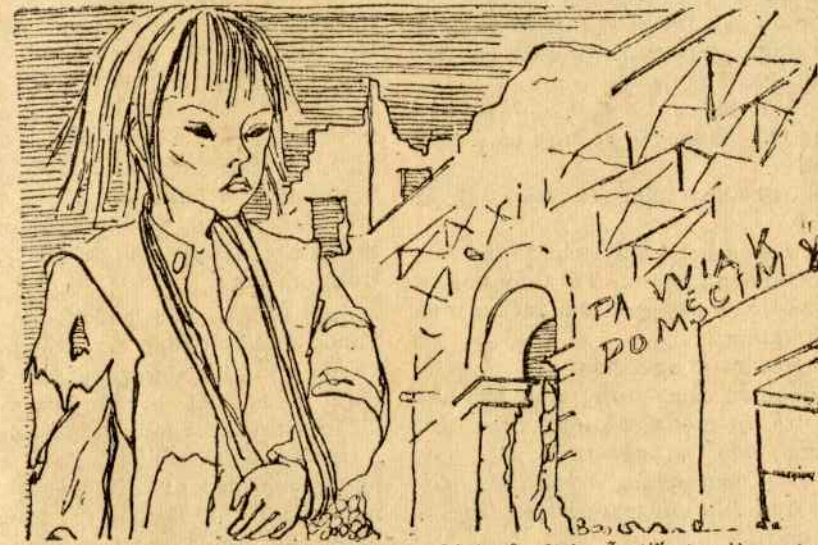
Đến một lúc, quân đội dân chúng khinh thường cả những cuộc tấn công về không quân của địch. Họ vẫn bám riết vào những ngôi nhà gần sập đổ và sẵn sàng đương đầu với địch với vô khí thế sợ và số đạn được nghèo nàn của họ.

SỬ ĐẮM MÁU

Ở một vài nơi trong nhiều đêm liền họ không chịu rời khỏi vị trí của họ. Đói khát áo quần tả tơi, thiếu ngủ, họ cứ bám lấy ngôi nhà và mảnh đất họ chiếm giữ. Những ngôi nhà ở ngay trận tuyến, cái sập tan tành, cái đã bị phá gần một nửa. Không còn một ngôi nào gọi là hoàn toàn cả. Những lỗ hở do bom đạn gây nên được trám vào bằng những xác cát chất chồng lên nhau. Rồi quân đội dân chúng chiếm vị trí đó bằng cách treo lên những chiếc thang hoặc theo những giây thừng vì hầu hết các cầu thang đều bị hỏng. Ở tầng dưới cũng có quân đội dân chúng chiếm đóng. Họ nấp sau những cửa lớn có chặn thêm chương ngại vật; nhiệm vụ của họ là kiểm soát các con đường.

Một điều làm cho họ tin tưởng để theo đuổi cuộc chiến đấu là họ đang chờ một ngày mai đổi mới, cái ngày phản công của Hồng quân biển mặt trận Nga trước thành phố Varsovie. Tại bại thay không có một dấu hiệu gì báo tin cuộc phản công ấy cả!

Nhưng đến ngày 11 tháng 9, một lần sóng hy vọng tràn ngập lòng mọi người. Hồng quân phản công. Đại bác Nga rú ầm lên, phi cơ Nga chở quân đội tới, bộ đội và thường dân vui mừng khôn tả. Ý tưởng kinh đô thất thủ xóa mờ trong trí óc mọi người. Từng đoàn người lũ lượt kéo ra khỏi những hầm ẩn nấp và những hầm chứa rượu. Tuy vậy, súng phóng lựu đạn, bom « bò rỗng » và pháo

Quanh đó đây, vài người ăn sau trường, trong tay cầm sẵn chai xăng chờ chực xe tăng địch đến. Những đội viên ở từng trên có mang súng liên thanh và cả súng trừ chiến xa. Mỗi nhà đều có người chỉ huy và một tiểu đội sẵn sàng chống trả mọi cuộc tấn công bất ngờ của địch. Khi một đại đội choán quá một ngôi nhà thì đội quân trừ bị được đóng xa hơn một chút. Trong năm tuần chiến đấu, sự giao thông đã nhiều lúc rất thích ứng. Việc liên lạc giao cho nữ giới đảm nhận.

Cuộc chiến đấu thường xảy ra trong những ngôi nhà cô lập. Ở nơi đó hai bên chỉ cách nhau vài ba thước để đánh giáp lá cà với nhau. Luôn luôn quân đội dân chúng tìm cách chôn mìn trước vị trí địch.

Chỉ nhìn qua nét mặt họ là ta có thể thấy cả sức mệt mỏi của họ đến chừng nào rồi. Nhưng sức chịu đựng của họ dẻo dai vô biên. Ba trở ngại luôn luôn ám ảnh trí óc họ: Thiếu đạn được, thiếu lương thực, thường dân bệnh hoạn.

binh của địch vẫn tiếp tục làm công việc « cây » thành phố. Nhưng phi cơ địch cũng bớt lợi hại vì những chiếc Stukas hết đám hổ nháo như thường lệ. Tia hy vọng giải phóng thành phố chớm nở trong lòng mọi người.

Một niềm không khí lạc quan lan tràn trong dân chúng. Cứ nhìn những khuôn mặt tươi cười, thật khó đoán rằng lớp người đó đã sống luôn 6 tuần lễ trong một hỏa ngục. Việc giải phóng thành phố đối với họ lúc này cũng gần như tiếng đại bác của Thống chế Staline vọng bên kia sông Vistule.

Pháo binh và phi cơ địch giảm hoạt động, trái lại xe tăng và lực lượng của

chúng hoành hành dữ. Bộ binh địch cố tấn công vào vị trí quân đội dân chúng dọc phía sông Vistule. Chuyển tiếp tế đầu

tiên của phi cơ Nga đúng vào đêm 13 tháng 9. Vật dụng được gói kỹ trong bao và liệng xuống mà không có đủ thả theo. Tính ra có đạn được và đồ hộp.

Không có vật dụng nào bị rơi lạc nhưng cũng không có món đồ nào còn nguyên vẹn lúc rơi xuống đất. Hình như chỉ có một rương đồ hộp rơi về phía vị trí quân Đức. Rồi đêm hôm đó, phi cơ địch lại thả xuống vùng quân đội dân chúng chiếm đóng những bao bánh bơ-quy có lẫn chất ác-xơ-nit. Xảy ra nhiều vụ ngộ độc vì chất ác-xơ-nit. Đã tâm của quân địch đã rõ ràng. Chúng muốn đánh lừa dân tộc Ba-Lan làm tưởng rằng quân đội Nga thả đồ ăn tẩm chất độc xuống cho họ.

Đây cũng không phải là lần đầu tiên quân Đức dùng đến thủ đoạn dè tiện này. Hai ngày trước, quân đội dân chúng, sau khi đuổi một đơn vị của địch ra khỏi một ngôi nhà đã tìm thấy những chai rượu có pha chất « ác-xơ-nit ». Nhiều đội viên cũng bị ngộ độc rất nặng. Thật khó hiểu là không biết vì sao một quân đội, quân số đông hơn, khí cụ tốt hơn lại phải dùng đến những mưu kế quỷ quyệt như thế. Ngày 14 tháng 9, Bor Komorowski treo lên một đài quan sát theo dõi một trận đánh. Sự thật có hai trận: một trận giữa quân đội Nga và quân đội Đức ở con đường Praga, một trận khác quân đội dân chúng đang ngăn chống với các đơn vị chiến xa của địch ở Czerniakow.

Ngày 15 tháng 9, Praga vào tay Hồng quân. Từ ngày ấy, chỉ có một con sông ngăn đôi vị trí Nga và Ba Lan ở Czerniakow.

Một nơi tập trung điện thoại chung cho cả hai bên bờ sông Vistule. Đường điện thoại nơi trung tâm bị phá hoại trong trận đánh nhưng quân đội dân chúng chẳng giây hải để điện tin và việc liên lạc tiếp tục trở lại được.

Giấy hải để điện tin này đăng dọc dài sông Vistule đến bờ bên kia, nơi quân đội Nga tập trung. Praga vào tay Hồng quân. Quân đội dân chúng và Hồng quân lại liên lạc được với nhau bằng điện thoại.

Bor Komorowski phái một nữ liên lạc viên sang bên kia sông. Nhiệm vụ của cô nữ liên lạc này là giải thích cho quân đội dân chúng ở bên này biết mối đầu hải để điện tin hiện nay ở phía Hồng quân. Thế là hai bên liên lạc với nhau bằng điện thoại rất dễ dàng.

TRẦN ĐOÀN
(còn nữa)

NHỮNG vụ rối loạn vừa rồi ở Đông Đức, Áo, Tiệp khắc, Balan... là dấu hiệu tinh thần dân tộc bất khuất của các nước Đông Âu. Nhân các vụ nổi loạn này chúng tôi trích dịch một tài liệu của tạp chí « La Marche du Monde » về cuộc « Khởi loạn ở Varsovie » mà tác giả là đại tướng Balan Bor Komorowski (hiện ở khối Tây phương) người đã chỉ huy cuộc khởi nghĩa chống lại quân Phát xít chiếm đóng thủ đô Balan.

Trang sử đẫm máu của một kinh thành vùng dậy chứng tỏ tinh thần yêu nước và bản năng bảo vệ tổ quốc của dân tộc Balan trong cuộc chiến tranh vừa qua, là một thắng lợi lớn lao của Balan không chịu sự kìm hãm nô lệ.

VI

TRONG số hàng trăm ngàn người ở lại chỉ có vài trăm lợi dụng tình thế đó để rời khỏi thành phố. Lòng ngợ vực của dân chúng đối với quân Đức vẫn nặng. Phần đông dân chúng nhận thấy rằng thả đương đầu với quân địch còn hơn là chịu ở tình thế bị động chờ con trọng pháo và phi cơ chúng tấn công.

Ngày 6 tháng 9, ở trung tâm thành phố đã diễn những trận đánh ác liệt nhất. Quân đội dân chúng bị thiệt hại nặng.

X

— Thằng cháu Thanh nhà tôi cũng vậy bác ạ, bảo nó lấy vợ, nó cứ chối đây đẩy. Con gái nhớn tồng ngồng cả lũ ra chứ phỏng còn bé bỏng gì nữa?

— Ấy thưa bác, thầy cháu cũng vậy, cứ xúi con rằng bà mười tuổi lấy vợ cũng vừa.

Bà phán chép miệng:

— Bây giờ thời buổi tự do... Bà ngắt lời đề bảo Hường:

Thanh nó cứ nhắc đến cháu luôn đây. Mấy hôm nay nó đương lo xem lại bài vở. Tội cháu lại chơi nhè!

Hường « vâng » một tiếng ngắn ngủn. Chợt bà phán hỏi:

— Còn cô Lan nữa đã có đám nào dóm đồ chưa?

Hường ngó lại: Lan đã ăn đi từ lúc nào.

Tối hôm ấy Hường lại nhà Thanh. Người bạn đồng song mấy năm trước, tuy cùng ngồi chung một ghế trong lớp học nhưng vẫn có những tình tình nghịch với Hường cho nên hẳn cũng chẳng quyến luyến nhiều. Một ý định khác mà Hường vẫn cố tự dối lòng, đã thúc đẩy hẳn đến thăm người bạn cũ.

Hường đẩy cửa vào giữa lúc Thanh đương cầm bút viết một bức thư. Thanh ngừng lén ngác nhiên rồi mừng rỡ:

— Á Hường! Tôi vừa tính lại cậu thì cậu đến...

Thanh vẫn có cái thói quen thay đổi lời xưng hô: Lúc thì gọi bằng cậu, lúc gọi anh, nhiều khi lại mày tao chi đó, thực là buồn cười. Tự nhiên, họ thân mật hơn. Hường cúi xuống mảnh giấy đang viết dở:

— Thư cho ai thế?

— Cho Tịnh ở Hànội. Tịnh viết báo Tiểu thuyết ấy, cậu có biết không?

Hường ngạc nhiên:

— Anh cũng quen Tịnh kia à?

— Tôi với hẳn là anh em con cô con cậu mà lại... Thế ra cậu cũng biết Tịnh à?

— Hồi trước tôi có học cùng với Tịnh ở trường kỹ nghệ.

Thanh gấp tờ giấy lại đề nghị bạn hỏi lâu rồi mỉm cười thân mật bảo:

— Trông vẫn thế, chả thấy cao lên mấy tý.

— Còn anh thì bảnh trai ra và nghe đầu như... sắp cưới vợ! Cả hai đều cười xòa. Thanh hỏi:

— Lại bà cụ tôi chứ gì? Đi đâu cũng chỉ kể chuyện ao ước có... nàng dâu!

— Anh học năm thứ mấy rồi ấy nhỉ?

— Đương học « cát » chưa đầy nửa năm thì đánh nhau... Tôi thấy ông cụ tôi bảo anh bây giờ làm mécanicien phải không?

— Mới được ngót năm nay.

Thanh có cảm tưởng như bạn hẳn vừa trả lời một câu không được đậm đà lắm. Hẳn tìm câu an ủi:

— Lớp bạn chúng mình bây giờ khối đưa phá ngang. Thằng Quý đi cao giấy...

Hường ngắt lời:

— Quý trước có làm cùng sở với tôi.

— Thằng Nhân ông bố có cả dãy nhà cho thuê, cũng lại đi làm. Thằng Kỳ ngày trước cứ hát ông ông luôn mồm thì bây giờ đi kéo đàn ở một cái « ba » trên Hànội. Chỉ có thằng Tấn là sừng nhất thôi.

— Thằng Tấn em thằng Thư cả hai anh em nó cùng học « súp » với mình ấy à?

— Phải đấy. Cái thằng ấy cả nhà nó sang Tây. Thế có sừng không có chứ?

Hường bảo, thành thạo:

— Nhà nó ngày xưa buôn hàng kho với tại Nhật Bản thì thiếu gì của?

Đương mãi trêu, Hường bỗng nghe thấy một giọng nói quen quen cất lên: « Anh Hường! »

Nổi hồi hộp thoáng vùng dậy, hẳn ngược nhìn người con gái đương mỉm

cười bối rối. Một hình ảnh xưa dạt về, băng khuâng. Tự nhiên Hường trở nên ngượng nghịu. Người thiếu nữ nghiêng đầu để đầu nổi lồi hộp. Cô hỏi bằng giọng:

— Anh vừa lại?

Hường nhìn lên mái tóc đen, cái mái tóc mà ngày nào gần gũi hẳn đã ngấm mãi đến thành một màu quen thuộc; nói một câu vô tình:

— Trông Văn bây giờ lạ hẳn.

Thanh chen vào nói đùa:

— Lớn tướng lên và sắp sửa lấy chồng!

Hai bên má cô em gái bỗng đỏ bừng. Hường nghe như một nỗi đau vừa nhói lên trong ngực. Hẳn cố mỉm cười, nhìn Văn, bạo dạn hơn. Nhớ tới câu nói của mẹ Thanh lúc chiều, hẳn đổi đi và nhắc lại:

— Quên mất, không rủ Lan lại chơi. Nó vừa nhắc đến Văn xong.

Câu sau cùng Hường nói dối. Hẳn thấy ngượng nên im bặt. Văn cúi đầu lặng lẽ. Hường thì nhìn đi đâu. Cả hai cùng không biết nói gì thêm. Cảm động in trên nét mặt. Bối rối loang quanh trong từng cử chỉ. Họ muốn nói rất nhiều, nhưng cũng như ngày nào, hai người đã ngồi bên nhau, tất cả những điều định nói tuy không ngỏ được ra lời nhưng dường như đã cảm thông trong im lặng.

Ngày ấy Văn còn buông tóc. Trên khuôn mặt trái xoan da trắng hồng và má mĩa như những trái đào đương chín, không biết từ lúc nào Hường đã tơ vương tới một đôi mắt đẹp.

Hường nghe nhiều người bảo: người đẹp, đẹp nhất là đôi mắt. Năm mười lăm tuổi Hường đã thuộc rất nhiều thơ. Anh học trò hay mơ mộng ấy một hôm đến chơi nhà bạn bỗng thấy cô em gái của bạn có đôi mắt đẹp như vầng trăng tỏ trong những bài thơ.

Từ ấy Hường càng năng lại chơi nhà bạn. Rồi họ quen nhau, bắt đầu bằng những nụ cười kín đáo và dăm thắm. Tự nhiên hơn, Văn đã gọi Hường bằng anh và không còn muốn tránh phũng dịp trò chuyện nổi gần thêm giữa nàng với người bạn hiền lành của Thanh. Hường đã gọi Văn bằng tên của nàng, cái tên mà mỗi lần nói đến hẳn thấy ngáy ầu ầu.

Tuy không ngỏ nhưng giữa hai người một mối tình đã chớm nở, thanh khiết như sương mai và thơm như mùi dạ lan, loài hoa chỉ được hương trong bóng tối.

Nhà hàng phố đã lên cửa từ lúc nào. Ở nhà bạn ra về, Hường cứ băng khuâng như đương đi trong một giấc chiêm bao. Truyện cũ, tháng năm và cách trở làm phai nhạt bấy giờ bỗng

vuông đến thắm thừ như một mùi hương quen thuộc ở trong đêm. Ánh sáng điện đổ lên lễ đường loang lổ như những vũng nước vàng lợt lạt. Ở một phố xa vắng vắng đưa lại những nhịp kèn tây của một rạp chiếu bóng vừa vặn. Bóng tối và ánh sáng sáo trộn lên trước mắt gã con trai như những ý nghĩ hình ảnh hỗn loạn, mơ hồ đương xôn xao trong đầu óc hẳn. Đã lâu lắm Hường mới cảm thấy về một nỗi buồn mộng thơ.

Cái nỗi buồn của gã con trai ngày nào, lần thứ nhất, đêm đêm đã vất tay lên trán để tơ vương tới một hình dáng đẹp. Một nỗi buồn man mác như ánh trăng dãi lên đồng cỏ hoang. Vô tình Hường bước lần theo một ngã đường phố vắng. Gió đêm gợn lên lạnh và nồng. Mùi nắng ban ngày nhạt đi lẫn với mùi lá mùi cỏ mùi hoa có sắc mà không hương phảng phất trong không khí thoải mái. Ở vườn hoa, mấy cây si, cây me già cỗi đứng dãi cái bóng hiền lành lên mấy con đường sỏi, những thềm cỏ chan hòa ánh trăng. Cảnh vật đẹp như bài thơ của một gã thi sĩ thất tình.

Hường đi rẽ sang một phố vắng và tối hơn. Giấy phố ngày xưa vẫn âm thầm với những căn nhà cổ sơ, những khu vườn nhỏ u tịch những hàng rào rậm lá dăm bụi diêm những giàn hoa ty gôn cánh đỏ thắm như sắc máu đã lâu ngày, nằm ngủ trong hương dạ lan quen thuộc. Hường thoáng nghĩ thấy một mùi đượm hơn: mùi hoa nhài. Những trái nhãn mộng nước, ngọt mát. Bóng tối đậm hơn. Qua một cái ngõ, Hường rẽ về nhà. Hẳn đẩy cửa. Ở trong nhà, cô em gái cặm cụi trên bàn học, tay hý hoáy cán bút, miệng hát nho nhỏ, véo von.

***

Gặp Văn, những tình cảm riêng tây bỏ quên đã lâu ngày bỗng lại nhóm lên trong lòng Hường.

Sau một mùa thu mãnh liệt, những ngày gian nan đã xô Hường vào giữa

cái cuộc sống ở ạt đương lên của bao người. Đời sống đoàn thể đã khiến gã con trai mơ mộng sao những dấn cái tình yêu vị kỷ. Hường không còn nhớ đến một đôi mắt nhưng đã hằng hái giữa những đôi mắt bạn sáng ngời hy vọng. Hường

lại học cảm thông với những tâm hồn phức tạp, học mến những nụ cười chất phác, những giọng nói trước còn xa lạ lâu dần trở nên thân mật. Đời sống hoạt động đã cuốn gã con trai vào cái tình yêu rộng lớn và mãnh liệt hơn: Tình yêu đất nước...

— Nghĩ gì mà thừ cả người ra thế hở, anh Hường?

Hường ngừng lên bắt gặp nụ cười hóm hỉnh của cô em gái, Lan đã ngồi ngay trước mặt anh, chống hai tay lên đùi, tự nhiên và liến láu như mọi lần:

— Này, em biết rồi kia.

Hường ngần ngợ hỏi:

— Biết cái gì thế?

— Chuyện chị Văn lấy chồng ấy mà.

Hường hơi kinh ngạc, nhưng hẳn bình tĩnh lại ngay đề hỏi Lan với một vẻ mặt khôi hài:

— Thế rồi sao nữa?

Lan vẫn thần nhiên:

— Chấy lấy anh Sinh, nhà bán vàng ở ngoài phố ấy.

— Thế à? Cái thằng Sinh mà hồi năm ngoái trạm ngổ hực có Yến em thằng Vương phỏng?

— Sao anh biết rành mạch thế? Lan khúc khích cười:

— Thì Đức nó kể chuyện mà lại.

Lan dài mồm ra đề bảo:

— Cái anh Bích ấy thì đâu cũng biết được!

Hường tòm tòm:

— Giống tình cô như đúc.

Cô em gái lườm một cái rõ dài. Cô tìm cách « tấn công ».

— Từ hôm lại nhà anh Thanh về đến nay em thấy anh cứ lù lù như người... thất vọng cái gì ấy?

Hường cố thần nhiên:

— Xét tâm lý tài nhĩ!

Lan đánh bạo hỏi:

— Hay là tại cô... Văn sắp lấy chồng?

— Cô này chỉ được cái hay bắt nạt! Sự anh giận Lan quay sang câu hỏi khác:

— Anh đã nhận được giấy mời chưa? (còn nữa)

SAIGON TÀI HOA

(tiếp theo trang 19)

vời» nên các cử chỉ trong kịch nói cũng vẫn còn sượng sùng, gượng gạo lắm. Bây giờ đến hóa trang thì, xin ôi, nó quá là... quốc tế, bát nháo, bạt tễ, vong mạng, tạp uí lù đến tột độ, nghĩa là nó « lang chạ » quá lắm: Tây, Tàu, Ấn, Miên, Lào... Ai cập, Mọi da đỏ, Mọi da đen... thấp kém... liú loú lườm trong những khung cảnh « Truyền kỳ mạn lục », với những cốt truyện đầu Ngô mình Sở... rồi nhảy, rồi múa, rồi ca, rồi hát... và hét nữa... cứ rồi lên như canh hẹ... ấy thế mà « vẫn đông khách như thường ». Là tại làm sao, Trời hỏi Trời? Có nhiều bạn đã kêu lên như thế. Và cả Năm Châu, người anh cả của chúng ta, cũng rên lên như thế. Thì tại sao vậy?

Anh Tư gạt tàn thuốc lá, như để xua đuổi một ám ảnh, rồi nhếch mép chua chát:

— Tại thời thế mà lý: Lý do thứ nhất là bởi dân mình thêm hoạt động, thêm đánh nhau nên đã nhờ diễn viên chúng ta đánh nhau và « nào động » họ (kiểu giết giặc bằng súng ống đủ các kiểu... ở trên sân khấu). Lý do thứ hai là bởi dân mình thêm sống cuộc đời « vượt ra khỏi cái ngục tối thường ngày » nên lao mình vào những giấc mộng « viễn du » của trời Âu biển Mỹ (như xưa kia lao mình vào những ải Đồng quan, những Ma thiên lãnh vậy); mà xem xi nê thì đa số đại chúng không thấm nhuần được nổi các vai trò Âu Mỹ nói tiếng và diễn ý xa vời quá, do đó mà hiện nay nhiều sân khấu đã bỏ ra nơi thiên chuyển màn ảnh: tuồng kịch đã chép nhặt của màn ảnh, nên được đồng bào hoan nghênh là phải.

« Ta không nên trách khán giả mà có trách thì cần trách chúng ta đã không soạn ra nổi những trò vẽ hợp với sở thích còn thô sơ (nhưng hợp lý, vì tến bộ) của quần chúng, để dần dần hướng dẫn dần chúng trong việc thưởng thức những sáng tác phẩm ăn khớp với đời sống thực sự của dân tộc. Cho nên riêng tôi, tôi mừng khi thấy điệu Vọng Cổ và bộ múa dao găm, bản sùng sáu vẫn được thích thú, vì sao? Vì rằng dân mình, tiếng nói có tính chất nhạc, nên rất ưa ca hát, bởi vậy nếu chưa có điệu ca nào hợp với tính chất dân tộc (như loại dân ca của Phạm Duy chẳng hạn) thì thì có Vọng cổ còn hơn không: trong lúc này bộ Cải lương đi thì thay vào đó đã có điệu ca nào hơn chưa? nếu không thì nhân dân sẽ thích thể với điệu Cải... mà cho mà xem... »

Click NGUYỄN-TRUNG

dùng những phương-pháp tối-lấn để phụng-sự nghệ-thuật Quảng-Cáo.

Xuất-Bản Ấn-Loát.

150, GIALONG - ĐIỆN THOẠI: 21.503

Phụng sự văn nghệ

(Tiếp theo trang 17)

Viết cho họ là viết cho số đông. Nhân dân chịu đựng, hy sinh vô bờ bến nhưng thử hỏi đã có bao nhiêu tác phẩm của chúng ta biểu dương được cái tinh thần chịu đựng và hy sinh ấy? Nhân dân là lực lượng vô địch vì nhân dân có lẽ phải và làm theo lẽ phải. Mà bất cứ một việc phải nào từ cổ chí kim cũng đều thành công cả, chẳng sớm thì muộn thôi. Vậy viết vì nhân dân, ta phải cho là một bổn phận, một vinh dự. Chừng nào văn nghệ của ta xứng đáng với cái cây, cái búa, của nhân dân là văn nghệ đã tìm thấy đường sống rồi đó.

Về điểm này, một nhà văn Pháp đã công nhận một điều mà gần như là định luật: « người nghệ sĩ được công chúng hoan nghênh chính vì người nghệ sĩ đã phát biểu lên vì công chúng ». Và lại, năm được đối tượng, nhà văn không phải dò dẫm nhiều nữa. Vật liệu sẵn cả rồi, chỉ cần biết xây nhà cho ai nữa là bắt tay vào định kiểu, đắp móng, xây tường... cho hợp mà thôi. Con đường sinh tồn của văn nghệ Việt nam hiện đại là bắt rễ rễ trong sinh hoạt nhân dân, dựng phát

biểu lên vì nhân dân. Đi lạc với đối tượng đó, tác phẩm xây dựng dù có kỹ công đến đâu cũng nhất định bị gạt ra ngoài lề xã hội.

Muốn đạt tới thành công nghệ sĩ phải sống sát với nhân dân...

Tóm lại, muốn giải quyết tình trạng bế tắc của văn nghệ hiện tại, trước hết những người cầm bút chúng ta cần định rõ hướng tiến tới, đem hết tâm huyết ra phụng sự dân tộc đang mạnh bước trên đường tiến hóa.

Để kết luận, tôi xin đơn cử một câu bất hủ của R. Tagore mà riêng nội dung thiết tưởng không đến nỗi vô ích đối với những « kỹ sư của tâm hồn » đã vô cùng thành khẩn với nghề mình:

« Tôi ngủ và mơ thấy rằng đời chỉ là vui sướng; khi tỉnh giấc dậy, tôi thấy rằng đời là Phụng sự. Tôi Phụng sự và tôi thấy rằng Phụng sự là vui sướng. »

Tháng 8-53
TÔ - DUYỄN

Thực trạng u ần của Hoàng triều

(tiếp theo trang 15)

một nhà độc tài để thay đổi tình hình, cũng như không muốn rời ngôi báu vội. Còn công chúa Achraf xinh đẹp, mà bao nhiêu kẻ thù của nàng tặng biệt hiệu là « Con Báo cái » nàng luôn luôn tìm cách điều khiển nội bộ Hoàng cung, chống lại thủ tướng Mossadegh.

HOÀNG HẬU SANG ẬU CHÂU

THẾ như Mossadegh lại thắng màn đầu, thủ tướng đã tìm cách « mời » khéo công chúa sang ở Ba lê. Thủ tướng xoa tay, bắt được địch thủ số một rồi... Nhưng công chúa Achraf vẫn thờ lộ với bà bạn rằng nàng không chịu khoan nhượng với mai đầu.

Soraya có lẽ khôn khéo hơn, hoàng hậu tránh những tay vào tình hình nội bộ đó, và chỉ mê với thể thao và công việc nội trợ. Phải chăng đây là hoàng hậu khôn ngoan, biết « tránh đòn » của Mossadegh, hay là do bản chất quá nhu nhược, để cúi đầu trước mọi hoàn cảnh khó khăn?

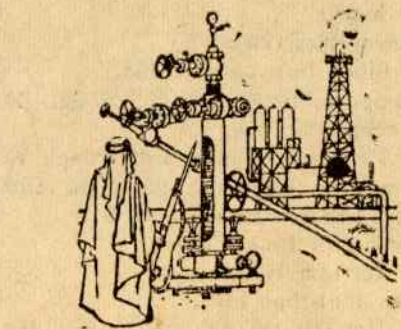
Hôm quốc vương và hoàng hậu định sang Âu châu, thì một đám biểu tình vì đại ngân xe lại và yêu cầu quốc vương hãy ở lại cùng quốc dân trong những giờ phút khó khăn này...

Chuyến đi đó có vẻ như là trốn tránh trách nhiệm trước nội chiến. Quốc vương đành nán lại. Không biết tình hình nội bộ của triều đình ra sao, trong khi bên ngoài, không khí lục đục khác thường, và vụ ám sát viên giám đốc cảnh sát làm chấn động cả mọi dư luận.

Bỗng nhiên có tin hoàng hậu Soraya đi La mã rồi sang Thụy sĩ. Lý do thông thường được đưa ra: « đường bệnh ». Phải chăng đây là do ý muốn của Mossadegh nữa, hay tự ý hoàng hậu muốn xa lánh kinh đô Tê hê rằng, sớm chừng nào hay chừng ấy?

Sự thật thì tuy quốc vương có thích ngôi báu nhưng cũng không tha thiết cho lắm, nếu có thể được, quốc vương cũng vui lòng từ bỏ ngôi vàng mà sống một đời an nhàn, tọa hưởng sự giàu sang, không phải làm gì cả.

Nhưng người ta vẫn ngờ rằng vai trò

chính có thể bà Hoàng hậu xinh đẹp kia, bao nhiêu điều bí ẩn bên trong của Hoàng triều chưa chắc là đã do ông vua quá hiền lành và nhu nhược ấy tạo ra nổi.

Nhất là nụ cười của Hoàng hậu khó hiểu lắm, mà không mấy khi Hoàng hậu cười hoặc tỏ lộ tâm tư của mình cho bất cứ một ai, dù thân cận mấy đi nữa.

Phải chăng vì mới hai năm làm hoàng hậu mà đã phải chứng kiến bao nhiêu sự lục đục về nội bộ, tranh giành nhau, lại thêm buồn rầu vì mãi chưa sanh được hoàng tử, bấy giờ hoàng hậu đành mặc cho số mệnh?

Hay là trong tâm can hoàng hậu vẫn còn nung nấu cái khi phách xướng lòng của bộ lạc Bakthiary mà chờ đợi thời gian sẽ ủng hộ cho vây cánh nhà vua gạt được Mossadegh, phục hồi lại nền thành trì của ngai vàng Ba tư?

Ngày nay giấc mộng của công chúa Achraf chỉ quốc vương Ba Tư đã thành sự thật, — lẽ tất nhiên là cũng nhờ có sự nhúng tay của ngoại quốc, cuộc đảo chánh thứ hai của phái bảo hoàng đã thành công. Nhưng về mặt u ần của hoàng hậu Soraya có tươi sáng lên trước ngôi báu trở về với quốc vương không?

TRƯƠNG TUYẾN dịch

Những kẻ sa đọa

(tiếp theo trang 20)

ĐẠT MINH. — Chủ lại ngồi xuống đây. Đừng nói gì hết. Để anh nói chủ nghe. Anh phải nói khẽ... đừng để một người nào khác nghe được. Ừ, không hiểu sao mấy hôm nay anh lại muốn gặp chủ như thế? Anh thấy cần đến chủ lắm. Phải có một tâm hồn thanh cao hiểu biết mà tha thứ cho anh... Anh muốn nói cho chủ nghe tất cả, mà chủ đừng cười anh. Ngày mai, anh sẽ bắt đầu sống một cuộc đời mới...

ĐẠT TÂM. — Phải đấy, anh à, chị Kiều Loan...

ĐẠT MINH. — Kiều Loan làm cho anh phải băn khoăn. Anh muốn dứt tình cho xong.

ĐẠT TÂM. — Anh muốn bỏ chị Loan à?

ĐẠT MINH. — Một người khác sẽ lấy Loan làm vợ, một người hơn anh.

ĐẠT TÂM. — Một người khác?

ĐẠT MINH. — Có lẽ Văn cũng nên.

ĐẠT TÂM. — Anh điên sao chứ!

ĐẠT MINH. — Anh chắc là Văn yêu Loan... Càng hay. Đỡ gánh nặng cho anh!

ĐẠT TÂM. — Đây, anh...

ĐẠT MINH. — Chủ chưa hiểu gì đâu! Chủ tưởng tôi từ bỏ Loan mà không đau lòng ư?... Anh cũng muốn một cái gì đẹp, thanh cao. Anh cũng như chủ, có một tấm lòng khát khao cái đẹp! Nếu chủ thấy rõ lòng anh...

ĐẠT TÂM. — Tôi biết là anh sẽ nói tất cả sự thật với tôi.

ĐẠT MINH. — Chủ muốn biết tất cả sự thật ư? Anh cũng không giấu gì chủ... Năm rồi, đang còn ở trường luật, anh đã nổi tiếng công tử, tiêu phí vung vãi. Người ta tưởng anh giàu, và anh cũng nghĩ cho mình như thế... Khi anh mới tốt nghiệp xong, nghe tiếng đồn về cô tiểu thư của một ông tham phủ thống sứ vừa ở trường Dalat về... Phải, cô tiểu thư đó là Kiều Loan. Đẹp nhất nhì Hanoi đấy... Một hôm, trong một tiệc trà, anh đến gần, Loan liếc nhìn anh có vẻ khinh khỉnh. Anh không thể nào chịu được cái bêu môi kiêu kỳ đó!

ĐẠT TÂM. — Anh đã yêu chị Loan rồi sao?

ĐẠT MINH. — Nói thật với chủ là anh thấy Kiều Loan hơn anh nhiều! Anh hiểu rằng Kiều Loan có tư cách, kiêu hãnh, vững vàng, nhất là thông minh và có học. Có lẽ vì thế mà anh muốn « trị » Kiều Loan đã không hiểu anh là người thế nào.

ĐẠT TÂM. — Anh đã yêu chị Loan rồi sao?

ĐẠT MINH. — Nói thật với chủ là anh thấy Kiều Loan hơn anh nhiều! Anh hiểu rằng Kiều Loan có tư cách, kiêu hãnh, vững vàng, nhất là thông minh và có học. Có lẽ vì thế mà anh muốn « trị » Kiều Loan đã không hiểu anh là người thế nào.

ĐẠT TÂM. — Anh đã yêu chị Loan rồi sao?

ĐẠT MINH. — Nói thật với chủ là anh thấy Kiều Loan hơn anh nhiều! Anh hiểu rằng Kiều Loan có tư cách, kiêu hãnh, vững vàng, nhất là thông minh và có học. Có lẽ vì thế mà anh muốn « trị » Kiều Loan đã không hiểu anh là người thế nào.

ĐẠT TÂM. — Anh đã yêu chị Loan rồi sao?

(còn nữa)

ĐỜI MỚI số 74

Dragées
PULMOFORME

Libs
Thuốc viên
trị dứt ho

LIBS
(Mareuil sur Lay Vendée)

ĐỜI MỚI số 74

NHA IN LE VAN

104. Lô Quang Đông Cholon. Điện thoại: 300

Chuyên lãnh cả giấy cho các báo, chỉ tam đoạn tiện lợi, giá rẻ hơn các nơi. Nhận in đồ gấp và nhân hiệu, quảng cáo bày mẫu rất tươi. Bán sỉ và lẻ mực in báo, mực màu Lorilleux, Le franc, Georget Fils

VIỆT NAM CÓ MỘT

Nhà chuyên môn làm chân giả và tay giả để ráp thay những chân cụt và tay cụt. Theo đúng phương pháp của những nhà chuyên môn Pháp và Mỹ.

Được tin nhiệm của sở quân y Pháp ở Saigon.

Xin mời lại viếng hoặc viết thư

HIỆU BATRU

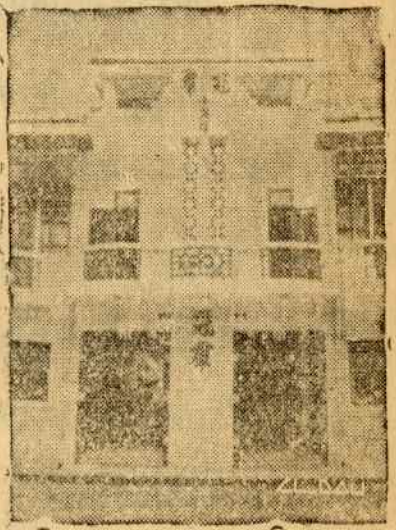
301, Colonel Grimaud
SAIGON

QUÁN QUẢN TỪU ĐIỂM

Téléphone: 402
Số 2 và 16 đường
des Artisans
CHOLON

SIÊU QUẢN tửu điểm

Téléphone: 580
Số 440, đường
Marins — CHOLON

Tiểu thuyết dài phóng tác của Giang Tân

XI

— Dạ thưa thầy! Có ạ!
— Ồ! Ồ! Như vậy có gì phải thắc mắc, phải suy nghĩ đến bề ớc nào? Các trò đã hiểu chưa?

Có tiếng « ồ » vui vẻ tỏ ý tán đồng. Vừa lúc ấy, Đông vừa lộ mặt ở cánh cửa.

Trông nó hóa trang đẹp quá. Một chiếc áo nhiều điều, một cái quần xa tanh lửng, thêm chiếc giày thất lưng hồng. Nó vác lên vai một cây đàn thập lục.

Bà Đốc bước theo anh chàng hát dạo:
— Thầy giáo Sắc! Có thể bắt đầu rồi đấy! Thầy gõ cho ba tiếng để diễn viên ra mặt khán giả.

***

Cô Ly nhún vào chiếc dương cầm. Tiếng đàn du dương nổi lên.

Màn từ từ kéo lên. Một ngôi lầu dài cổ hiện trên sân khấu. Đây quang cảnh một gian phòng trong ngôi lầu dài đó. Một cái bệ có bao phủ một tấm nệm màu xanh đỏ. Trên bệ đặt sáu chiếc ghế bành.

Tiếng vỗ tay như pháo nổ.
Chỉ một mình thằng Du trên sân khấu. Vai nó mang cây chùy. Nó vừa đi đi lại lại. Rầu rầu về phía ngược, thằng bé bắt đầu nhìn xuống khán giả.

Bỗng nó đứng lại, tròn tròn đôi mắt. Tiếng thì thầm nghe càng thêm rõ.
— Có tiếng nói từ đâu vọng vang lại? Rồi nó đưa tay ngang mày, (điệu bộ này đã luyện tập mấy hôm nay) làm bộ dò lảng lộn xa xa.

(Xem Đời Mới từ số 62)

— Hay âm binh len lỏi trong đêm trường?

Lạnh lẽ, nó hạ cây chùy xuống, cầm ngang tay, điệu bộ như một người lính chực xung phong vào kẻ địch. Nó chia ngọn chùy về phía một kẻ thù vô hình và thét:

— Ai đứng lại, hay muốn đầu lia cổ? Nó cười gằn, thích thú.

Trong đám khán giả có tiếng cười đùa nhao báng, nhưng sau tiếng « xuyt xuyt » của bà Đốc, tất cả lại im lặng thinh thít.

Có một bóng đen bước vào, lưng khom khom cúi, đưa chiếc nón sát đất chào:

— Những con dân một lòng trung với nước

Đội hy sinh khi nghe lệnh vua ban
Tiếng dương cầm cô Ly nghe thêm réo rắt. Bóng đen trên đây là anh chàng hát dạo.

Khán giả, từ nhỏ đến lớn lại thì thầm. Một thiếu nữ la lớn:

— « Chà! anh hát dạo đẹp quá! »

Có tiếng vỗ tay nhưng Đông không có kinh nghiệm của một diễn viên lành nghề, bắt đầu ngay:

Ta nghe nói có một nàng công chúa
Rất hiền lành, sắc đẹp lại vô song
Nhưng nghe rằng, nàng ốm mất trong lòng
Buồn cô quanh từ lâu chưa có mở...

Anh lính làm bộ ngạc nhiên, hát đầu về phía sau rồi ngâm khúc:

— Thật ư? Người muốn làm vui công chúa
Đề ta tâu nàng ra gặp người nha!

Bước ba bước, anh chàng quay lại, về mặt dữ tợn đưa lời đe dọa:

Nhưng nếu:
— Người nói láo, đầu lia ngay khỏi cò

Người nhớ nha! trông ngọn giáo này đây!
Đưa tay gãi mũi, anh lính bước đi.

Anh chàng hát dạo ngồi lại một

minh trên một chiếc ghế, hạ cây đàn dạo một bản như để hòa khúc với tiếng dương cầm của cô giáo Ly.

Anh sáng ngọn đèn chiếu vào khung cửa. Và anh lính lúc này bước ra theo sau có 6 cô nàng xinh đẹp. Những tà áo xanh, đỏ, trắng, hồng, vàng... phát phơ theo sức gió của bốn chiếc quạt máy quay tít trên trần nhà.

Sáu thiếu nữ xinh đẹp với quần áo sắc sảo ngồi lên 6 chiếc ghế. Anh lính vác giáo đứng cạnh thiếu nữ mặc chiếc áo vàng. Anh chàng hát dạo lùi dần về phía góc. Về mặt anh đầy bí mật.

Anh lính lên giọng:

— Người quý xuống để nghe nàng phán hỏi
— Đây là nàng công chúa Thủy Nga Giang

Công chúa « Thủy Nga Giang » đưa mắt âu yếm nhìn anh chàng hát dạo. Luồng ánh sáng sắc hồng dội lên mặt nàng trông nàng đẹp chói lọi. Mái hồng hồng lại hồng thêm. Mờ tóc đen nhánh chảy xòa lên vai, ôm lấy cái cổ trắng nõn như thoa bột. Chiếc dây lưng xanh thắt ngang lưng. Màu xanh nổi lấm trên màu vàng. Một cảnh thơ mộng giống như trong các chuyện tiên.

Rồi tiếng vỗ tay, tiếng khán giả hoan hô vang dậy căn phòng.

Mẹ con Liên vui mừng hơn hờ. Bà quay lại phía sau như để tìm gặp mặt chồng để cùng chia niềm hân hoan. Ông chồng biết ý đưa tay ra dấu bảo im lặng.

Anh chàng hát dạo từ lúc này đến giờ vẫn quỳ dưới đất nhưng mặt anh vẫn phải ngược nhìn về phía Công chúa.

Công chúa bệ vệ bước lại gần anh chàng hát dạo, thỏ thẻ giọng oanh vàng:

Người đứng dậy và nghe ta phán hỏi
Người tên chi quê quán tận nơi đâu?
Tài nhà người, ta được biết từ lâu
Người hãy cử vài bài ta nghe thử.

Công chúa nhìn anh chàng hát dạo mỉm cười, suýt nữa làm cho anh chàng quên lời trong vở kịch. Có tiếng nói trong đám thiếu nữ theo hầu Công chúa:

— Đừng cười Liên! Trong vở không có bảo cười mà!

Nhưng Liên nào có nghe thấy gì. Tâm hồn nó đang theo những lời Đông kể.

Cô giáo Ly cũng vừa đánh xong bản nhạc. Phút im lặng trên sân khấu kéo luôn sự im lặng dưới khán giả.

Bà Đốc cuống quýt

— Ấy! Còn đợi gì nữa đây?

Cũng may phía sau sân khấu, chỗ cửa nam diễn viên ra vô đã có thầy giáo Sắc, phía bên nữ diễn viên đã có cô giáo Châu.

Thầy giáo Sắc ghé miệng vào tấm màn:

Ta đến gây tặng...

Thầy lại dục:

Nói nhanh lên Đông.

Đông tỉnh trí lại đọc trôi chảy:

Ta đến gây tặng nàng vài khúc nhạc
Ai bài thơ, ít điệu hát mua vui...

Nàng Công chúa để hai tay lên ngực hậm rĩ trả lời:

Ta yêu chàng, chàng cứ kể ta nghe.

Một đứa trong bọn đá vào gót Liên.

— Ấy chết! Không phải thế đâu! Kể lại như thế này này...

Ta nghe chàng, chàng cứ kể ta nghe.

Con Liên lặp lại:

— Ta yêu chàng, chàng cứ kể ta nghe
Thầy giáo Sắc và cô giáo Châu bắt

ầu lo lắng vì cả hai người không ngờ

Liên lại nói nhỏ giọng như thế.

Cô giáo ngờ ngờ cho rằng Liên không

thuộc vở. Cô xích lại gần tấm màn

son một tý, hai bàn tay chụm lên

nhệch rồi cô gọi Liên:

— Liên! Trò nói

gì vậy? Nói lại

cho lớn thử nào!

Nói lại như thế này này:

— Ta nghe chàng,

chàng cứ kể ta

nghe.

Con Liên tỉnh

mộng. Lần này nó

đọc với cái giọng

rất sâu khẩu.

Anh chàng hát

dạo từ từ đứng

dậy và bắt đầu

đọc trôi chảy vai

minh. Công chúa

Thủy Nga Giang

hơi cúi sát anh

chàng hát dạo. Mất

Công chúa đắm

đang soi gương. Mầu đứng thẳng

người, mỉm cười hỏi Đô Ta:

— Ngắm xem! Có oai không?

Đô Ta tươi cười đáp:

— Oai lắm!

Đô Ta định bước đi, nhưng quay lại:

— Thế Mầu thấy tôi như thế nào?

Mầu tròn tròn mắt, đứng im lặng một

hồi rồi hạ giọng trầm trầm:

— Đô Ta giống con gà trống!

Đô Ta không lấy gì thích thú lắm khi

nghe lời so sánh ấy, vội la lớn:

— Mặc! Dầu sao ta cũng là người

hầu yếu đuối của hoàng hậu! Này!

tôi đến đây là muốn để diễn lại lớp

kịch đó.

— Lớp kịch nào?

— Cái lớp mà tôi ngã vào tay Mầu đấy!

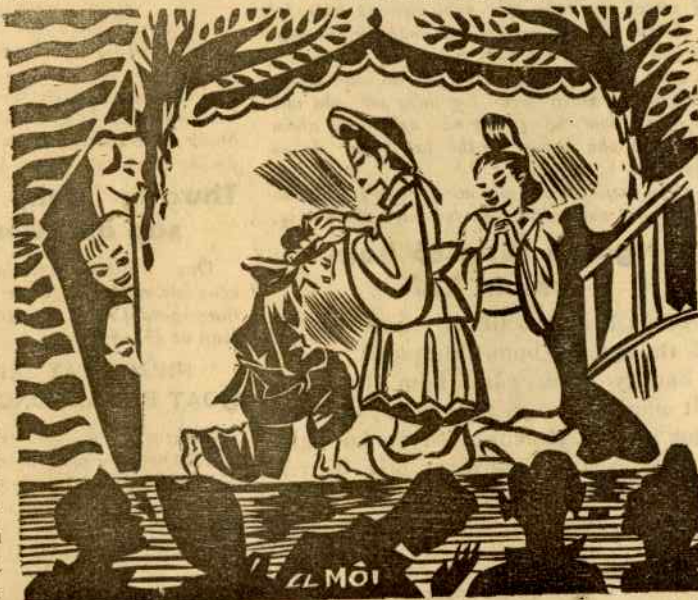
Bà hoàng hậu gật đầu đồng ý:

— Chốc nữa, sẽ được diễn trên sân

khẩu mã!

Đô Ta tỏ ý không bằng lòng:

— Bà Đốc bảo phải tập lại để chốc

nữa lên sân khấu khỏi « gây » mà!

Con Mầu suy nghĩ một lúc, ngược

mặt nhìn Đô Ta:

— Có hai đồng cho tôi trước đi

đấy!

Anh hầu tức giận:

— Không đùa đâu? Có diễn lại

không?

Mầu vẫn cười:

— Đưa đây hai đồng đã!

Đô Ta bực tức. Nó cũng biết từ

mấy tuần nay, muốn thỏa tính tò mò,

nó phải có tiền cho Mầu.

Con Mầu nhem ọc buồn bán lăm

rồi! Lối đòi giá cả như thế, con bé đã

đang soi gương. Mầu đứng thẳng

người, mỉm cười hỏi Đô Ta:

— Ngắm xem! Có oai không?

Đô Ta tươi cười đáp:

— Oai lắm!

Đô Ta định bước đi, nhưng quay lại:

— Thế Mầu thấy tôi như thế nào?

Mầu tròn tròn mắt, đứng im lặng một

hồi rồi hạ giọng trầm trầm:

— Đô Ta giống con gà trống!

Đô Ta không lấy gì thích thú lắm khi

nghe lời so sánh ấy, vội la lớn:

— Mặc! Dầu sao ta cũng là người

hầu yếu đuối của hoàng hậu! Này!

tôi đến đây là muốn để diễn lại lớp

kịch đó.

— Lớp kịch nào?

— Cái lớp mà tôi ngã vào tay Mầu đấy!

Bà hoàng hậu gật đầu đồng ý:

— Chốc nữa, sẽ được diễn trên sân

khẩu mã!

Đô Ta tỏ ý không bằng lòng:

— Bà Đốc bảo phải tập lại để chốc

nữa lên sân khấu khỏi « gây » mà!

Con Mầu suy nghĩ một lúc, ngược

mặt nhìn Đô Ta:

— Có hai đồng cho tôi trước đi

đấy!

Anh hầu tức giận:

— Không đùa đâu? Có diễn lại

không?

Mầu vẫn cười:

— Đưa đây hai đồng đã!

Đô Ta bực tức. Nó cũng biết từ

mấy tuần nay, muốn thỏa tính tò mò,

7 NGÀY QUỐC TẾ

(Tiếp theo trang 3)

Pháp với vấn đề Cao Miên

MIÊN HOÀNG TUYÊN BỐ VỚI BÁO CHÍ
Thống tấn xã Cao Miên vừa công bố bài phỏng vấn trong ấy Miên Hoàng đã đáp những câu hỏi của thống tấn viên Associated Press. Theo những câu trả lời thì giữa Pháp Miên vẫn còn vài điểm khó khăn phải giải quyết. Miên Hoàng còn đợi cuộc giao trả thẩm quyền và cuộc thương thuyết hoàn thành rồi mới xác định việc Cao Miên tự ý gia nhập Liên Hiệp Pháp.

PARIS, ĐỐI VỚI VỤ MƯU SÁT Ở NAM VANG

Ở Paris, người ta than phiền về những cuộc biểu thị đã gây tang tóc cho thành phố Nam-vang và làm cho bầu không khí thêm khó thở và rất bất lợi cho mối bang giao Pháp-Miên trong mấy ngày gần đây. Người ta rất mong rằng những vụ rắc rối đáng tiếc đó sẽ không gây ra ảnh hưởng gì tai hại cho tình giao hảo Pháp-Miên.

Đình công ở Pháp

TỔNG CÔNG ĐOÀN LỰC LƯỢNG THỢ THUYỀN PHẢN ĐỐI ĐIỆN VĂN CỦA THỦ TƯỚNG LANIEL

Ủy hội chấp hành tổng liên đoàn lực lượng thợ thuyền nhóm hôm 18-8 đề phản đối về bài diễn văn của thủ tướng Laniel đọc trên đài phát thanh.

LANIEL

Ủy hội cho rằng bài diễn văn này chấm dứt cuộc thương thuyết để tìm ra một giải pháp cho cuộc tranh chấp xã hội.

Bản thông cáo của ủy hội tuyên bố rằng các liên đoàn đình công có cho tổng liên đoàn rõ ý chí cương quyết tiếp tục đình công cho đến khi sửa đổi lại được về các biện pháp ghi trong các sắc lệnh luật liên hệ đến tình trạng thợ thuyền và đến việc giải quyết các vấn đề đã giải bày lên thủ tướng.

Dư luận các báo Pháp về cuộc đình công

BÁO « L'AUREOLE »

Báo này nghĩ rằng « không thể làm

được điều gì khi mà các nghiệp đoàn đòi làm tê liệt các ngành hoạt động của quốc gia khiến gây hàng chục tỉ tổn thất cho xứ sở, theo sự ước lượng của các đại biểu xã hội ở Matignon. Trái lại, khi trở lại cuộc sinh hoạt bình thường thì điều gì cũng có thể làm được ».

BÁO « LE FIGARO »

Báo « Le Figaro » phân tích những kết quả của việc triệu tập quốc hội mà báo ấy bảo là một « giải pháp tệ hại nhất. »

BÁO « FRANC TIREUR »

Báo « Franc Tireur » lại không nghĩ thế và chủ trương nên triệu tập quốc hội.

BÁO « COMBAT »

Báo « Combat » tìm kiếm những lý lẽ chánh đáng của cuộc đình công.

VĂN PHÒNG QUỐC HỘI PHÁP HOÀN PHIÊN NHÓM

Hôm 21-8 văn phòng của quốc hội nhóm đề xét về việc triệu tập nghị viện đã hoàn lại vì số thơ của các nghị sĩ xác nhận có gửi điện tín yêu cầu triệu tập quốc hội không đúng 1/3 số nghị sĩ ấn định là 209. Vì đó văn phòng đã hoãn lại phiên nhóm. Sự thiếu sót của một số nghị sĩ làm chứng rằng nếu nghị viện nhóm thì chánh phủ Laniel có thể lại được đa số của mình.

Hiện nay, chỉ còn một mình Tổng công đoàn (cộng sản) quyết định tiếp tục cuộc đình công.

Nga sô cũng có bom khinh khí

Báo « Pravda » tiết lộ rằng Nga sô đã thí nghiệm bom khinh khí.

Báo ấy thêm rằng bom khinh khí rất mạnh hơn bom nguyên tử, và đúng như lời ông Malenkov tuyên bố ngày 8 Aout, Nga sô cũng được biết bí mật của bom khinh khí.

PHẢN ĐỘNG LỰC Ở WASHINGTON

Ủy hội nguyên tử lực Mỹ đã tiết lộ rằng Nga sô đã thí nghiệm nguyên tử ngày 12 Aout.

Ông chủ tịch của ủy hội nguyên tử lực Lewis Strauss đã tuyên bố :

« Nga sô đã khởi sự thí nghiệm sáng ngày 12 Aout và trong hồi chiều ngày ấy, ủy hội đã nhận được tin tức »

PHẢN ĐỘNG LỰC CỦA ÂU CHÂU

Dư luận tại mười hai thị trấn ở Âu châu chủ trọng đến việc Nga sô nổ bom khinh khí vì các thị trấn này có thể là mục phiêu của trái bom thượng tầng này.

Theo các nhà chiến lược Âu châu Nga sô là mục phiêu của bom nguyên tử hơn là của bom khinh khí.

Người ta có thể sử dụng những bom lớn chống Moscou và Leningrad hồi cuối trận chiến tranh vừa qua, nhưng người Nga đã đặt rải rác những ngành kỹ nghệ của họ đến nỗi người ta cần phải sử dụng nhiều số bom nguyên tử mới hủy diệt được.

NỘI CÁC ANH ĐỐI VỚI BOM KHINH KHÍ CỦA ANH SÔ

Nội các Anh chắc sẽ xem xét vấn đề nguyên tử năng sau vụ tiết lộ việc nổ bom khinh khí ở Nga, và trước khi Anh thử bom nguyên tử ở Úc. Thật vậy, các giới ở Londres chú ý tới lời tuyên bố mới đây của thượng nghị sĩ Mỹ Wiley liên quan tới khả năng mở lại cuộc thảo luận với Nga về những vũ khí nguyên tử.

Hiệp định trao đổi hàng hóa giữa Trung - Hoa Cộng - sản và Mông - cô

Đài bá âm Bắc kinh vừa loan báo rằng Mông cô và Trung Hoa cộng sản đã ký một hiệp định trao đổi hàng hóa tiếp theo các hiệp định văn hóa và kinh tế đã ký hồi tháng Octobre đã qua. Mông cô sẽ xuất cảng súc vật và nguyên liệu để đổi lấy lại các sản phẩm khác nhau.

Thượng nghị sĩ Knowland sắp qua Đông dương

Ông William Knowland, thượng nghị sĩ cộng hòa miền Californie kiêm lãnh tụ đa số tại thượng nghị viện, sẽ rời Mỹ qua Cao ly, Đài loan và Đông dương.

NHỮNG TAY SAI CỦA ANH SÔ HOẠT ĐỘNG TRONG CHÁNH PHỦ MỸ

Trong một bản phúc trình, những nhân viên của Mỹ có hàng ngàn bí mật ngoại giao, chánh trị, quân sự, khoa học và kinh tế đã bị tiết lộ do những tay sai của Nga sô len lỏi trong chánh phủ.

« Những kế hoạch và chương trình của những tay sai ấy vẫn tiếp tục trong chánh phủ Mỹ và tạo ra một nguy cơ thường trực cho nền an ninh Mỹ. »

Tiểu ban đã đưa vào những lời chứng của bốn cựu đảng viên cộng sản : Wittakes Chambers, Elizabeth Bentley, Louis Dudeniz và Nathanie Weyl.

SON PHẢN

một tiểu thuyết tình-cảm và xã - hội.

ĐÃ CÓ BÁN KHẮP NƠI
Tác giả : NGUYỄN NGỌC MÂN
GIÁ : 25\$

Phòng chữa bệnh NƠI MIỆNG

NGUYỄN XUÂN
Tốt Nghiệp Y Khoa
Trị bảo đảm giữ bệnh
Gingivite (nướu răng chảy máu)
ung xỉ máu. Noma (ung xỉ lâu mã)
Pyorrhée (nướu răng có mủ) ung xỉ mủ.

93 E. Audouin Bàn cờ Saigon

Nhị Thiên Đường

DANH TIẾNG LÁU NĂM

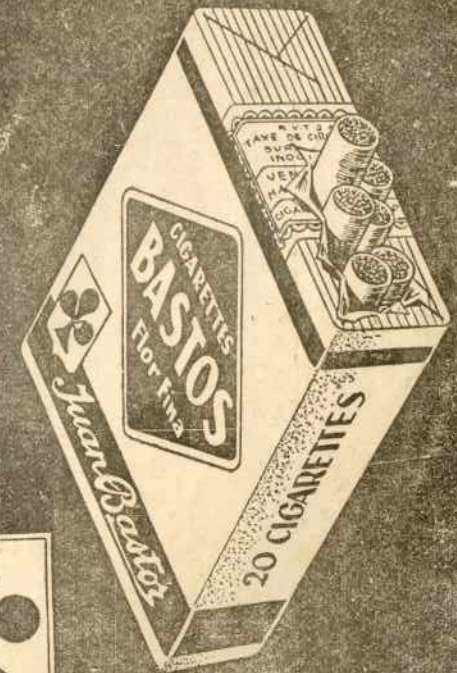
Trị bá chứng hay nhứt
47, rue Canton-Cholon

Hãng đúc TRÍ-ĐỘ

Số 87, đường Arras—Saigon— Điện thoại số 21,133

Lãnh đúc tiện rèn và làm đồ nguội các khí cụ và máy móc bằng sắt đồng gang nhôm thép. Kỹ nghệ Việt-Nam rất tinh xảo chẳng kém kỹ nghệ ngoại quốc.

BASTOS

CLICHE DAV

Bát Tô tuổi đã dư trăm, nghìn tám ba tám (1838) là năm ra đời.

Mùi ngon thơm diệu tuyệt vời. Ai người sành diệu lại người không ưa.

NHÀ KHIÊU VŨ ARC EN CIEL

52-59 ĐƯỜNG JACCAREO — CHOLON

Có nhiều môn giải trí khêu lòng hiếu kỳ tất cả quý khách thành phố

CUỘC THI ĂN ẢNH ĐỜI MỚI 1953

273

274

275

276

277

278

279

280

281

ĐỜI MỚI

ĐO NHÀ XUẤT BẢN NGÀY MỚI XUẤT BẢN VÀ PHÁT HÀNH

GIÁ BẢO DÀI HẠN

1 tháng : 20\$00 — 3 tháng : 60\$00

6 tháng : 120\$00 — 1 năm : 240\$00

Ngoài Nam Việt : thêm cước phí.

Thứ tư, bưu phiếu xin gửi cho : QUẢN LÝ : TRẠC ANH